

## **PRAVNI VIDIKI POSTOPKOV IZTERJAV PREŽIVNIN PRI OTROCIH (DO 18. LETA) – SLOVENIJA IN HRVAŠKA**

**PROJEKT PKP  
KONČNI ELABORAT**

**Pedagoški mentorici:** izr. prof. dr. Suzana Kraljić - Pravna fakulteta Univerza v Mariboru in izr. prof. dr. Simona Sternad Zabukovšek – Ekonomsko poslovna fakulteta Univerza v Mariboru

**Delovni mentor:** Marko Repič – Izterjava d.o.o.

**Podporni strokovni osebi:** Jasmina Klojčnik, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru & Nataša Vihar Univerza v Mariboru

**Sodelujoči študenti:** Urška Stopar - Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Mihael Pojbič - Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Sara Šešerko - Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Tina Fokter - Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani, Sofija Kovacheva - Ekonomsko poslovna fakulteta Univerze v Mariboru, Aleksandra Kovacheva - Ekonomsko poslovna fakulteta Univerze v Mariboru, Mark Raduha - Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru, Anja Raduha – Fakulteta za družbene vede Univerza v Ljubljani

Maribor, julij 2019

Projekt se izvaja v okviru programa »Projektno delo z gospodarstvom in negospodarstvom v lokalnem in regionalnem okolju – Po kreativni poti do znanja korist 2017–2020«.

**Program sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.**

## POVZETEK

Starši so dolžni svoje otroke preživljati praviloma do polnoletnosti oziroma z zakonom določenih primerih tudi po polnoletnosti. Srž pričujočega raziskovalnega projekta je preživljanje otrok do osemnajstega leta, saj gre za obdobje, saj imajo starši kot imetniki starševske skrbi pravico in dolžnost, da skrbijo za svoje otroke. In preživljanje pri tem predstavlja pomemben del razmerja med starši in otroki. S preživljanjem naj bi se namreč otroku zagotavljajo vse potrebno, kar potrebuje za njegov razvoj (npr. hrana, oblačila, šolanje, športne aktivnosti...). Dokler starša živi skupaj, praviloma preživljanje poteka v sklopu življenjske in družinske skupnosti. Težave pa se pojavijo ob nastopu ločenega življenja staršev, ko starš, ki ne živi skupaj z otrokom, ne izpolnjuje svojih preživninskih obveznosti do svojega otroka. Neplačevanje preživninske obveznosti ogroža otrokovo dobrobit in mu znižuje kakovost življenja. Da bi se slednje otroku zagotovilo, se lahko poseže tudi po sredstvih izterjave zoper preživninskega zavezanca, ki ne plačuje določene preživnine. V projektu smo raziskali celotno pravno ureditev preživljanja mladoletnih otrok in njihovo izterjavo v primeru neplačevanja.

Zaradi zgodovinske (skupna država) in geografske (sosednja država) povezanosti smo izvedli primerjavo med slovensko in hrvaško ureditvijo. Obe navedeni okoliščini kažeta na tesno povezanost tudi na področju preživljanja, zato je bil eden od ciljev projekta raziskati primerjalnopravno (ne)povezanost obeh pravnih ureditev na področju preživljanja in izterjave le-teh.

Elaborat je produkt, ki temelji na rezultatih raziskave o pravnih ureditvah preživnin mladoletnih otrok v obeh državah, Sloveniji in Hrvaški, in sredstvih izterjave, ki se uporabljajo v primeru njihovega neplačevanja – tako po njunih nacionalnih ureditvah kakor tudi v sklopu Preživninske uredbe, ki se uporablja v obeh zadevnih državah, saj sta obe državi članici EU. Elaborat je dostopen na strežniku Pravne fakultete Univerze v Mariboru, Facebook, LinkedIn straneh.

**Ključne besede:** preživljanje, otrok, izvršba, izterjava, Slovenija, Hrvaška

## KRATICE IN OKRAJŠAVE

**CMS** - Child Maintenance Service

**CSA** - Child Support Agency

**CSD** - center za socialno delo

**DSP** - denarna socialna pomoč

**DZ** – Družinski zakonik

**EKČP** - Evropska konvencija za človekove pravice

**ESČP** – Evropsko sodišče za človekove pravice

**EUR** - Evro

**HR-ObZ** – hrvaški Obiteljski zakon

**HR-OvZ** - hrvaški Ovršni zakon

**HR-KZ** – hrvaški Kazneni zakon

**HR-ObZ** – hrvaški Obiteljski zakonik

**HR-Ustava** – Ustava Republike Hrvaške

**HR-ZJB** – hrvaški Zakon o javnom bilježništvu

**HR-ZPP** – hrvaški Zakon o parničnom postopku

**HR-ZPU** – hrvaški Zakon o privremenom uzdržavanju

**IRSSV** - Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo

**KZ-1** – Kazenski zakonik

**MDDSZ** - Ministerstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti

**MNZ** - Ministerstvo za notranje zadeve

**NN** - Narodne novine

**OZ** - Obligacijski zakonik

**SSKJ** – Slovar slovenskega knjižnega jezika

**str.** – stran

**Uredba 4/2009** - Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah

**URS** – Ustava Republike Slovenije

**ZDD** – Zakon o detektivski dejavnosti

**ZDVDTP** - Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb

**ZFPPIPP** - Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem

prenehanju

**ZIRD** – Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti

**ZIZ** – Zakon o izvršbi in zavarovanju

**ZJSRS** - Zakon o javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu  
Republike Slovenije

**ZKP** – Zakon o kazenskem postopku

**ZMZPP** – Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku

**ZN** – Zakon o notariatu

**ZN-1** - Zakon o nepravdnem postopku

**ZPP** – Zakon o pravdnem postopku

**ZST-1** – Zakon o sodnih taksah

**ZVis** – Zakon o visokem šolstvu

**ZZZDR** - Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih

## KAZALO VSEBINE

|                                                                          |           |
|--------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1 UVOD .....</b>                                                      | <b>8</b>  |
| 1.1 Razlaga pojma preživnine in njena pridobitev .....                   | 8         |
| 1.2 Razlaga pojma izterjave .....                                        | 12        |
| <b>2 SLOVARČEK OSNOVNIH POJMOV .....</b>                                 | <b>14</b> |
| <b>3 PRAVNI VIRI.....</b>                                                | <b>16</b> |
| 3.1 Ustavnopravni temelji .....                                          | 16        |
| 3.2 Zakonska ureditev .....                                              | 17        |
| <b>4 TEMELJNE ZNAČILNOSTI PREŽIVLJANJA OTROK (&lt; 18).....</b>          | <b>18</b> |
| <b>5 OBVEZNOST PREŽIVLJANJA MLADOLETNIH OTROK.....</b>                   | <b>21</b> |
| <b>6 DOLOČANJE PREŽIVNINE .....</b>                                      | <b>24</b> |
| <b>7 PREŽIVLJANJE POLNOLETNIH OTROK .....</b>                            | <b>28</b> |
| <b>8 ZAHTEVA ZA POVRAČILO STROŠKOV PREŽIVLJANJA .....</b>                | <b>30</b> |
| <b>9 USKLAJEVANJE PREŽIVNIN .....</b>                                    | <b>31</b> |
| <b>10 KAZENSKO PRAVO IN PREŽIVLJANJE.....</b>                            | <b>32</b> |
| <b>11 IZVRŠBA PREŽIVNINE .....</b>                                       | <b>36</b> |
| 11.1 Postopek izterjave preživnin v Sloveniji .....                      | 37        |
| 11.2 Preživninski sklad Republike Slovenije .....                        | 41        |
| 11.3 Izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj in iskanje premoženja ..... | 46        |
| 11.4 Odplačno razpolaganje preživninskega zavezanca .....                | 46        |
| 11.5 Neodplačno razpolaganje preživninskega zavezanca.....               | 47        |
| 11.6 Praktični vidiki uveljavljanja izpodbojnega zahtevka .....          | 47        |
| <b>12 DOLOČITEV VIŠINE PREŽIVINE.....</b>                                | <b>49</b> |
| <b>13 VPLIV CENTRA ZA SOCIALNE ZADEVE NA IZTERJAVO PREŽIVNIN .....</b>   | <b>55</b> |

|                                                                                    |           |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>14 OSEBNI STEČAJ DOLŽNIKA IN VPLIV TEGA NA PROCES IZTERJAVE PREŽIVNINE.....</b> | <b>56</b> |
| <b>15 IZTERJAVA PREŽIVNINE V TUJINI .....</b>                                      | <b>60</b> |
| <b>16 POSTOPEK IZTERJAVE PREŽIVNIN NA HRVAŠKEM.....</b>                            | <b>61</b> |
| 16.1 Splošno o preživninah otrok.....                                              | 61        |
| 16.2 Izterjava preživnine .....                                                    | 65        |
| 16.3 Določitev višine preživnine.....                                              | 66        |
| 16.4. Kaj storiti, če je izvršba preživnine neuspešna? .....                       | 68        |
| 16.5 Vpliv Centra za socialno delo na izterjavo preživnin.....                     | 69        |
| 16.6 Vloga Centra za posebno skrbništvo v procesu izterjave preživnine.....        | 70        |
| 16.7 Osebni stečaj dolžnika in vpliv tega na proces izterjave preživnine.....      | 73        |
| <b>17 IZTERJAVA PREŽIVNIN V EU - IZBRANE TEME.....</b>                             | <b>74</b> |
| 17.1 Namesto uvoda .....                                                           | 74        |
| 17.2 Pogoji uporabe Uredbe 4/2009.....                                             | 75        |
| 17.3 Pristojnost.....                                                              | 77        |
| 17.4 Kolizijska pravila .....                                                      | 80        |
| 17.5 Priznanje in izvršljivost in izvrševanje sodnih odločb .....                  | 80        |
| 17.6 Osrednji organ .....                                                          | 82        |
| <b>18 PRIMERJALNOPRAVNI VIDIKI .....</b>                                           | <b>84</b> |
| 19.1 Podatki iz prakse v Sloveniji.....                                            | 86        |
| 19.2 Podatki iz prakse na Hrvaškem in v tujini.....                                | 89        |
| 19.3 Analiza in primerjava zbranih podatkov iz prakse .....                        | 90        |
| <b>BIBLIOGRAFIJA.....</b>                                                          | <b>93</b> |

## 1 UVOD

Družina predstavlja eno osnovnih oblik skupnosti posameznikov, ki so med seboj povezani na poseben način. Partnerji se pogosto odločajo za otroke, pri čemer je bila zakonska obveznost, že po Zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih<sup>1</sup> (ZZZDR), ki je prenehal veljati 15. aprila 2019, po 49. členu, določana dolžnost za preživljanje družine, k čemur prispevata zakonca v sorazmerju s svojimi zmožnostmi. Smiselno enaka določba je tudi v Družinskem zakoniku<sup>2</sup> (DZ), ki je trenutno veljaven zakon.

Preden pa se spustimo v razlago osnovnih izrazov izterjave preživnin in njenih kvantel, je bistveno, da razčistimo sam **pojem preživninske obveznosti**, od kje izvira in kaj je njegova vsebina. Z obzirom na spreminjajočo oziroma že spremenjeno nacionalno zakonodajo na družinsko-pravnem področju je vredno izpostaviti, da bodo za nekatera vprašanja prišle v poštev določbe oziroma razlaga pojmov tako po sedanji ureditvi po določbah DZ, kot po starejši ureditvi po ZZZDR. Takšen *modus operandi* je pri analizi in razlagi osnovnih izrazov v zvezi s preživninami primeren, saj se pravila, ki urejajo preživnino, niso spremenila. To pa ne pomeni le, da se lahko uporablja ista razlaga, temveč se lahko uporabi sodna praksa, ki je bazirana na ZZZDR neposredno za razlago določb DZ. Na tem mestu velja dodati, da je segment družinskega prava, ki se ukvarja s preživninsko obveznostjo, po svoji naravi prepleten z normami, katerih izvrševanje se določi od primera do primera, kot bomo to tudi videli v spodnji izvajanjih (glej predvsem poglavje o določitvi višine preživnine). Prav iz tega razloga nam zakonske določbe same po sebi ne nudijo zadostne razlage, da bi lahko naredili popolne zaključke in je zato nujno, da se skozi razlago posameznih pojmov naslanjamo na vzpostavljeno sodno prakso, kolikor nam ta to seveda omogoča.

### 1.1 Razlaga pojma preživnine in njena pridobitev

**Preživninska obveznost oziroma obveznost preživljanja** je po svoji naravi **pravno razmerje, v katerem nosi preživljanec pravico, da zahteva od preživljalca preživnino**.<sup>3</sup> Čeprav obstaja tako **horizontalna preživninska obveznost** (obveznost preživljanja zakonca)

---

<sup>1</sup> Uradni list RS, št. 69/04 - UPB, 101/07, 90/11, 84/12, 82/15.

<sup>2</sup> Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 in 22/19.

<sup>3</sup> Primerjaj 123. člen ZZZDR in 183. člen DZ.



kot **vertikalna** (preživljanje staršev s strani otrok oz. obratno), se bomo v tem delu spustili zgolj v obveznost preživljanja otrok, do dopolnjenega 18. leta starosti, s strani staršev.

Pravica do preživnine izhaja neposredno iz zakonskih določb, kateri se otrok ne more odpovedati.<sup>4</sup> Čeprav nosi beseda »preživljanje« sama po sebi konotacijo za obdobje, ko je zakonska (oziroma zunaj zakonska) zveza že prenehala, temu ni tako. Preživninska obveznost po svoji naravi predstavlja, poenostavljeno, finančno oziroma gmotno stran starševske skrbi, preko katere se omogoča zadovoljevanje gmotnih potreb otroka,<sup>5</sup> ki se navadno zagotavlja v okviru gospodinjstva staršev.<sup>6</sup> Vsaj do takrat, ko obstaja skupno življenje med staršema, vprašanje preskrbe otroka do dopolnjenega osemnajstega leta starosti ne bi smelo biti problematično, saj je skupno življenje *inter alia* usmerjeno v vzgojo in rast otroka, kjer so gmotne potrebe že peremptorno zagotovljene (razen v izjemnih primerih). Problem pa nastane, ko skupno življenje staršev preneha in ostane otrok (kot je v Republiki Sloveniji tudi navadno), pri zgolj enem staršu v okviru njegovega gospodinjstva.<sup>7</sup> Ker v tem primeru ostane otrok neposredni koristnik zgolj enega gospodinjstva, se njegovo gmotno stanje nujno tudi zniža. In ravno na tej točki pride do izraza obveznost preživljanja, ki varuje otrokovo gmotno stanje tudi po prenehanju skupnega življenja staršev.

Iz navedenega torej lahko zaključimo, da obstaja obveznost preživljanja mladoletnega otroka na podlagi samega zakona, in sicer je to danes novi DZ. Ne moremo in ne smemo pa enačiti, obveznost preživljanja in preživnino (kot razmerje med preživninskim zavezancem in preživninskim upravičencem oziroma med preživljalcem in preživljancem), v smislu, da predstavljata isti pojem, kot je nakazano že zgoraj in kot bo v nadaljevanju pojasnjeno.

Medtem ko preživninska obveznost obstaja, je treba upravičenje do preživnine, po razpadu skupnosti staršev, izrecno pridobiti. V primeru, da preživnina ni bila izrecno določena, se lahko zahteva le »za naprej«, kar pomeni, da če pred vložitvijo tožbe za preživnino ni obstajala sodna odločba, sklep ali odredba sodišča, s katero bi bila preživnina določena, se

<sup>4</sup> Primerjaj 128. člen ZZZDR in 188. člen DZ.

<sup>5</sup> Primerjaj 6. in 183. člen DZ.

<sup>6</sup> 131. člen ZZZDR je imel tako pavšalno določbo, ki je po svoji naravi botrovala dopolnitvi preko sodne prakse in končno skozi novelo izpiljeno razlago, da sicer starši zagotavljajo preživnino v okviru gospodinjstva, ali pa na druge primerne načine med katere se tudi šteje denarna preživnina. Glej tudi Novak B., Družinsko pravo, Uradni list, Ljubljana, 2015, str. 224.

<sup>7</sup> Glej Novak, 2015: str. 188 - 190.

preživnina »za nazaj« ne bi mogla uveljavljati.<sup>8</sup> Navedeno seveda predstavlja smotrno tehtanje interesa preživljanca na eni strani in preživljalca na drugi, saj se nikomur ne more poseči v njegove pravice z retroaktivnim učinkom. Na ta način se sili, po navadi mam, ki je spočela otroka v zunaj zakonsko razmerje, da od otrokovega očeta pridobi priznanje očetovstva, ali pa s sodno odločbo pridobi ugotovitev očetovstva, da potem lahko zahteva določitev preživnine.<sup>9</sup> Če pa sta starša bila prej v zakonski zvezi, upravičenja do preživnine načeloma ne bi bilo smelo biti težko pridobiti, saj DZ izrecno določa, da se ob razvezi zakonske zveze (bodisi, da gre za sporazumno ali enostransko razvezo) mora odločiti, med drugim, tudi o preživljanju otrok.<sup>10</sup> V primeru, da preživljanje ni bilo določeno, se sporazum za razvezo zavrne oziroma je sodba, ki je izdana na podlagi tožbe za razvezo nepopolna.<sup>11</sup>

Če navedeno poenostavimo, bo način pridobitve upravičenja do preživnine odvisen od tega, ali se je otrok rodil v zakonski zvezi ali zunaj zakonske zveze. Če se je otrok rodil v zakonski zvezi, ima otrok pravico do preživnine neposredno na podlagi zakona (torej DZ), vse dokler se zakonska zveza ne razveže. Ko se zakonska zveza razveže, bo podlaga za pridobitev preživnine bodisi sodba ali sklep sodišča oziroma začasna odredba. Če pa se je otrok rodil v zunajzakonski skupnosti, pa bo podlaga za pridobitev preživnine bodisi sporazum ali sodba oziroma sklep, po predhodni pridobitvi priznanja oziroma ugotovitve očetovstva (če se preživnina želi pridobiti od očeta).

V primeru, da preživnina ni bila določena ob razvezi zakonske zveze, ali pa ni pridobljena preko sporazuma, jo lahko otrok pridobi preko tožbe zoper preživninskega upravičenca. Skladno z 93. členom v zvezi s 1. členom Zakona o nepravdnem postopku<sup>12</sup> (ZNP-1) se po

---

<sup>8</sup> Smiselno enako 6. tč. VSK sodba I Cp 617/2017 (ECLI:SI:VSKP:2017:I.CP.617.2017), 19.12.2017: »Preživninska obveznost je obveznost, katere izpolnjevanje je mogoče zahtevati le za naprej, saj je vsebina te obveznosti v zagotavljanju pogojev za življenjsko eksistenco ter zdrav in uspešen razvoj, kar pomeni kritje tekočih stroškov za stanovanje, hrano, obleko in drugo, stroškov za vzgojo, šolanje in strokovno izobrazbo otroka,... Tako je tožba zastavila tudi tožnica, ki je preživnino za mladoletno hči (ob zahtevku, da se ji mladoletna hči zaupa v varstvo in vzgojo ter o določitvi stikov) uveljavljala od vložitve tožbe dalje. Ker je preživninska obveznost obveza staršev, da zagotovijo preživljanje otroka, kar pomeni tudi kritje tekočih obveznosti, je jasno, da so to obveznost dolžni redno izpolnjevati, če so z izpolnitvijo obveznosti oziroma toženec, pri katerem otrok ne živi, s plačilom stroškov za preživljanje v zamudi, so dolžni plačati zaradi zamude tudi zakonske zamudne obresti.«

<sup>9</sup> Glej Novak, 2015: str. 125.

<sup>10</sup> Glej 1. odst. 96. člena in 2. odst. 98. člena DZ.

<sup>11</sup> Glej 2. odst. 96. člena in 2. odst. 98. člena DZ.

<sup>12</sup> Uradni list RS, št. 16/19.

novem postopek za določitev preživnine vodi kot nepravdni postopek, v katerem ima otrok, kot nosilec pravovarstvenega upravičenja, dodatne procesne garancije,<sup>13</sup> za razliko od klasičnega pravnega postopka. Na tej točki pa se postavlja vprašanje **procesne sposobnosti mladoletnika**, saj velja, da je procesna sposobnost vezana na poslovno sposobnost,<sup>14</sup> kar pomeni, da otrok, ki je poslovno nesposoben ne more veljavno nastopati v postopku brez zastopnika. ZNP-1 je glede tega jasn, saj v 2. odst. 45. člena določa, da sodišče lahko otroku, ki je dopolnil 15 let starosti in je sposoben razumeti pomen in pravne posledice svojih dejanja, omogoči, da kot udeleženec v postopku opravlja procesna dejanja samostojno. Nadaljnji 4. odst. istega člena določa, da otrok, ki še ni dopolnil 15 let starosti (oziroma za katerega sodišče presodi, da ni sposoben razumeti pomena in pravnih posledic svojih dejanj) mora zastopati zakoniti zastopnik. Skladno s 145. členom DZ otroke zastopajo starši (oba starša) samostojno in enakopravno.<sup>15</sup> Dilema, ki bo nastala v primeru, da otrok še ni dodeljen enemu staršu, je, da bo pri postopkovnem (tožbenem) uveljavljanju preživnine nujno prišlo do disjunkcije interesov med 1) preživninskim upravičencem in preživninskim zavezancem, in 2) med interesi obeh staršev. Ampak je jasno, da v tem primeru, ne gre za situacijo, v katerem bi se rabilo postaviti **kolizijskega skrbnika**, saj ne bo starš, ki bi zastopal otroka v postopku za določitev preživnine, nastopal z interesom, ki bi divergiral od otrokovega. Sodna praksa se je tako postavila na stališča, da mladoletni otrok, ki ima pravico do preživnine, ima hkrati pravico (pravovarstveno upravičenje), *»da od staršev zahteva preživnino ne glede na morebitno formalno ne(dodelitev) enemu od njiju. V postopku nastopa kot stranka (nosilec pravic), kar pomeni, da lahko (zastopan po enem od staršev) toži drugega od staršev, ne glede na obstoj zakonske zveze med njima, naj prispeva k njegovemu preživljanju.«*<sup>16</sup> Navedeno pravilo lahko v celoti preslikamo v izvršilni postopek, kjer bo za uspešno vložitev izvršbe na podlagi verodostojne listine, iz katere izhaja obveznost plačevanja preživnine, otrok, ki še ni pridobil poslovne sposobnosti postopati kot stranka v postopku po zastopstvu svojega zakonitega zastopnika (enega izmed staršev).

<sup>13</sup> Primerjaj Ude L., Civilno procesno pravo, Uradni list RS, Ljubljana, 2002, str. 169 - 170.

<sup>14</sup> Glej 2. odst. 45. člena in 3. odst. 77. člena Zakon o pravdnem postopku (ZPP): Uradni list RS, št. 73/07 – UPB, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17 in 16/19 – ZNP-1.

<sup>15</sup> Glej Novak B., v Novak B. (ur), Družinski zakonik s komentarjem, Uradni list RS, Ljubljana, 2019, str. 453 - 455.

<sup>16</sup> Glej obrazložitev VSRS sodba II Ips 27/2004 (ECLI:SI:VSRS:2004:II.IPS.27.2004), 15.04.2004.

## 1.2 Razlaga pojma izterjave

SSKJ pojmuje **izterjavo**, kot »dejanje preko katerega se doseže poravnanje neizpolnjene obveznosti« oz. »z odločnim, vztrajnim zahtevanjem priti do česa«. Strogo pravno gledano ta definicija ne ustreza tistemu, kar je mišljeno, saj termin poravnava, skladno s 1050. členom Obligacijskega zakonika<sup>17</sup> (OZ), pojmuje specifično dejanje medsebojnega vzajemnega priznavanja negotovih medsebojnih terjatev. Pravilneje bi zato bilo govoriti, da izterjava pojmuje »dejanje preko katerega se doseže izpolnitev neizpolnjene obveznosti«. Če navedeno definicijo skladno z logično razlago razvijamo naprej, lahko pridemo do zaključka, da dejanje izterjave lahko izvrši bodisi upnik ali tretja oseba. Čeprav je preko te definicije pojem izterjave določljiv, je način izterjave relativno nedoločen, saj bo vsako dejanje, ki bo vodilo do izpolnitve neizpolnjene obveznosti nujno zaobseženo z definicijo izterjave. Če navedeno ponazorimo, bo recimo ustni opomin izpolnil definicijo izterjave popolnoma v enakem obsegu kakor sodna izvršba. Prav sredstvom izterjave bo v nadaljevanju posvečena pozornost.

Glede na intenzivnost poznamo različna sredstva, preko katerih se lahko dosežejo učinki izterjave. Dejanja, preko katerih lahko dosežemo izpolnitev terjatve, niso zaobsežena oziroma ozko definirana, kar je seveda nepresenetljivo, saj lahko na različne dolžnike uspešno vplivamo z različnimi dejanji, ki so lahko med sabo protislovna. Da pa se ne spuščamo preveč v vprašanja psihološkega učinkovanja se bomo v nadaljevanju zadovoljili zgolj s tem, da lahko sredstva izterjave razdelimo glede na to ali jih pravni red ureja ali ne.

Poglavitna oblika izterjava dolga, ki jo ureja slovenski pravni red, je (sodna) izvršba, v okviru katere lahko upnik na podlagi **izvršilnega naslova** izterja dolg z uporabo izvršilnih sredstev. V okviru preživnine je postopek naklonjen preživninskemu upravičencu, saj je preživninski upravičenec, ki vlaga predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine (več o tem v poglavju »Kako izterjati preživnino«), oproščen, na podlagi oddelka 4. »Postopki po zakonu, ki ureja izvršbo in zavarovanj«, opombe 4, Zakona o sodnih taksah (ZST-1),<sup>18</sup> plačila sodne takse za vložitev predloga za izvršbo. Vsekakor pa mora preživninski upravičenec pred izvršbo

---

<sup>17</sup> Uradni list RS, št. 97/07 – UPB, 64/16 – odl. US in 20/18.

<sup>18</sup> Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/18 – ZIZ-L in 35/18 – odl. US.

pridobiti veljaven izvršilni naslov, na podlagi katerega je pridobil pravico do izplačila preživnine, bodisi da je to sporazum potrjen s sklepom, sodba ali začasna odredba sodišča.

Kot alternativne oblike izterjave preživnine, preko katerih se posredno pride do izplačila preživnine, lahko zgolj napolnilno naštejemo nadomestilo, kazenski pregon in izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj, ki so navedena razdelana v poglavju *Kaj storiti, če je izvršba preživnine neuspešna*.

## 2 SLOVARČEK OSNOVNIH POJMOV

Zaradi lažjega sledenja in razumevanja vsebine projekta, podajamo slovarček, pomembnejših pojmov, uporabljenih za potrebe projekta v tem elaboratu.

**Družina** je v vsebinskem, strukturalnem in formalnem pogledu zgodovinsko spremenljiva družbena skupina. Po DZ je življenjska skupnost otroka, ne glede na starost otroka, z obema ali enim od staršev ali z drugo odraslo osebo, če ta skrbi za otroka in ima po tem zakoniku do otroka določene obveznosti in pravice. Zaradi koristi otrok uživa družina posebno varstvo države.

O **izterjavi** je govora, kadar se želi doseči, da nekdo poravna neporavnane obveznosti.

**Izterjava preživnine v tujini** pride v poštev, kadar je zavezanec za preživnino v tujini. Takrat so pomembna posebna sredstva izterjave in veljajo posebna pravila.

**Izvršba** - če dolжник prostovoljno ne izpolnjuje obveznosti plačila preživnine v skladu z izvršilnim naslovom, lahko upnik vloži na sodišču predlog za izvršbo z namenom dosega izpolnitve obveznosti. Pomeni prisilno izterjavo denarne ali nedesarne obveznosti.

**Izvršilni naslov** je listina, s katero upnik izkaže pravni interes. Na podlagi izvršilnega naslova je mogoče predlagati izvršbo.

**Nadomestilo preživnine** - če preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, določene s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo (še vedno prisotni, saj jih je bilo možno skleniti pred CSD), lahko otrok pridobi nadomestilo preživnine.

**Nasilje v družini** je vsaka uporaba fizičnega, spolnega, psihičnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana proti drugemu družinskemu članu oziroma zanemarjanje družinskega člana ne glede na starost, spol ali katerokoli drugo osebno okoliščine žrtve ali povzročiteljice oziroma povzročitelja nasilja. Je neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje družinskega člana pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim ta član samostojno

razpolaga oziroma upravlja ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov.

**Preživnina** je denarni znesek za preživljanje, ki ga je nekdo dolžan plačevati. Po navadi o preživnini govorimo, kadar so starši dolžni plačevati preživnino otrokom, lahko pa gre tudi za primere, ko otroci preživljajo starše ali pa zakonci preživljajo drugega (nepreskrbljenega) zakonca. Pomeni preživljanje, podporo, tudi vzdrževanje, pa tudi preživljanje oziroma preživnino, ki jo sodišče nameni otroku. Pomeni torej vse tisto, kar je nekdo pravno dolžan nameniti za potrebno preživljanje bodisi otrok, zakonca ali staršev.

**Preživninski upravičenec** predstavlja osebo, ki je upravičena do tega, da ji oseba, ki je po zakonu dolžna skrbeti zanjo, plača preživnino, oziroma poskrbi za njeno preživetje.

**Preživninski zavezanec** je oseba, ki je po zakonu dolžna skrbeti za neko osebo, torej ji mora plačati za preživljanje oziroma na kak drug način poskrbeti, da ta oseba preživi. Dolžnost plačevanja preživnine imajo po slovenski zakonodaji:

- starši za svoje otroke (mladoletne in pod posebnimi pogoji polnoletne, če se redno šolajo),
- zakonec nepreskrbljenega zakonca,
- otroci svoje starše pod izjemnimi pogoji (kadar se ne morejo preživljati sami in jih ne more preživljati partner).

**Subsidiarna dolžnost preživljanja** - dolžnost preživljanja, ki ni primarna in pride v poštev, kadar upravičenca ne more preživljati tisti, ki bi ga moral preživljati primarno.



### 3 PRAVNI VIRI

#### 3.1 Ustavnopravni temelji

Država varuje materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter za to varstvo ustvarja potrebne razmere. To zagotavlja 53. člen Ustava Republike Slovenije<sup>19</sup> (URS). Z varstvom starševstva pa se posredno varuje tudi otroke, ima pa otrok še posebej zagotovljeno varstvo. URS pri varovanju posebej omenja tudi mladino.

Za preživljanje je še posebej pomemben 54. člen URS, ki zagotavlja varstvo in določitev preživnine. Navaja namreč, da imajo starši »pravico in dolžnost vzdrževati, izobraževati in vzgajati svoje otroke«. Iz tega je mogoče razbrati, da imajo starši dolžnostno upravičenje skrbeti za svoje otroke in jim nuditi preživnino. Te pravice imajo starši in pravo mora staršem zagotavljati primarno vlogo glede skrbi za njihove otroke. Otrokova korist mora biti glavna skrb vsakega starša. Starši imajo torej pravico in dolžnost vzdrževati, izobraževati in vzgajati svoje otroke. Ta pravica in dolžnost se staršem lahko odvzame ali omeji samo iz razlogov, ki jih zaradi varovanja otrokovih koristi določa zakon. S to odločbo je dan ustavni temelj starševski skrbi, kamor spada tudi pravica otroka do preživljanja oziroma obveznost staršev, da preživljajo svoje otroke. Drugi odst. 54. člena URS pa poudarja, da imajo otroci, rojeni zunaj zakonske zveze, enake pravice kakor otroci, rojeni v zakonski zvezi. To pomeni, da vse določbe, ki veljajo za preživljanje otrok, rojenih v zakonski zvezi, veljajo tudi za preživljanje otrok, rojenih zunaj zakonske zveze. Povsem razumljivo pa je, da ima obveznost do preživljanja otroka, rojenega zunaj zakonske zveze le tisti moški, ki je očetovstvo priznal oziroma katerega očetovstvo je bilo ugotovljeno v sodnem postopku.<sup>20</sup>

<sup>19</sup> Uradni list RS, št. 33/1991-I; 42/1997 – UZS68; 66/2000 – UZ80; 24/2003 – UZ3a, 47, 68; 69/2004 – UZ14; 69/2004 – UZ43; 69/2004 – UZ50; 68/2006 – UZ121, 140, 143; 47/2013 – UZ148; 47/2013 – UZ90, 97, 99; 75/2016 – UZ70a.

<sup>20</sup> Gl. tudi Geč-Korošec, M. & Kraljić, S., Družinsko pravo, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Maribor, 1999, str. 12.



### 3.2 Zakonska ureditev

Zakoni, ki s svojo vsebino posegajo na področje preživljanja mladoletnih otrok v Republiki Sloveniji, so:

- DZ;
- ZNP-1;
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti<sup>21</sup> (ZIRD);
- Zakon o notariatu<sup>22</sup> (ZN);
- Zakon o izvršbi in zavarovanju<sup>23</sup> (ZIZ);
- Zakon o Javnem, štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije<sup>24</sup> (v nadaljevanju: ZJSRS);
- idr.

Zakoni, ki s svojo vsebino posegajo na področje preživljanja mladoletnih otrok v Republiki Hrvaški, so:

- Obiteljski zakonik<sup>25</sup> (HR-ObZ);
- Zakon o privremenom uzdržavanju<sup>26</sup> (HR-ZPU);
- Zakon o javnom bilježništvu<sup>27</sup> (HR-ZJB);
- Kazneni zakon<sup>28</sup> (v nadaljevanju: HR-KZ);
- Zakon o parničnom postopku<sup>29</sup> (v nadaljevanju: HR-ZPP);
- Ovršni zakon<sup>30</sup> (v nadaljevanju: HR-OvZ);

---

<sup>21</sup> Uradni list RS, št. 110/2002; 56/2006 – odl. US; 114/2006 – ZUTPG; 96/2012 – ZPIZ-2; 109/2012; 22/2019.

<sup>22</sup> Uradni list RS, št. 2/2007 – uradno prečiščeno besedilo; 33/2007 – ZSReg-B; 45/2008; 91/2013.

<sup>23</sup> Uradni list RS, št. 3/2007 – uradno prečiščeno besedilo; 93/2007; 37/2008 – ZST-1; 45/2008 – ZArbit; 28/2009; 51/10; 26/2011; 17/2013 – odl. US; 45/2014 – odl. US; 53/2014; 58/2014 – odl. US; 54/15; 76/15 – odl. US; 11/2018.

<sup>24</sup> Uradni list RS, št. 78/2006 – uradno prečiščeno besedilo; 106/2012; 39/2016; 11/2018 – ZIZ-L.

<sup>25</sup> Narodne novine RH, br. 103/2015.

<sup>26</sup> Narodne novine RH, br. 92/2014.

<sup>27</sup> Narodne novine RH, br. 78/1993; 29/1994; 162/98; 16/2007; 75/2009; 120/2016.

<sup>28</sup> Narodne novine RH, br. 125/2011; 144/2012; 56/2015; 61/2015; 101/2017; 118/2018.

<sup>29</sup> Narodne novine RH, br. 53/1991; 91/1992; 58/21993; 112/1999; 88/2001; 117/2003; 88/2005; 2/2007; 84/2008; 96/2008; 123/2008; 57/2011; 148/2011; 25/2013; 89/2014.

<sup>30</sup> Narodne novine RH, br. 112/2012; 25/2013; 93/2014; 55/2016; 73/2017.

#### 4 TEMELJNE ZNAČILNOSTI PREŽIVLJANJA OTROK (< 18)

Za preživnino je po slovenski zakonodaji in predpisih zavezanih več ljudi. Dolžni so jo plačevati:

- starši za svoje mladoletne in polnoletne otroke (najdlje do 26. leta);
- zakonec za drugega zakonca, če je nepreskrbljen;
- otroci za starše.

Projekt pa je osredotočen na mladoletne otroke (torej < 18 let), zato se v sklopu projektnega elaborata ne bomo ukvarjali s preživljanjem polnoletnih otrok, ki se šolajo, kakor tudi ne s preživljanjem med partnerji (zakonska zveza, partnerska zveza, zunajzakonska skupnost) in s preživljanjem staršev.

Otrok je tako oseba, ki še ni dopolnila 18 let, razen če je že prej pridobila popolno poslovno sposobnost (5. člen DZ), kar je po DZ možno v primeru, če mladoletnik, starejši od petnajst let, sklene zakonsko zvezo, ali je postal starš in mu je sodišče podelilo popolno poslovno sposobnost.<sup>31</sup>

Pravico do preživnine lahko opredelimo tudi v luči temeljnih načel, skozi katera se odražajo temeljne značilnosti preživljanja. Za potrebe projekta bodo splošne značilnosti predstavljene v luči otrokove pravice do preživljanja s strani staršev:

- preživljanje predstavlja **zakonito pravico** otroka kot preživninskega upravičenca ter **zakonito obveznost** vsakega od staršev kot preživninskega zavezanca;
- pravica do preživnine je **strogo osebna pravica in obveznost** in je tako na strani preživninskega zavezanca (starša) kakor tudi preživninskega upravičenca (otroka) vezana na osebo. Pravice do preživljanja zaradi močnega osebnega elementa namreč ni moč prenesti na drugega, saj s smrtjo preživninskega zavezanca oziroma preživninskega upravičenca ugasne.<sup>32</sup> Je torej nepodedljiva<sup>33</sup> in neprenosljiva pravica;

<sup>31</sup> O pridobitvi popolne poslovne sposobnosti pred 18. letom glej več Kraljić S., Družinski zakonik s komentarjem, Poslovna založba MB, Maribor, 2019, str. 883-884.

<sup>32</sup> Novak, B., Družinsko pravo, Uradni list RS, Ljubljana, 2017, str. 121.

- norme, ki se nanašajo na preživnino, so **imperativnega značaja**, saj preživljanje predstavlja zakonito obligacijo, saj izhaja neposredno iz zakona, torej DZ. Dejstva, na podlagi katerih pride do preživljanja, se ne pojavijo na podlagi volje strank preživninskega obligacijskega razmerja, temveč jih opredeljuje zakon;<sup>34</sup>
- temelji na **vzajemnosti**, saj so starši dolžni preživljati svoje otrok, ti pa so nato dolžni preživljati ob izpolnjevanju določenih pogojev tudi svoje starše. Pravica in obveznost preživljanja sta v korelacijskem razmerju. Kar je za preživninskega upravičenca pravica, je za preživninskega zavezanca obveznost;
- **preživnina se lahko spreminja** – enkrat določena preživnina se lahko zaradi nastopa spremenjenih okoliščin (*rebus sic stantibus*) spremeni, kar privede do njenega povišanja, znižanja ali prenehanja;
- otrokova pravica do preživnine ima prednost pred drugimi upravičenci do preživnine. Plačevanja preživnine ima prednost pred drugimi terjatvami. Preživnina ima namreč v primerjavi z drugimi terjatvami **privilegiran položaj**;
- preživnina se **daje samo za prihodnost**, kar je v skladu z načelom *nemo pro praetorito alitur*. Namen preživninske obveznosti je namreč, da se zagotovijo pogoji za življenjsko existenco otroka, kar pomeni kritje tekočih stroškov za stanovanje, hrano, obleko in drugo;<sup>35</sup>
- **izplačana preživnina se ne vrača**, saj bi se lahko z vračanjem ogrozil eksistenčni obstoj osebe (otroka), ki bi jo bila dolžna vračati;
- preživnina spada med prejemke, ki so po 101. členu ZIZ **izvzeti iz izvršbe**;

---

<sup>33</sup> Dedujejo se lahko samo že zapadli obroki preživnine.

<sup>34</sup> Več o tem glej Gams & Đurović, *Bračno i porodično imovinsko pravo*, Savremena administracija, Beograd, 1985: str. 318-319.

<sup>35</sup> Geč Korošec & Kraljić, 1999: str. 168.

- za **namen, da se zagotovi plačevanje preživnine**, je v skladu s 102. členom ZIZ možno seči tudi na dolžnikove denarne prejeme, ki se štejejo za dohodek iz delovnega razmerja, ter na odškodnino iz naslova izgube ali zmanjšanja delovne sposobnosti;<sup>36</sup>
- neplačevanje preživnine predstavlja **kaznivo dejanje** po 194. členu KZ-1.<sup>37</sup> Zadošča že enkratno neplačilo preživnine.<sup>38</sup>

---

<sup>36</sup> Prim. 102. člen ZIZ.

<sup>37</sup> 194. člen KZ-1 določa: »(1) Kdor ne daje preživnine za osebo, ki jo po zakonu mora preživljati in za katero je višina njegove preživninske obveznosti določena z izvršilnim naslovom, čeprav bi to zmogel, se kaznuje z zaporom do enega leta. (2) Če je zaradi dejanja iz prejšnjega odstavka ogroženo ali bi lahko bilo ogroženo preživljanje upravičenca ali če se storilec izmika dajati preživnino, se kaznuje z zaporom do treh let. (3) Če sodišče izreče pogojno obsodbo, lahko naloži storilcu dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena, da mora redno plačevati preživnino, lahko pa tudi, da mora poravnati zaostalo preživnino ali druge prisojene obveznosti, nastale s preživljanjem.«

<sup>38</sup> HR-KZ v 172. členu določa kaznivo dejanje »Kršitev preživninske dolžnosti«. Kdor ne preživlja osebe, ki jo je po zakonu dolžan preživljati in to na način, v višini in v rokih, ki so določeni z izvršljivo listino, se kaznuje z zaporom do enega leta. Če pa se to preživljanje nanaša na preživljanje otroka ali osebe, ki zaradi starosti, bolezni, mentalne ali telesne poškodbe ni sposobna za delo, pa se storilec tega kaznivega dejanja kaznuje z zaporom do treh let. To kaznivo dejanje pa ni podano, če storilec dokaže, da iz opravičenih razlogov ni imel možnosti plačati preživljanje.

## 5 OBVEZNOST PREŽIVLJANJA MLADOLETNIH OTROK

Do preživnine je upravičen, le kdor se sam ne more preživljati. Sem ne sodijo osebe, ki imajo dovolj lastnega premoženja za preživljanje oziroma so sposobne delati in se s tem tudi same preživljati. Ker v tem besedilu govorimo o **preživljanju otrok**, govorimo o upravičencih, kot o otrocih. Upravičenci, kot otroci imajo osebno pravico do preživnine, kateri se ne morejo vnaprej odpovedati in katere se ne more prenesti na koga drugega. V prvi vrsti gre za mladoletne otroke, ki še niso dopolnili 18 let starosti. V primeru, da je **mladoletnik zaposlen** in je že dopolnil 15 let starosti, ter **ima svoj dohodek**, s katerim lahko razpolaga, iz tega izhaja, da je dolžan prispevati za svoje preživljanje in izobraževanje.<sup>39</sup> Starši morajo tako preživljati svoje otroke do polnoletnosti, tako da v skladu s svojimi zmožnostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj (1. odst. 183. člena DZ).

Izjemoma lahko govorimo tudi o **preživljanju polnoletnih otrok**, ki še niso poročeni in se še vedno redno šolajo. To pomeni, da mora otrok svoje šolske oziroma študijske obveznosti redno izpolnjevati, slednje pa velja le za polnoletne otroke, ki še niso dopolnili **26 let**. Šteje se, da upravičenec redno izpolnjuje svoje šolske oziroma študijske obveznosti, v kolikor je le-te začasno prekinil iz opravičljivih razlogov, na primer zaradi bolezni. Starš je dolžan preživljati tudi polnoletnega otroka, ki zaradi duševne ali telesne prizadetosti ni zmožen skrbeti sam zase.

Obveznost preživljanja otrok pa **preneha**, če mladoletnik sklene zakonsko zvezo, saj primarno s sklenitvijo zakonske zveze (ali če živi v zunajzakonski skupnosti ali partnerski zvezi) preide obveznost preživljanja na zakonca, ki mora ob izpolnjevanju zakonskih predpostavk preživljati svojega nepreskrbljenega zakonca. Če pa zakonec ni sposoben preživljati svoje (mladoletnega) zakonca, pa se preživninska obveznost staršev ohrani do otrokove polnoletnosti oziroma če se šola po polnoletnosti, najdlje do 26. leta.

Pri preživljanju mladoletnega otroka morajo starši storiti vse, kar je v njihovi moči, da otroku zagotovijo vsaj **eksistenčni minimum**, če je potrebno se morajo tudi zadolžiti, medtem ko pa za preživljanje polnoletnega otroka ni potrebno, da se starši trudijo do skrajnih meja zmogljivosti, saj je ta otrok že sposoben za delo in lahko tudi sam s svojim delom pripomore

---

<sup>39</sup> Plevnik, S., Preživljanje otrok – primerjava med slovensko in nemško pravno ureditvijo, 2014, str. 26, <https://dk.um.si/Dokument.php?id=68806>, 30.06.2019.

k svojemu preživljanju. Glede določanja preživnine (višina, način plačevanja, izkazovanje porasta stroškov, idr.) in sankcij v primeru neplačevanja preživnine velja enako kot pri mladoletnih otrocih. Kakor ima polnoletni otrok pravico, da zahteva preživljanje oziroma zvišanje preživnine, tako ima starš pravico, da s tožbo zahteva prenehanje plačevanja oziroma znižanje preživnine.<sup>40</sup>

Temeljna obveznost staršev je obveznost preživljanja svojih otrok, saj se mu s tem omogoča vsaj zadovoljevanje temeljnih življenjskih potreb (npr. hrana, oblačila, šolanje, stanovanje ...). Dokler starša živita skupaj, prispevata v okviru obstoječe skupnosti običajno oba k preživljanju otroka. Kadar pa starši ne živijo skupaj ali pa ne bodo živeli skupaj, mora starš, ki ne živi z otrokom, prispevati k njegovemu preživljanju. Staršema je v tem primeru, v skladu z **načelom avtonomije**, prepuščeno, da se sama sporazumeta o preživljanju. Predvsem je tukaj mišljeno, da se sporazumeta o višini preživnine, kakor tudi o načinu plačevanja (npr. v gotovini na roke ali na TRR). Starša sta namreč tista, ki najbolj poznata potrebe otroka in svoje zmožnosti za določitev višine preživnine. Staršema je omogočeno, da se sporazumeta, kako bosta med seboj porazdelila **preživninsko breme**. Kljub možnosti avtonomnega odločanja morata starša upoštevati otrokovo korist, kar sodišče preveri po **uradni dolžnosti**.<sup>41</sup> Če pa se starša sama ne moreta priti do sporazumne ureditve preživljanja otrok po razvezi zakonske zveze, jim pri sklenitvi sporazuma pomaga **center za socialno delo**, na njihovo željo pa tudi **mediatorji** (1. odst. 140. člena DZ). Če se staršema ne bo uspelo sporazumeti o preživljanju otrok niti s pomočjo centra za socialno delo ali mediatorja, bo o preživnini otrok **odločilo sodišče**. Pri sporazumu se lahko starša sama sporazumeta, kako bo med njima po razvezi zakonske zveze porazdeljeno breme preživljanja za otroka. Sodišče mora sporazum preveriti po uradni dolžnosti in se prepričati, da je v **otrokovo korist**. Če bo ugotovilo, da s sporazumom ni ustrezno urejeno preživljanje otroka, bo zakonca na to opozorilo in jima omogočilo, da sporazum ustrezno spremenita. Če pa se zakonca ne bosta sporazumela ali če bo sodišče ugotovilo, da zakonca sporazuma nista ustrezno spremenila, bo samo odločilo o razdelitvi bremena preživljanja med obema staršema.

Obveznost preživljanja imata starša tako med trajanjem zakonske zveze kakor tudi po njeni razvezi oba starša, s čimer se zagotavlja **načelo enakopravnosti**. Preživnina se določi za

<sup>40</sup> Kraljić, 2019: str. 619-620.

<sup>41</sup> VSRŠ sklep II Ips 1/2018 (ECLI:SI:VSRŠ:2018:II.IPS.1.2018), 05.04.2018.

vsakega otroka posebej. Pri določanju preživnine bo sodišče upoštevalo npr. **otrokove potrebe, finančne zmožnosti vsakega od zakoncev, pridobitno sposobnost staršev ...** Starši morajo svoje otroke praviloma preživljati do njihove polnoletnosti (1. odst. 183. člena DZ). Dohodke iz premoženja otroka smejo starši uporabljati predvsem za njegovo preživljanje, vzgojo in izobraževanje, če sami nimajo zadosti sredstev pa tudi za nujne potrebe družinske skupnosti (148. člen DZ).

## 6 DOLOČANJE PREŽIVNINE

Temeljna dolžnost preživljanja, ki je na starših, je dolžnost, da starši skrbijo za svoje otroke in jih preživljajo. Praviloma to preživljanje traja do polnoletnosti. Tovrstna zmožnost staršev (torej zmožnost, da preživljajo svoje otroke) pa se meri po **materialnih in pridobitnih zmožnostih**, ki jih starši imajo – v to pa so vključeni tako **redni kot izredni dohodki staršev, splošno premoženjsko stanje, lastništvo preživnin, lastništvo nepremičnin** itd.

Ker so otroci po domačem in po mednarodnem pravu posebej varovani in uživajo posebno varstvo, je torej dolžnost staršev, da si prizadevajo pridobiti čim več sredstev za preživljanje mladoletnih otrok. Posebej izpostaviti velja odločbo Višjega sodišča v Ljubljani<sup>42</sup>, kjer je sodišče pri odmeri preživnine upoštevalo, da toženec sicer ni zaposlen, vendar iz sodbe izrecno izhaja, da to ne vpliva na neplačevanje preživnine, saj se je toženec dolžan »v največji meri potruditi, si poiskati delo in prispevati k preživljanju mladoletne hčerke«. Iz tega lahko sklepamo, da se morajo starši res potruditi po najboljših močeh, da bodo poskrbeli za otroke – niti če so brezposelni niso avtomatično izključeni in razbremenjeni odgovornosti plačevanja preživnine.

Avtorji opozarjajo tudi na posledice zmanjšanja dobička oziroma zaslužka.<sup>43</sup> Če je nekdo namenoma zmanjšal obseg svojega zaslužka, da bi bil opravičen plačevanja preživnine, se na to ne more sklicevati. Pri tistih starših, ki premoženja resnično nimajo, pa sodišče določi možnost t. i. **simbolične preživnine**.<sup>44</sup> To simbolično preživnino pa je mogoče kasneje tudi zvišati, in sicer s tožbo zaradi spremenjenih razmer.

Pomembno je poudariti tudi sledeče: iz slovenske zakonodaje izhaja, da preživnina in dolžnost preživljanja nista izvzeta, niti če je staršu **odvzeta starševska skrb**. Preživljanje je namreč samostojna in od starševske skrbi neodvisna pravica. Torej tudi, kadar je **otrok staršem odvzet**, to staršev ne odvezuje od njihove temeljne dolžnosti, ki je preživljanje svojih

---

<sup>42</sup> VSL sodba IV Cp 1129/2012 (ECLI:SI:VSLJ:2013:IV.CP.1129.2013), 08.05.2013.

<sup>43</sup> Novak, 2017: str. 228.

<sup>44</sup> Več o simbolični preživnini glej Kraljić, 2019: str. 334-335.



otrok. Kadar si otrok na primer s staršem ne želi stikov, niti to starša pod nobenim pogojem ne odveže od dolžnosti plačevanja preživnine.<sup>45</sup>

Preživnina se določi v **mesečnem znesku in za naprej**. Možnost zahtevati preživnino pa je od trenutka vložitve tožbe za preživnino. Višina preživnine je zmeraj določena **individualno** in upošteva vse okoliščine primera. To so tako potrebe upravičenca kot tudi materialne zmožnosti zavezanca. O odločanju o preživnini je pristojno okrožno sodišče. Starša pa, v primeru, ko se lahko sporazumeta o višini preživnine, imata možnost tudi predlagati sodišču, da o tem izda sklep v nepravdnem postopku. V kolikor sodišče ugotovi, da sporazum ni skladen s koristjo otroka, takšen predlog staršev zavrne. Če sporazum med staršema ni mogoč, o preživnini odloči sodišče.

Tudi ko pride do razveze zakonske zveze, sodišče odloči o preživnini. Pogoj pri sporazumni razvezi zakonske zveze je namreč tudi to, da se sporazumu med drugim priloži sporazum o preživljanju skupnih otrok. To predstavlja temeljni del sporazuma o razvezi in brez tega sporazumna razveza ni mogoča med partnerjema in morata zvezo razvezati s tožbo. V kolikor pa sodišče o razvezi odloči na podlagi predloga enega od zakoncev, pa mora med ostalim odločiti tudi o preživnini otroka. V tem delu sodišče nikoli ni vezano na postavljeni zahtevek, tudi če ga je starš postavil. Ponovno je namreč v prvi vrsti korist otroka, ki je tako pomembna in poudarjena v družinskem pravu.

Višina preživnine mora biti določena v takšnem obsegu, da je s preživnino mogoče zagotoviti otrokovo korist (otrokova korist je v družinskem pravu kot že omenjeno temelj vsega). Na ta način je namreč mogoče doseči, da se s preživnino dosega uspešen razvoj otroka – **celostni razvoj otroka**. To pa po mnenju teoretikov<sup>46</sup> niso le najosnovnejša sredstva preživljanja, temveč tudi duševni razvoj. Tako teoretiki kot sodna praksa so namreč mnenja, da za razvoj otroka ne zadošča le pokritje stroškov telesnega razvoja, ključen je tudi duševni razvoj otroka. In tudi tega mora kriti preživnina.

Če povzamemo stališča sodne prakse in teorije, pridemo do zaključka, da mora preživnina kriti vse potrebe otroka (telesne in duševne), še posebej pa je v tem mišljeno:

---

<sup>45</sup> VSL sodba IV Cp 2279/2015 (ECLI:SI:VSLJ:2015:IV.CP.2279.2015), 13.10.2015.

<sup>46</sup> Novak, 2017: str. 228.

- stroške bivanja,
- stroške hrane,
- stroške oblačil in obutve,
- stroške izobraževanja in varstva,
- stroške oddiha,
- stroške razvedrila,
- in vse ostale morebitne potrebe otroka.

Višina preživnine je zelo različna in variira. Izdatke za vsakodnevno preživljanje otrok morajo sodišča ugotoviti natančno, če to le dopušča narava izdatkov. V tem primeru pa **ne gre za matematični izračun**, ampak za oceno v približnem znesku. Vrhovno sodišče je v odločbi<sup>47</sup> navedlo, da je končna višina vseh ugotovljenih potreb le ocena sodišča. V to oceno pa spadajo natančni izdatki za npr. šolsko prehrano, za učenje tujega jezika itd. Kot vidimo torej tudi iz sodne prakse slovenskih sodišč izhaja, da morajo starši zelo različno prispevati. Seveda je odvisno od njihovih materialnih zmožnosti in ni mogoče pričakovati, da se bodo zaradi preživljanja otrok odpovedali svojim minimalnim potrebam, vendar je zelo pomembno tudi to, da sodišče izrecno zahteva obravnavo vsakega otroka posebej kot individualnega in ga je treba presojudati kot takega. Tako bo lahko zelo različna višina preživnine, ki jo imata dva starša s primerljivo plačo, saj bo na primer en otrok zelo aktiven ali bo imel zelo drage hobije (ki jih je imel že prej), posledično bo moral starš plačevati višjo preživnino oziroma se bo to vračunalo v oceno. En otrok na primer hodi v glasbeno šolo, se uči tri tuje jezike in trenira šport trikrat tedensko. Vse to bo treba vključiti v računanje preživnine. Drug otrok pa bo na primer včlanjen v nogometni klub, kjer bo treniral 5-krat tedensko, ostalih izdatkov pa ne bo imel. Tako bosta otroka upravičena do različne višine preživnine, tudi če bosta imela starša, ki sta preživnino dolžna plačevati, primerljivo plačo.

Mnogi avtorji povzemajo bistvo slovenske nove ureditve in sodne prakse, saj je na tem področju nekaj časa bila velika zmeda zaradi novih predpisov in zakonodaje. Novejša odločba Višjega sodišča<sup>48</sup> je potrdila, da se določitev preživnine izrazi v vprašanju, kolikšen je delež pravno upoštevanih otrokovih potreb in koliko od tega je dolžan nositi preživninski zavezanec.

---

<sup>47</sup> Primerjaj: *VSRS Ips 810/2006* (ECLI:SI:VSRS:2006:II.IPS.810.2006), 21.12.2006.

<sup>48</sup> Tako: *VSL sodba IV Cp 1081/2018* (ECLI:SI:VSLJ:2018:IV.CP.1081.2018), 12.09.2018.

Sodišče se je torej opredelilo za **vrednostni pristop** in ne matematični pri določanju višine preživnine.

Pomembno je tudi to, da se v vsakem posameznem primeru gleda **korist konkretnega otroka**. To pomeni, da se nikoli ne upošteva povprečnih stroškov otroka določene starosti; vsak otrok se namreč presoja posebej. Kot navajajo avtorji,<sup>49</sup> je to eden izmed razlogov proti uvedbi fiksnih stroškov preživnine za otroke posamezne starosti. Na ta način bi namreč bili vsi otroci vrženi v „isti koš“, ne bi pa se upoštevalo temeljnih dejstev, da so si vsi otroci različni in da jih je treba obravnavati različno. To je med drugim tudi ustavni standard (enake položaje je treba obravnavati enako in različne različno). Iz tega izhaja tudi to, da je v primeru več otrok treba za vsakega otroka posebej določiti višino preživnine in ne za vse skupaj. Le na ta način je namreč doseženo merilo otrokove največje koristi.

Pri odmeri preživnine pa je treba najti pravo vrednostno sorazmerje med pravno odločilnimi dejstvi na eni strani (torej zmožnostmi staršev) in vrsto ter višino otrokovih potreb na drugi strani. Ključno je, da preživnina ni določena tako, da jo poruši vsaka novost v potrebah preživninskega upravičenca.<sup>50</sup>

Sodišče pri odmerjanju preživnine upošteva tudi to, na katerega od staršev pade pretežno breme vzgoje in skrbi za otroka. To upošteva pri porazdelitvi preživnine med oba starša.<sup>51</sup>

O **subsidiarni preživninski dolžnosti** je govora, kadar je mladoleten ali polnoleten otrok (do 26. leta, ki se redno šola) sklenil zakonsko zvezo ali partnersko zvezo oziroma živi v zunajzakonski skupnosti. Starši morajo namreč preživljati tudi takega otroka, vendar mora biti izpolnjen pogoj, da ga ne more preživljati zakonec oziroma zunajzakonski partner (prim. 183. člen DZ).<sup>52</sup>

---

<sup>49</sup> Novak, 2017: str. 229.

<sup>50</sup> Glej: *VSL sodba in sklep IV Cp 2262/2016* (ECLI:SI:VSLJ:2016:IV.CP.2262.2016), 16.11.2016.

<sup>51</sup> Novak, 2017: str. 228.

<sup>52</sup> Kraljić, 2019: str. 241; Novak, 2017: str. 235.

## 7 PREŽIVLJANJE POLNOLETNIH OTROK

Pri polnoletnih otrocih pa je drugače. Te je treba preživljati le pod določenimi pogoji: če se redno šolajo. Namen je, da se otroci lahko posvetijo šolanju in ga tudi uspešno končajo. Vendar pa so tudi na tem področju določene posebnosti – če imajo polnoletni otroci možnost, morajo tudi sami prispevati k svojemu preživljanju. Ni pa mogoče, kadar imajo starši zmožnost preživljanja, od otrok zahtevati, da se preživljajo sami. To bi namreč ogrozilo njihovo šolanje.<sup>53</sup>

Na tem področju pa je prišlo do raznovrstnih sprememb v slovenskem pravu. Do nedavnega je veljalo, da za standard rednega šolanja ni pomembna vrsta izobraževalne institucije, kar pa se je spremenilo z Zakonom o visokem šolstvu<sup>54</sup> (ZVis). Po prejšnji zakonodaji in sodni praksi je bilo namreč iz različnih odločitev sodišč možno razbrati, da so starši dolžni otroke preživljati tako na rednem kot na izrednem študiju, če ponavljajo letnik, če vzamejo absolventski staž ... To pa je sedaj omiljeno. DZ se namreč sklicuje na določbe o srednjem izobraževanju in na ZVis, ki določa javno veljavno izobrazbo. To (v primerjavi s preteklo ureditvijo) pomeni, da na primer do preživnine več ne bo upravičen otrok, ki se ponovno šola na že doseženi stopnji izobraževanja. Pred sprejemom nove zakonodaje pa je namreč veljalo, da morajo starši „stati ob strani otroku, ki se je narobe odločil pri izbiri izobraževanja“, kot je izhajalo iz sodne prakse.<sup>55</sup> Po novi ureditvi pa torej ni sporno, da morajo starši otroka preživljati le do prvega zaključka dodiplomskega študija ali do prvega zaključka magistrskega programa (po bolonjski stopnji). S tem je zakonodajalec tudi določil, kaj vse spada v pojem rednega šolanja.<sup>56</sup>

Preživljanje polnoletnih otrok je opredeljeno v 183. členu DZ: *»(1) Starši morajo preživljati svoje otroke do polnoletnosti, tako da v skladu s svojimi zmožnostmi zagotovijo življenjske razmere, potrebne za otrokov razvoj. (2) Otroka, ki je vpisan v srednješolsko izobraževanje, morajo starši preživljati tudi po polnoletnosti, če se redno šola in ni zaposlen ter ni vpisan v*

<sup>53</sup> Tako VSM sodba III Cp 1087/2015 (ECLI:SI:VSMB:2015:III.CP.1087.2015), 26.10.2015; prim. tudi Novak, 2017: str. 231.

<sup>54</sup> Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17.

<sup>55</sup> Tako VSRS sodba II Ips 134/2002 (ECLI:SI:VSRS:2002:II.IPS.134.2002), 16.05.2002.

<sup>56</sup> Povzeto po Novak, 2017: str. 233.

*evidenco brezposelnih oseb, in sicer le do prvega zaključka srednješolskega izobraževanja oziroma do pridobitve najvišje ravni splošne oziroma strokovne izobrazbe, ki jo je po predpisih s področja srednjega šolstva možno pridobiti. Obveznost preživljanja traja najdlje do otrokovega dopolnjenega 26. leta starosti. (3) Otroka, ki je vpisan v višješolski strokovni študij, morajo starši preživljati, če se redno šola in ni zaposlen ter ni vpisan v evidenco brezposelnih oseb, in sicer le do prvega zaključka višješolskega strokovnega študija v skladu z določbami zakona, ki ureja višješolsko strokovno izobraževanje. Otroka, ki je vpisan v visokošolski študij, morajo starši preživljati, če se redno šola in ni zaposlen ter ni vpisan v evidenco brezposelnih oseb, in sicer le do prvega zaključka dodiplomskega študija ali do prvega zaključka magistrskega študijskega programa ali enovitega magistrskega študijskega programa v skladu z določbami zakona, ki ureja visoko šolstvo. Če študijski program, v katerem se otrok šola, traja več kakor štiri leta, se obveznost preživljanja podaljša za toliko, kolikor je daljši študijski program. Obveznost preživljanja traja najdlje do otrokovega dopolnjenega 26. leta starosti. (4) Ne glede na določbe prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena morajo otroka, ki je sklenil zakonsko zvezo ali živi v zunajzakonski skupnosti, starši preživljati le, če ga ne more preživljati zakonec ali zunajzakonski partner. (5) Kadar starši ne preživljajo otroka v svojem gospodinjstvu, morajo k njegovemu preživljanju prispevati preživnino v mesečnem znesku.»*

## 8 ZAHTEVA ZA POVRAČILO STROŠKOV PREŽIVLJANJA

Ker ni mogoče zahtevati preživljanja za preteklost, lahko tista oseba, ki je imela s preživljanjem neke druge osebe stroške, povračilo teh stroškov zahteva od tistega, ki je bil osebo dolžan preživljati. Pomembno je opomniti, da teh stroškov ne more in ne sme zahtevati od upravičenca za preživnino. Poleg tega lahko zahteva le povračilo tistih stroškov, ki so bili potrebni. Sodna praksa to opredeljuje kot t. i. **verzijski zahtev** (*versio in rem*).<sup>57</sup> Tožnik, ki zahteva tovrstno povračilo stroškov, mora dokazati dvoje:

- da je imel stroške s preživljanjem osebe, ki je ni dolžan preživljati,
- poleg tega pa mora dokazati tudi, da so bili izdatki potrebni.

Glede obsega potrebnih stroškov se gledajo in presojuje okoliščine, ki so odločilne za določitev preživnine. Glede tega je način ugotavljanja utemeljenosti zahtevka enak kot pri določitvi višine preživnine,<sup>58</sup> kar sodišče določi v sorazmerju z materialnimi in pridobitnimi zmožnostmi zavezanca za preživnino na eni strani ter potreb otroka na drugi strani. Potrebe otroka pa se presojuje za čas, za katerega uveljavlja zahtevke za povračilo stroškov preživnine. V teh primerih gre navadno za babice, dedke, tete, strice ... , ki so preživljali otroka. Poudariti je potrebno tudi, da kdor je nekoga preživljal in je to počel z darilnim namenom, povračila ne more zahtevati od zavezanca za preživljanje.<sup>59</sup>

Iz prakse izhaja, da tovrstne zahtevke statistično najpogosteje uveljavljajo matere proti otrokovemu očetu, ki ni prispeval za preživljanje otroka. Takšen zahtevke pa je mogoče uveljavljati le za čas po prenehanju življenjske skupnosti otrokovih staršev. Je pa v praksi pogosto, da skupaj s povračilom otrokovega preživljanja mati pogosto zahteva tudi povračilo ustreznega dela stroškov nosečnosti in poroda.<sup>60</sup>

---

<sup>57</sup> Kraljić, 2019: str. 633; tudi Novak, 2017: str. 247.

<sup>58</sup> Primerjaj *VSRS sklep II Ips 554/2002* (ECLI:SI:VSRS:2003:II.IPS.554.2002), 05.03.2002.

<sup>59</sup> Tako Novak, 2017: str. 247.

<sup>60</sup> Ibid.

## 9 USKLAJEVANJE PREŽIVNIN

Preživnina, ki je določena kot izvršilni naslov, se usklajuje enkrat letno z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji. Ta uskladitev se opravi januarja (po prejšnji ureditvi marca) vsako leto, v uskladitvi pa se upošteva kumulativna rast cen življenjskih potrebščin od meseca, od katerega je bila preživnina nazadnje določena ali usklajena. Količnik uskladitve preživnin objavi minister, pristojen za družino, v Uradnem listu Republike Slovenije (198. člen DZ).

CSD mora o vsakokratni uskladitvi in novem znesku pisno obveščati upravičenca in zavezanca. Obvestilo CSD je tako skupaj s sodno poravnavo, pravnomočno sodno odločbo ali izvršljivim notarskim zapisom tudi samo izvršilni naslov. CSD ni dolžan obveščati upravičenca in zavezanca, če se otrok po 18. letu starosti ne šola redno. Dolžan pa je upravičenec po dopolnjenem 18. letu CSD-ju do konca januarja predložiti potrdilo o šolanju in ga s tem obvestiti, kje se redno šola.



## 10 KAZENSKO PRAVO IN PREŽIVLJANJE

Tudi Kazenski zakonik<sup>61</sup> (KZ-1) ima posebno določbo, skladno s katero je neplačevanje preživnine, tako kot v primerjalnopravnih pogledih<sup>62</sup>, opredeljeno kot kaznivo dejanje. Če je z neplačevanjem preživnine ogroženo preživljanje upravičenca, je preživninskemu zavezancu zagrožena zaporna kazen. V 194. členu KZ-1 je določeno, da kdor ne daje preživnine za osebo, ki jo mora preživljati, se kaznuje z zaporom do 1 leta. Če pa je zaradi tega ogroženo ali bi lahko bilo ogroženo preživljanje upravičenca oz. če se storilec izmika dajati preživnino, se kaznuje z zaporom do 3 let.

Navedena določba pride še posebej v poštev v primeru, da obstaja sum s strani preživninskega upravičenca, da ima preživninski zavezanec sredstva oz. se sicer izmika preživljanju, saj lahko sodišče, če izreče pogojno obsodbo, naloži preživninskemu zavezancu, da mora redno plačevati preživnino oz. poravnati zaostalo preživnino ali druge prisojene obveznosti. Ob upoštevanju dejstva, da se to kaznivo dejanje nujno ne preganja na zasebno tožbo in bo stroške postopka nosila država je iz vidika optimizacije stroškov priporočljivo postopanje po tej poti, z namenom da se lahko razjasni stanje premoženja preživninskega upravičenca. Da pa lahko preživninski zavezanec sploh izvrši to kaznivo dejanje, mora biti vzpostavljen izvršilni naslov, iz katerega izhaja obveznost plačevanja preživnine (o izvršilnih naslovih, iz katerih lahko izhaja obveznost plačevanja preživnine glej zgoraj). Sodna praksa tako ugotavlja, da četudi je plačevanje preživninske obveznosti dolžnost staršev, skladno s 183. členom DZ, mora biti višina in zapadlost preživninske obveznosti določena v izvršilnem naslovu.<sup>63</sup> Kazenski pregon je še posebej smiseln v primeru, da se zavezanec za ne plačevanje preživnine sklicuje na že obstoječe obveznosti in z preobremenjenim bančnim računom dejansko onemogoča izvršitev izvršbe. Skladno s sodno prakso se je vsak starš dolžan za svojega otroka truditi in preživljati. Posledično bo trditev, da ima preživninski upravičenec druge stroške in druge obveznosti, ki onemogočajo plačevanje preživnine, irelevantna, saj mora biti plačevanje preživnine na prvem mestu pred vsemi drugimi terjatvami,<sup>64</sup> ki niso istega ranga.

<sup>61</sup> Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17.

<sup>62</sup> Prim. 172. člen HR-KZ.

<sup>63</sup> Glej tudi *VSL sodba VII Kp 39812/2015* (ECLI:SI:VSLJ:2017:VII.KP.39812.2015), 15.03.2017.

<sup>64</sup> Glej *VSM sodba IV Kp 34117/2015* (ECLI:SI:VSMB:2017:IV.KP.34117.2015.1), 21.06.2015. Velja izpostaviti, da navedena sodba nosi izjemen pomen v potrditvi načela otrokove koristi in pomen, ki ga nosi preživnina v slovenskem pravnem redu.



Iz pedagoških razlogov je smiselno izpostaviti, da se kaznivo dejanje neplačevanja preživnine lahko naznani pri najbližji policijski postaji tako, da se predloži veljaven izvršilni naslov, predloži podatke o dejanskem načinu plačevanja preživnine, navesti okoliščine, ki kažejo na to, da je preživninski upravičenec sposoben plačati preživnino in (kar je še posebej primerno), izpostaviti okoliščino, da je ogrožen socialni položaj preživninskega upravičenca.

Na tem mestu velja izpostaviti še nekatere postopkovne nianse v okviru kazenskega postopka, ki posebej urejajo nekatere vidika v zvezi s preživnino. Prva je izrecna zakonska možnost obdolženca, da v okviru sporazuma o priznanju krivde (če seveda krivdo oz. natančneje kazensko odgovornost, za izvršitev kaznivega dejanja iz 194. člena KZ-1, prizna), skladno s 5. odst. 450.č člena. Zakona o kazenskem postopku (ZKP),<sup>65</sup> poravna svojo preživninsko obveznost, preden sodišče o sporazumu odloči. Določba je bistvena, saj se načeloma preživninski zavezanec, ki bi sicer priznal krivdo preko sporazuma, ne more izogniti dolžnosti plačevanja preden mu sodišče sporazum dejansko potrdi. Druga niansa pa je vprašanje postopkovne sposobnosti mladoletnega oškodovanca (preživninskega upravičenca), če se kazenski postopek ne izpelje preko okrajnega državnega tožilca, temveč preko oškodovanca kot upravičenega tožilca. Ker gre za sinalagmatično podobno dilemo kakor pri zgornjih razpravljanih o postopkovni sposobnosti otroka, velja na tem mestu zgolj izpostaviti, da se je sodišče postavilo na jasno stališče, da je tisti starš, ki je bil v času vložitve obtožnega predloga njegov zakoniti zastopnik tudi upravičen zanj prevzeti kazenski pregon in vložiti obtožni predlog zoper drugega starša, ki je osumljen kaznivega dejanja iz 194. člena KZ-1.<sup>66</sup>

Vprašanje se pojavi, kaj se zgodi, če je izvršba, kot ena izmed možnih ukrepov v primeru neplačevanja preživnine neuspešna. S sodno odločbo ali na podlagi drugega izvršilnega naslova določena preživnina še ne pomeni tudi, da bo preživnina vedno plačana. Preživninski zavezanci tako v veliko veliko primerih svoje obveznosti ne izpolnijo prostovoljno, pri čemer pa ima preživninski upravičenec možnost, da vloži izvršbo za izterjavo preživnine, poda ovadbo za kaznivo dejanje neplačevanja preživnine, lahko se obrne Preživninski sklad, ki izplača nadomestilo preživnine.

<sup>65</sup> Uradni list RS, št. 32/12, 47/13, 87/14, 8/16, 64/16, 65/16, 66/17 in 22/19.

<sup>66</sup> Glej VSRS sodba I Ips 34339/2011-125 (ECLI:SI:VSRS:2016:I.IPS.34339.2011.125), 03.03.2016.

Varuh RS in tožilci posebej izpostavljajo<sup>67</sup>, da je otrok žrtev v mnogih kaznivih dejanjih. Še posebej pomemben je 194. člen KZ-1 glede neplačevanja preživnine, saj sicer ne gre za fizično ali psihično maltretiranje otroka, ampak gre za (ponavadi) neke vrste stransko škodo, kadar starši nimajo razčiščenih odnosov po razvezi zakonske zveze. Varuh in tožilstvo še posebej opozarjata na neplačevanje preživnine in posledice 194. člena KZ-1, kadar je staršu odvzeta pravica do stikov. V velikih primerih namreč ravno tedaj nočejo plačevati in zavračajo plačevanje preživnine. Večinoma gre zgolj za neke vrste nagajanje drugemu partnerju, saj starš ravna v stilu razmišljanja, da za otroka ne bo plačeval, če ga niti videti ne sme. Hud problem pri tem je, da ne trpi toliko bivši partner, ampak predvsem otrok.<sup>68</sup> Zato je to strogo sankcionirano. Otrok namreč hitro postane žrtev obračunavanja bivših partnerjev med seboj, s čimer pa so kršene otrokove pravice in njegova korist.

Pri kaznivem dejanju neplačevanja preživnine gre za eno samo neplačilo preživnine (če se dokaže, da bi ga zmožel plačati, a ga ni), lahko pa gre za ponavljajoče se kaznivo dejanje. Gre tudi za osebno kaznivo dejanje. To pa pomeni, da je kaznivih dejanj toliko, kolikor je oškodovancev. Če plačila preživnine ni mogoče izvršiti zaradi bolezni, daljše brezposelnosti, za katero ni sam kriv itd., potem kaznivo dejanje ni podano.

Po mnenju tožilstva je največja težava v dokazovanju, da je storilec zmožel plačati preživnino. Velikokrat so namreč tovrstni storilci na papirju brez premoženja, delajo pa na primer na črno. To pa je zelo težko dokazati. Tudi to, da se zavezanec za preživnino izmika plačilu preživljanja je v praksi zelo težko dokazljivo. Varuh RS navaja tudi problem, ko se starš oz. zavezanec za preživnino sam odloči po svojem mnenju, kaj je za otroka koristno – na primer kupi mu nekaj dragega, česar otrok nikakor ne potrebuje nujno, potem pa zaradi tega noče plačati dejanskega stroška preživnine, do katere bi bil otrok upravičen. Obrazloži, da to počne namesto preživnine. To pa ne bi smelo biti tolerirano, saj je preživnina določena z namenom in višina preživnine (kot je podrobno razdelano spodaj) je odmerjena tako, da so vanjo zelo premišljeno in natančno vračunani predvideni stroški (šolanje, obutev, hrana ...).

<sup>67</sup> Dostopno na: [http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user\\_upload/pdf/2015\\_-\\_Otrok\\_v\\_druzinskem\\_sporu/Kline.pdf](http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/2015_-_Otrok_v_druzinskem_sporu/Kline.pdf).

<sup>68</sup> Dubey opozarja, da neplačevanje preživnine lahko potisne otroka v revščino. Več glej Dubey S. N., A Study of Reasons for Non-Payment of Child Support by Non-Custodial Parents, *The Journal of Sociology & Social Welfare*: Vol. 22 : Iss. 4 , 1995, <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol22/iss4/8> (29.7.2019); tudi Beaumont K. & Mason P., *Child Maintenance systems in EU Member states from a gender perspective*. Brussels. European Union, 2014, str. 18

Če starš otroku kupi zelo drag kos oblačila, pa s tem ne more kompenzirati za stroške hrane in stanovanja. Velikokrat zavezanec za preživnino namreč misli, da preživnino porabi drug partner zase in ne za otroka. Iz sodne prakse prav tako izhaja, da izgovor, da je imel preživninski zavezanec druge stroške in je moral plačevati obrok kredita, ga nikakor ne odvezujejo plačila preživnine za otroka, ki mora biti na prvem mestu.<sup>69</sup>

Po navedbah tožilstva je najpogostejše izrečena kazen v teh primerih pogojna obsodba, ki vsebuje dodaten pogoj, da obdolženec v bodoče redno plačuje preživnino in da poravnava preostale obveznosti, ki so nastale do tega trenutka.

---

<sup>69</sup> VSM sodba IV Kp 34117/2015 (ECLI:SI:VSMB:2017:IV.KP.34117.2015), 16.03.2017.

## 11 IZVRŠBA PREŽIVNINE

Preživljanje je eden od institutov družinskega prava, kateri temelji na **načelu vzajemne pomoči** med člani družine oziroma na **načelu družinske solidarnosti**, ki predstavlja eno od temeljnih osnovnih načel družinskega prava. Načeloma se preživninska sredstva zagotavljajo prostovoljno zaradi osebne povezanosti članov družine, vendar pa v primerih, ko prostovoljne izpolnitve ni, lahko obveznost, ki je posamezniku naložena na podlagi izvršljivega pravnega zapisa, prisilno izterjamo prek sodišča.

V kolikor plačnik ne izpolnjuje obveznosti plačila preživnine, kolikor je to skladno in izhaja iz izvršilnega naslova, lahko upnik na sodišču vloži **predlog za izvršbo** z namenom dosega izpolnitve dolžnikove obveznosti.

Izvršilni naslov je v tem primeru lahko:

- sodba sodišča,
- sporazum staršev o preživnini (potrjen s sklepom sodišča),
- začasna odredba (kadar gre za postopke, določene v zakonskih sporih iz razmerij med starši in otroki, lahko sodišče (na predlog stranke ali po uradni dolžnosti) izda tudi začasne odredbe o preživljanju in varstvu skupnih otrok,
- izvršljiv notarski zapis.<sup>70</sup>

Posebnost teh predlogov je, da so oproščeni plačila sodne takse.<sup>71</sup>

Predlog za tovrsten način izvršbe se vloži pri okrajnem sodišču, kjer ima dolžnik prebivališče ali nepremičnino (slednje le v primeru, da gre za izvršbo na nepremičnino). Na spletni strani Ministrstva za pravosodje je dostopen obrazec predloga za izvršbo zaradi izterjave nepremičnine (vključno s pripadki), ki vložnikom olajša postopek. Vse to je namreč narejeno z namenom, da tistemu, ki mora izterjevati preživnino, ta postopek naredijo čim lažji in prijaznejši in ne komplicirajo že po naravi neprijetnih zadev. V Sodnikovem informatorju so objavljeni prenovljeni obrazci za izterjavo preživninskih terjatev, ki vsebujejo tudi navodila

---

<sup>70</sup> Dostopno na spletni strani Ministrstva za pravosodje:

[http://www.mp.gov.si/si/obrazci\\_evidence\\_mnenja\\_storitve/izterjava\\_prezivnin/](http://www.mp.gov.si/si/obrazci_evidence_mnenja_storitve/izterjava_prezivnin/).

<sup>71</sup> Tako ZST-1 opomba 4 točka b.

za izpolnjevanje. Na ta način se skuša upravičencem olajšati pot do izterjave preživnine. Ti obrazci služijo kot pomoč pri vlaganju predlogov za izvršbo.

Kot izhaja iz dostopnih podatkov<sup>72</sup>, je pri nas do preživnine upravičenih več kot 65.000 otrok in mladostnikov, kar ni zanemarljiv delež. Ni pa trenutno dostopnih podatkov o tem, koliko od teh upravičencev preživnine, ki jim pripada, ne prejema.

### 11.1 Postopek izterjave preživnin v Sloveniji

**Izvršba oz. prisilna oblika izterjave** predstavlja v slovenskem pravu poslednje sredstvo upnika na poti do končne uveljavitve njegove terjatve. Gre za ti. »*silo na posodo*«, v okviru katere država omogoči,<sup>73</sup> da upnik, na podlagi izvršilnega naslova, uporabi (posredno) silo, da od dolžnika izsili izvršitev njegove obveznosti. Ker pa gre v okviru izvršilnih dejanj za hude posege v dolžnikove osebnostne in premoženjske pravice, ZIZ izrecno določa, kaj predstavlja izvršilni naslov.

**Izvršba** je postopek, ki poteka v skladu z ZIZ, po katerem sodišča opravljajo prisilno izvršitev terjatev, ki imajo za podlago izvršilni naslov. Skladno s 17. členom odslej ZIZ določa, da so (oblike) izvršilnih naslovov:

- izvršljiva sodna odločba ali sodna poravnava;
- izvršljiv notarski zapis;
- druga izvršljiva odločba ali listina, za katero zakon, ratificirana in objavljena mednarodna pogodba ali pravni akt EU, ki se v RS uporablja neposredno, določa, da je izvršilni naslov.<sup>74</sup>

Če se zgledujemo po prejšnjem poglavju, lahko ugotovimo, da predstavljajo izvršilne naslove

- sodba sodišča, s katero je bila, med drugim, določena preživnina;
- sporazum med staršema o preživnini, ki je potrjena s strani sodišča s sklepom,
- začasna odredba in

<sup>72</sup> Dostopno na: Mlakar P., *Vse o neplačevanju preživnin: Zapor je le grožnja, ne kazen*, <https://www.dnevnik.si/1042342709> (24.05.2019).

<sup>73</sup> Glej Rijavec V., *Civilno izvršilno pravo*, GV Založba, Ljubljana, 2003, str. 43.

<sup>74</sup> Poleg navedenih predstavlja posebno obliko izvršilnega naslova še verodostojna listina, ki pa je zaradi njene specifične narave in tematske oddaljenosti od vprašanja izterjave preživnin ne bomo obravnavali v tem okviru.

- neposredno izvršljiv notarski zapis, katerega pa lahko sklene zgolj polnoletna oseba in je za namene tega prispevka irelevantna.

ZIZ ima sicer posebno poglavje, ki ureja izvršbo v zadevah glede varstva in vzgoje otrok, ter osebnih stikov z otroki, ki pa skladno s 238.a člena, ne zajema izvršbe v zvezi s preživnino, saj se v zvezi s tem uporabijo pravila izterjave denarnih terjatev.<sup>75</sup> Skladno s temi pravili je izvršbo za izterjavo preživnine, na podlagi kateregakoli od zgoraj navedenih izvršilnih naslovov, možno vložiti pred okrajnim sodiščem, na območju katerega ima dolžnik stalno ali začasno prebivališče.<sup>76</sup>

Izterjava preživnine pride v poštev, kadar je partner dolžan in zavezan plačevati preživnino drugemu partnerju za skupne otroke, ki so mladoletni ali pa so v procesu šolanja in te obveznosti ne izpolnjuje – torej ne plačuje preživnine. Drugi partner oz. otrok lahko torej na podlagi izvršilnega naslova, ki je lahko sodba oz. sklep sodišča ali izvršljivega notarskega zapisa, vloži predlog za izvršbo in preživnino tako izterja po sodni poti, če je drugače ne more dobiti.

Kot že omenjeno, se preživnina in njena višina lahko določi v sporazumu med partnerjema ali pa ob ločitvi oziroma razpadu zunajzakonske zveze. V kolikor partner tega ne spoštuje in ne plačuje določene preživnine v skladu z izvršilnim naslovom,<sup>77</sup> ima drug partner to preživnino pravico izterjati (to je možno tudi, če je mogoče predvidevati, da upnik te preživnine ne bo plačeval niti vnaprej), in sicer tako, da vloži na podlagi sklepa o določitvi preživnine **predlog za izvršbo**. Predlog lahko vloži otrok oziroma drug starš, kot zakoniti zastopnik, na pristojnem okrajnem sodišču.<sup>78</sup> Da bi dosegel izpolnitev preživninske obveznosti, mora predložiti izvršilni naslov in obvestilo CSD o uskladitvi preživnine. Na ta način preživnino izterja po sodni poti. V predlogu za izvršbo se pripravi trditvena podlaga za začetek postopka in določi izvršilna sredstva (višina in temelj zneska, ki se izterjuje). Predlog za izvršbo mora

---

<sup>75</sup> Glej Rijavec, 2003, str. 322.

<sup>76</sup> Glej 2. odst. 78. člen ZIZ.

<sup>77</sup> Kvalificirana javna listina, s katero je mogoče zahtevati prisilno izvršitev terjatve, ki je s to javno listino ugotovljena.

<sup>78</sup> Ministrstvo Republike Slovenije za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Preživnine, 2019, [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/prezivnine/](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/prezivnine/), 30.06.2019.

vsebovati vse formalne in vsebinske podatke, da ga lahko izvršilno sodišče obravnava. Upoštevajo se tudi stroški in zamudne obresti. Ob vložitvi je potrebno plačati sodno takso.

Pri izpolnjevanju mora vlagatelj predloga za izvršbo navesti:

- okrajno sodišče, pri katerem se namerava vložiti predlog;
- ime in priimek otroka (lahko tudi za več hkrati);
- položaj vlagatelja (zastopnik mladoletnega otroka/starš ali polnoleten otrok);
- naslov vlagatelja;
- banko in številko bančnega računa, kamor se naj nakazuje denarna sredstva;
- ime in priimek dolžnika (zavezanca preživnine);
- naslov dolžnika;
- EMŠO dolžnika;
- rojstni datum dolžnika;
- sodbo (sodišče, operativno številko ter datum izdaje);
- mesečni obrok preživnine, ki bi ga zavezanec moral plačevati (v primeru revalorizacije zneska se navede posodobljen znesek);
- datum, od katerega dalje zavezanec več ne plačuje preživnine;
- skupno vsoto vseh mesečnih obrokov neplačane preživnine;
- datum za vsak neplačan obrok posebej;
- banko in številko dolžnikovega računa, zoper katerega bo potekala izvršba;
- kraj vložitve predloga.

Preostale podatke se lahko vnese poljubno in se upoštevajo v morebitnih situacijah (stroški poštne, fotokopiranja, vložitve ipd.)

ZIZ v 110. členu določa vrstni red terjatev dolžnika, glede na vrstni red zastavnih pravic, po dnevu oprave rubeža, pri čemer imajo terjatve iz naslova zakonite preživnine prednost, ne glede na določbe o vrstnem redu. **Izterjava preživnine ima po 4. odst. 110. člena ZIZ prednost pred drugimi terjatvami.** To pomeni, da ima izterjava preživnine v primerjavi z drugimi izvršbami, če obstajajo, prednost. O tem seveda lahko govorimo le, če obstajajo še druge izvršbe in drugi upniki, ki so prav tako vložili predlog za izvršbo. Glede na 197. člen ZIZ pa je terjatev iz naslova preživnine, takoj za poplačilom stroškov izvršilnega postopka in davki, kar pomeni, da terjatve iz naslova preživnin nimajo absolutne prednosti. V kolikor gre



za več oseb, ki imajo pravico do preživnine, in se znesek izterjuje in presega del plače, ki je lahko predmet izvršbe, 131. člen ZIZ določa, da se znesek razdeli v sorazmerju z višino terjatve.

Glede izvršbe nasploh ločimo **izvršbo na podlagi verodostojne listine** ter **izvršbo na podlagi izvršilnega naslova**. Slednja je v splošnem za upnika uspešnejša ter učinkovitejša, saj omejuje dolžnika pri njegovem oporekanju glede temelja dolga. Za izvršbo verodostojne listine velja, da jo je možno vložiti samo na predpisanih obrazcih, medtem ko se izvršba na podlagi izvršilnega naslova vloži brez zakonsko predpisanih obrazcev.

Dolžnik lahko proti sklepu vloži **ugovor** z obrazložitvijo. V ugovoru morajo biti navedena vsa dejstva in predloženi vsi dokazi, sicer je ugovor neutemeljen in neveljaven. Če je ugovor utemeljen, se razveljavi pri izvršbah na podlagi verodostojne listine

Pogoj da lahko neko terjatev izterjamo je, da zanjo sploh obstaja pravna podlaga, kot drugo pa, da terjatev **še ni zastarala**. Glede samega zastaranja terjatve se moremo ozreti v sam Obligacijski zakonik<sup>79</sup> (v nadaljevanju: OZ), ki v 348. člen določa samo zastaranje pravice. Kot določa, je pravica, iz katere izvirajo občasne terjatve, zastarana v petih letih od zapadlosti. Tretji odst. 348. člena pa določa izrecno, da pravica do preživljanja, ki gre komu po zakonu, ne zastara.

Možna je tudi izdaja **predhodne odredbe** (to lahko upravičenec predlaga sodišču), če je mogoče predvideti, da zavezanec za plačilo preživnine le-te ne bo plačeval. Na ta način se zavarujejo obroki preživnine, ki bodo zapadli v naslednjem letu – s tem pa se varuje koristi otroka.<sup>80</sup> Tako izhaja iz 259. člena ZIZ, ki določa, da se lahko znesek zakonite preživnine, kot občasna dajatev, zavaruje s predhodno odredbo za še ne zapadle zneske zakonite preživnine, ki bodo zapadli v enem letu. To predstavlja izjemo od splošnega pravila izvršilnega postopka, ki pravi, da se lahko izterjajo le zapadle terjatve na podlagi izvršilnega naslova.<sup>81</sup> v katerem je določeno mesečno plačevanje preživnine Domneva se, da je podana nevarnost, če je bilo treba

<sup>79</sup> Uradni list RS, št. 97/07 – UPB, 64/16 – odl. US in 20/18.

<sup>80</sup> Tako tudi: Informiran.si, *Kako izterjati preživnino*, <https://www.informiran.si/portal.aspx?content=izterjava-prezivnine&showMenu=1&showRightFrame=1> (30.06.2019).

<sup>81</sup> Drev A., Spremembe v zvezi z izterjavo preživninskih terjatev po noveli ZIZ-J, Pravna praksa, št. 35/2014, str. 6.



zoper dolžnika že zahtevati izvršbo za izterjavo zapadlega zneska, ali če je bila taka izvršba predlagana. Če so izpolnjeni pogoji za odobreno vlogo za izterjavo, se lahko izda predlog za izvršbo izterjave preživnine. Ta predlog je namenjen upniku - staršu mladoletnega otroka ali polnoletnem otroku, ki želi od dolžnika doseči plačilo preživnine, ki je določena na podlagi sodne odločbe ali sodne poravnave.

Izvršbo je mogoče začeti neposredno, z vložitvijo predloga za izvršbo ter s prisotnostjo sodne odločbe ali poravnave, s katero je plačevanje preživnine določeno in z morebitno odločbo CSD, s katero je višina preživnine ponovno določena. Ta predlog je namenjen predlogu izvršbe na denarna sredstva, ki jih ima dolžnik na bančnem računu, lahko pa tudi oziroma dodatno na premičnine, ki se nahajajo na njegovem naslovu.

## 11.2 Preživninski sklad Republike Slovenije

V primeru neuspešne izvršbe se lahko otrok oziroma tisti, ki je zadolžen za varstvo in vzgojo, obrne na Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (Preživninski sklad), delovanje katerega je ravno namen, da se otrokom, ki jim pripada preživnina, ki je zavezanci ne izplačujejo, poplača). Vloga Preživninskega sklada je v tem, da otrokom, ki so do preživnine upravičeni, plača znesek **nadomestila preživnine**, od zavezancev pa jo terja.

Že inicialno rabimo izpostaviti, in kot bo to tudi razvidno v nadaljevanju, da Preživninski sklad nima strogo gledano vloge v samem postopku izvršbe. Zaradi navedenega je pravilneje govoriti o vlogi Preživninskega sklada, kot o dodatni roki pri neposrednem zagotavljanju preživnine (oz. pravilneje v zagotavljanju nadomestila do preživnina). Prav zato Preživninski sklad je ena izmed ključnih varovalk v okviru zagotavljanja preživnine, ki je ustanovljen in deluje na podlagi Zakona o javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije<sup>82</sup> (odslej ZJSRS). Po svoji naravi je Preživninski sklad, kar se tiče nadomestila za neplačane preživnine, na podlagi načina financiranja in smotra delovanja<sup>83</sup>

---

<sup>82</sup> Uradni list RS, št. 78/06, 106/12, 39/16 in 11/18.

<sup>83</sup> Glede načina financiranja glej 2. odst. 13. člena, glede smotra glej 21.a člen ZJSRS.

nepopolni sistem socialnega varstva.<sup>84</sup> Smisel Preživninskega sklada glede preživninske obveznosti je, skladno s 21a. čl. ZJSRS, da se otroku:

- ki ni dopolnil 18 let,
- ki mu je s pravnomočno sodbo, sporazumom, ali začasno odredbo oz. z dogovorom pri CSD določena preživnina,
- ki je zavezanec ne plačuje (šteje se, da preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, če preživnina ni izplačana tri mesece zaporedoma ali če je preživninski zavezanec ne plačuje redno;
- in, ki je državljan RS s stalnim prebivališčem na njenem območju ali tujec, ki ima stalno prebivališče v RS, če je bilo to določeno z meddržavnim sporazumom ali ob pogoju vzajemnosti;

zagotovi nadomestilo preživnine, če mu zavezanec preživnine ne plačuje.

Izraz **neplačevanje preživnine** ima po zakonu točno določen pomen. Skladno s 1. odst. 21.b člena ZJSRS, velja da preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, če preživnina ni plačana tri mesece zaporedoma, ali če ni plačano redno. Skladno z 2. odst. istega člena se šteje, da preživninski zavezanec neredno plačuje, če dolguje skupaj za vsaj znesek treh povprečnih mesečnih preživnin v zadnjih 12 mesecih pred vložitvijo zahtevka. Poleg pogoja, da zavezanec ne plačuje preživnine skladno s 1. in 2. odst. 21.b člena, mora biti, skladno z 21.c členom ZJSRS predhodno vložen predlog za izvršbo in s tem pričet izvršilni postopek, ki pa je bodisi **neuspešno zaključen** ali če traja **več kot tri mesece**.

V primeru, da so ti pogoji izpolnjeni lahko, skladno s 24. členom ZJSRS, vloži zahtevo za uveljavitev pravice do nadomestila preživnine za otroka njegov zakoniti zastopnik, kar je tudi skladno z razglabljanji v zgornjem poglavju o vprašanju zastopanja in načina uveljavljanja preživnine. Zgolj pedagoško navajamo, da se sam postopek vodi tudi po dopolnilih pravilih Navodil o postopku za uveljavljanje do nadomestila preživnine.<sup>85</sup>

<sup>84</sup> Primerjaj z Bubnov Škoberne A., Strban G., Pravo socialne varnosti, GV Založba, Ljubljana, 2010, str. 44.

<sup>85</sup> Uradni list RS, št. 135/03, 4/04 in 84/08.

Višina nadomestila je odvisna od otrokove starosti in od višine preživnine, ki je določena v samem izvršilnem naslovu. Velja izpostaviti, da se višina preživnine, skladno z 5. odst. 21.d člena ZJSRS usklajuje z rastjo življenjskih stroškov<sup>86</sup> in trenutno zanaša

- za otroka do 6. leta starosti **76,07 EUR;**
- za otroka od 6. do 14. leta starosti **83,66 EUR;**
- za otroka nad 14. letom starosti **98,88 EUR.**

Nadomestilo preživnine se ne izplačuje, če znesek nadomestila preživnine znaša manj kot 8,35€. Izplača se takrat, ko skupni večmesečni znesek preseže to vsoto.

Vloga Preživninskega sklada je dodelitev nadomestila preživnine otroku, ki ne prejema zneskov preživnine s strani dolžnika ali če jo dolžnik ne plačuje redno. Otrok je kandidat za upravičeno prejemanje nadomestila preživnine, če izpolnjuje (zgoraj navedene) kriterije. Pravica do izplačila nadomestila preživnine traja **do dopolnjenega 15. leta starosti oziroma do 18. leta**, če otrok ni v delovnem razmerju.

Pravica do nadomestila preživnine preneha, če to zahteva:

- otrokov zakoniti zastopnik;
- preživninski zavezanec, če ta uspešno dokaže, da je naknadno doplačal vse predhodne zapadle preživninske obveznosti.
- oziroma če niso več izpolnjeni pogoji za to pravico.

Izvršba preživnine je lahko neuspešna iz več razlogov, katere lahko razdelimo na formalne (v širšem smislu) in dejanske. Formalni razlogi (v širšem smislu) za neuspešnost izvršbe se po svojem bistvu nanašajo na neizpolnjevanje zakonsko določenih razlogov, ki pripeljejo bodisi do zavrženja (neizpolnjevanje formalnih razlogov *in strictu sensu*) ali zavrnitve (neizpolnjevanje materialnih razlogov) predloga za izvršbo. To se po navadi zgodi zato, da ne obstaja listina, ki bi imela statusa izterljivosti (izvršba za preživnino je vložena na podlagi listine, ki ne predstavlja izvršilnega naslova), da je izvršba bila vložena na nepravilno (tj. pomanjkljivo ali napačno) določeno osebo, ali da obstajajo kakršnikoli drugi razlogi, ki ne bi upravičevali izvršbe. Načeloma se takšne napake dajo sanirati, bodisi s popravo in dopolnitvijo predloga za izvršbo ali preko ponovne vložitve. Večji problem pa je, kadar gre za

---

<sup>86</sup> Glej Kraljić, 2019: str. 614.

neuspešnost izterjave zaradi dejanskih okoliščin, bodisi zaradi resnične ali simulirane plačilne nesposobnosti preživninskega zavezanca. In ravno iskanju rešitev tema dvema razlogoma bodo namenjena spodnja izvajanja. Velja izpostaviti, da čeprav gre za alternativne možnosti, ko postopek izvršbe ni mogoč, bodisi zaradi resničnega ali simuliranega pomanjkanja sredstev, so spodaj opisane in našteje možnosti razporejene po kriteriju optimalizacije stroškov preživninskega upravičenca. Daleč najcenejša in najpreprostejša možnost je uveljavljanje nadomestila Preživninskega sklada, bolj kompleksna, ampak še vedno relativno cenejša je možnost kazenskega pregona, medtem ko je najkompleksnejša in najdražja možnost izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj in dejansko iskanje premoženja.

Delovanje Preživninskega sklada je namenjeno tako otrokom, ki jim s pravnomočno sodbo, začasno odredbo ali dogovorom pri CSD pripada določena preživnina, ki je zavezanci ne plačujejo. Preživninski sklad ima nalogo upravičencem izplačati nadomestilo preživnine. Prav tako terja zavezance, ki bi to preživnino morali neposredno plačevati. V primeru, da je nadomestilo za preživnino s strani Preživninskega sklada dodeljeno, je priporočljivo, da preživninski upravičenec umakne izvršbo za znesek, ki ustreza višini dodeljenega nadomestila. Smisel delnega umika je, da se izgone situaciji, ko bi upnik izterjal več, kot pa mu je dolžnik dejansko bil dolžan in bi bil posledično upnik dolžan ne le vrniti zneska preveč plačane izvršbe, temveč bi bil tudi izpolnil zakonske znake kaznivega dejanja zlorabe izvršbe po 1. odst. 216. člena KZ-1.

Glede Preživninskega sklada obstaja posebna sodna odločba VSRS.<sup>87</sup> V navedeni zadevi gre za izredno pravno sredstvo – zahtevo za varstvo zakonitosti. Zaradi uvedbe osebnega stečaja zoper preživninskega zavezanca je bil prekinjen postopek izvršbe, v kateri Preživninski sklad ugotavlja izterjavo denarnega zneska, ki ga na podlagi odločbe o priznanju pravice do nadomestila izplačuje dolžnikovima otrokoma. Sodišči nižje stopnje sta zavzeli stališče, da v tem primeru ne gre za terjatev do stečajnega dolžnika na podlagi zakonite preživnine, za katere velja izjema od določbe o prekinitvi izvršilnih postopkov v trenutku uvedbe osebnega stečaja. Po mnenju VSRS je to stališče zmotno, saj pojasnjuje, da je Preživninski sklad pridobil pristojnosti za odločanje o pravici do nadomestila preživnine otrokom, ki jim zavezanci preživnine ne plačujejo, poleg tega pa ima pravico izterjave teh preživnin. Z dnem izvršitve odločbe o priznanju pravice preide terjatev otroka proti preživninskemu zavezancu

---

<sup>87</sup> VSRS II Ips 170/2010 (ECLI:SI:VSRS:2010:II.IPS.170.2010), 16.12.2010.

na Preživninski sklad, s čimer le-ta stopi v položaj otroka kot upnika do višine sredstev izplačanih na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine in pripadajočih obresti ter stroškov postopka. Namen tega je, po besedah VSRS, povečati socialno varnost določene kategorije otrok ter okrepiti preživninsko odgovornost zavezancev in zaostriti izterjavo dolga. Preživninski sklad dobi poleg tega tudi prednostno terjatev. Predvideno za poslovanje pa je financiranje iz **sredstev, ki jih Preživninski sklad pridobi z izterjavo terjatev, samo subsidiarno pa iz proračuna.**

O tem perečem vprašanju se je leta 2017 oglasil tudi Varuh RS. Izpostavljeno je bilo, da je veliko pobudnikov na varuha naslovilo svoje težave v zvezi s prejemanjem oziroma dolžnostjo vračanja nadomestila Preživninskemu skladu. Šlo je predvsem za primere, ko je posameznik od Preživninskega sklada prejemal nadomestilo preživnine, preživninski zavezanec pa je prav tako plačeval preživnino za to obdobje. Preživninski sklad je zahteval vrnitev nadomestila. Varuh je v tej zadevi navedel, da *»se je ponovno izkazalo, da so za uveljavljanje pravic posameznikov izjemno pomembne njihove aktivnosti v postopkih. Če Preživninski sklad izplačuje nadomestilo preživnine in sočasno oseba prejema tudi delno plačilo preživnine, potem do nadomestila preživnine ni upravičena v višini prejete preživnine, ne glede na to, ali skupni znesek nadomestila preživnine in izplačane preživnine dosega v izvršilnem naslovu (sodbi) določeno preživnino ali ne.«*<sup>88</sup> Če torej posameznik po priznanju pravice do nadomestila preživnine v izvršilnem postopku poda ali spremeni predlog za izvršbo, tako da se od preživninskega dolžnika izterjuje le tisti del preživnine, ki presega znesek nadomestila, potem vsi skupno izplačani obroki ne presegajo in ne posegajo v prejemanje nadomestila preživnine. Po mnenju Varuha je do težav in zmede prihajalo zato, ker je bilo obvestilo sicer objavljeno s strani Preživninskega sklada, vendar pa je po oceni Varuha napisano preveč tehnično in je nerazumljivo povprečni osebi. Varuh je Preživninskemu skladu tako predlagal rešitev, in sicer v tem, da se obvestilo napiše na način, ki bo bolj razumljiv tudi tistim, ki se ne spoznajo in niso večji takšnega izrazoslovja. Sicer lahko prihaja do tega, da gre za pravico, ki je nekaterim slabše dosegljiva od drugih, saj uveljavljanje te pravice zahteva od človeka zelo veliko znanja.

---

<sup>88</sup> Dostopno na: <http://www.varuh-rs.si/o-instituciji/podrocja-dela-varuha/varstvo-otrokovih-pravic/novice/detajl/tezave-pri-uveljavljanju-pravice-do-nadomestila-prezivnine/?cHash=10e5b5400dda30ef18970ef7ba715cc>.

### 11.3 Izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj in iskanje premoženja

Izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj je institut civilnega prava, urejen v členih 255 do 260<sup>89</sup> OZ, katerega bistvo je da se prepreči dolžniku (v našem primeru je to preživninski zavezanec), da bi sicer popolnoma legalno, zmanjševal svoje premoženje v izogib izpolnjevanju svojih obveznosti napram upniku (v našem primeru je to preživninski upravičenec).<sup>90</sup> Preživninski upravičenci lahko izpodbijajo poslovna razpolaganja preživninskega zavezanca, katera so pripeljali do zmanjšanja dolžnikovega premoženja.<sup>91</sup> Upnik (preživninski upravičenec) bo tako preko izpodbijne tožbe tožil pridobitelja (osebi kateri je preživninski zavezanec odsvojil svoje premoženje) na razveljavitev pravnega posla preko katerega je dobil premoženje od dolžnika (preživninskega zavezanca).

Pogoji<sup>92</sup> za izpodbijanje dolžnikovih pravnih dejanj se delijo na objektivne in subjektivne. **Objektivni pogoji** (255. člen OZ) so, da 1) obstaja upnikova terjatev, 2) dolžnikova insolventnost in 3) da je dejansko prišlo do zmanjšanja premoženja z dejanjem znotraj roka. Subjektivni pogoj (256. člen OZ) je, da se je dolžnik zavedal, da je z dejanjem oškodoval upnika. **Subjektivni pogoji** po vsebini variirajo glede na to, ali je dolžnik odsvojil svoje premoženje (ali del svojega premoženja) odplačno ali neodplačno. V nadaljevanju se bomo osredotočili zgolj na subjektivne pogoje, saj bi se, preden bi prišlo do izpodbijanja dejanj preživninskega zavezanca, morala že izvesti (dejansko) neuspešna izvršba in preživninski upravičenec bi moral razpolagati z informacijo, da je preživninski zavezanec odsvojil del svojega premoženja.

### 11.4 Odplačno razpolaganje preživninskega zavezanca

V primeru, da je dolžnik odsvojil svoje premoženje odplačno, se šteje da je oškodoval upnike, če je »dolžnik ob razpolaganju vedel ali bi moral vedeti, da s tem škoduje svojim upnikom in če je tretjemu, s katerim je bilo ali v čigar korist je bilo pravno dejanje storjeno, to znano ali bi

<sup>89</sup> Uradni list RS, št. 97/07, 64/16 in 20/18.

<sup>90</sup> Institut z enakim učinkom in imenom sicer poznamo tudi v okviru stečajnega prava, ampak bi njegova predstavitev presegla namene tega poglavja.

<sup>91</sup> Smiselno glej Cigoj S., *Veliki komentar zakona o obligacijskih razmerjih*, ČZ Uradni list SRS, Ljubljana, 1984, str. 988 - 990.

<sup>92</sup> Primerjaj Juhart M. v Plavšak N., Juhart M., Vrenčur R., *Obligacijsko pravo – splošni del*, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 893.

mu moralo biti znano« (1. odst. 256. člen OZ). Pri odplačnem razpolaganju gre torej za dvojni subjektivni pogoj, prvič, da se je oškodovanja upnikov zavedal ali bi se moral zavedati upnikov dolžnik in, da se je oškodovanja upnikov zavedala ali bi se morala zavedati oseba v korist katere je bilo premoženje odsvojeno. Ampak se nadalje razlikuje, ali je ta tretja oseba dolžnikov zakonec, dolžnikov sorodnik v ravni vrsti do vštetega četrtega kolena ali v svaštvu v ravni vrsti oziroma stranski vrsti do vštetega drugega kolena (odslej »tretja oseba v sorodstvu). V tem primeru se domneva, da je tretji osebi znano, da je upnikov dolžnik z neodplačnim razpolaganjem škodoval upnikom.

V praksi bo zelo težko dokazati, da je z odplačnim razpolaganjem oseba, ki ni v sorodstvu z dolžnikom, škodovala upnikom, saj bi se odplačna razpolaganja, v primeru da protidajatev tretje osebe ni zanemarljivo majhna, težko izpodbila. Drugače, pa je v primeru, če je tretja oseba v sorodstvu z upnikovim dolžnikom, saj se šteje, da je taka oseba vedela, da s tem dejanjem škoduje upnikom. Praktično bi to pomenilo, da bi se lahko izpodbilo dejanje preživninskega zavezanca, če bi odsvojil premoženje tretji osebi, ki je v sorodstvu z njim, kolikor bi bila vrednost protidajatve tretje osebe manjša od pridobljenega premoženja. Skladno s 1. in 2. odst. 257. člen OZ mora upnik vložiti izpodbojno tožbo zoper tretjo osebo, ki ni v sorodstvenem razmerju z dolžnikom v enem letu, odkar je bil izpodbijano dejanje izvršeno oz. v treh letih, če gre za tretjo osebo v sorodstvu.

### **11.5 Neodplačno razpolaganje preživninskega zavezanca**

Pri neodplačnih razpolaganjih se skladno z zakonom šteje (3. odst. 256. člen OZ), da velja neizpodbojna domneva, da se je upnikov dolžnik zavedal škodljivosti dejanja in se ne zahteva presojo zavedanj tretje osebe. S tem, da se subjektivni pogoj šteje za dokazanega, mora upnik zgolj dokazati obstoj takega neodplačnega razpolaganja. Skladno s 1. in 2. odst. 257. člena OZ mora upnik vložiti izpodbojno tožbo zoper tako tretjo osebo, v treh letih odkar je bilo izpodbijano dejanje izvršeno.

### **11.6 Praktični vidiki uveljavljanja izpodbojnega zahtevka**

Brez da bi preživninski upravičenec vedel za dejanje, s katerim je bilo zmanjšano premoženje preživninskega zavezanca, bo tožbo, že zaradi zgoraj navedenega objektivnega pogoja



nemogoča. Iz tega razloga je nujno, da preživninski upravičenec pozna ali spozna premoženjska razpolaganja preživninskega upravičenca. Če ni mogoče, da bi si preživninski upravičenec sam pridobil informacije je smotrno, da si pridobi pomoč preko licenciranega detektiva v smislu določb Zakona o detektivski dejavnosti<sup>93</sup> (ZDD-1), saj gre za delovno področje, za katerega je detektiv upravičen pridobivati informacije.<sup>94</sup>

Poleg navedenega velja izpostaviti še postopkovni vidik, saj je izpodbojni zahtevek izpodbojne tožbe po svoji naravi zgolj oblikovalni, kar pomeni, da se ne doseže neposredno poplačilo preživninskega upravičenca. Iz tega razloga je smotrno, da se kumulira tako **izpodbojni zahtevek**, ki se glasi na izpodbijanje relevantnega pravnega dejanja dolžnika, in **dajatveni zahtevek**, ki se glasi na poplačilo zneska, ki je bil odsvojen.<sup>95</sup>

---

<sup>93</sup> Uradni list RS, št. 17/11.

<sup>94</sup> Primerjaj 5. alinejo 2. odst. 26. člena. ZDD-1 in Grilc B., v Savski S. (ur), *Zakon o detektivski dejavnosti s komentarjem in Zakon o zasebnem varovanju s komentarjem*, GV Založba, Ljubljana, 2012, str. 83.

<sup>95</sup> Primerjaj sodbo in sklep VSL I Cpg 257/2013 (ECLI:SI:VSLJ:2013:I.CPG.257.2013), 25.09.2013: »Ker sta bila že uvodoma s tožbo postavljena dva tožbena predloga – izpodbojni, podrejeno pa dajatveni (t. i. eventualna kumulacija) – za katera je tožeča stranka ponudila tudi ustrezno trditveno in dokazno podlago, o spremembi istovetnosti ne moremo govoriti.«



## 12 DOLOČITEV VIŠINE PREŽIVINE

Preživnina se vedno določi individualno, upoštevajoč vse okoliščine konkretnega primera, in sicer glede na potrebe upravičenca in materialne zmožnosti zavezanca. Višina preživnine mora biti primerna za zagotavljanje uspešnega telesnega in duševnega razvoja otroka, in mora zajemati vse stroške njegovih življenjskih potreb. Preživnina se določi v mesečnem denarnem znesku in za naprej, zahteva se lahko od trenutka, ko je bila vložena tožba oziroma tožbeni zahtevek za preživnino. Za določitev preživnine so na prvi stopnji stvarno pristojna okrožna sodišča. Če se pa starša o preživnini uspeša sporazumeti, lahko predlagata izdajo sklepa v nepravdnem postopku. Sodišče lahko odloči o preživnini tudi ob razvezi zakonske zveze.<sup>96</sup>

V okviru razprave o preživnini je nemogoče iti preko bistvenega elementa, tj. določitev višine preživnine, ki predstavlja največji kamen spotike v okviru preživninske obveznosti. 103. člen DZ je izjemno skop glede določitve višine, saj določa zgolj da se »**preživnina določi glede na potrebe upravičenca in zmožnosti zavezanca**«. DZ nam tako daje na pladenj zgolj inicialno tehtanje interesov,<sup>97</sup> kjer so na eni strani potrebe upravičenca, medtem ko so na drugi zmožnosti zavezanca. Čeprav gre za izjemno skopo opredelitev, je edina in daleč najprimernejša, saj je višina preživnine v realnosti odvisna zgolj od individualnih potreb otroka in individualnih zmožnosti starša za preživljanje.<sup>98</sup> Teorija tudi ugotavlja, da bi bilo določanje preživnine preko inicialnih fiksnih zneskov neprimerno,<sup>99</sup> saj bi se s tem lahko (med drugim) realno zgolj določili zneski na podlagi prihodkov zavezancev, ki pa nujno ne bi sovpadali z individualnim interesom otroka. Ob navedenem velja izpostaviti ugotovitve sodne prakse, da »*višino preživninske obveznosti sodišče določi z vrednotnim sklepom, ki naj uravnoteži pravnorelevantne dejavnike v vrednotnem trikotniku: otrokove potrebe – preživninske zmožnosti matere – preživninske zmožnosti očeta*«. <sup>100</sup>

<sup>96</sup> Ministrstvo Republike Slovenije za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Preživnine, 2019, [http://www.mdds.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/prezivnine/](http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/prezivnine/), 30.06.2019.

<sup>97</sup> Smiselno enako Kraljič, 2019: str. 626 – 627 in tam navedena sodna praksa.

<sup>98</sup> Smiselno enako glej VSL sodba IV Cp 1886/2018 (ECLI:SI:VSLJ:2018:IV.CP.1886.2018), 10.10.2018.

<sup>99</sup> Glej Novak, 2015: str. 216.

<sup>100</sup> Glej VSRS sodba II Ips 114/2018 (ECLI:SI:VSRS:2018:II.IPS.114.2018), 21.06.2018.

Višina preživnine bo torej variirala glede na posameznega preživninskega upravičenca. A vsem je skupno to, da mora višina preživnine biti takšna, da je omogočeno doseči otrokovo korist, ki terja, da se preživnina odmeri glede na potrebe otroka.<sup>101</sup> S pojmom **potrebe otroka** niso mišljenje zgolj minimalne potrebe nujne za preživetje, temveč, skladno z **načelom otrokove koristi**, potrebe, ki služijo zadovoljevanju uspešnega otrokovega telesnega in duševnega razvoja.<sup>102</sup>

Po 190. členu DZ se preživnina odmeri s strani sodišča, glede na korist otroka, ki mora biti primerna za zagotavljanje njegovega uspešnega telesnega in duševnega razvoja, pri čemer mora zajemati stroške otrokovih življenjskih potreb, pri čemer gre za stroške prebivanja, hrane, oblačil, obutve, varstva, izobraževanja, vzgoje, oddiha, razvedrila in drugih posebnih potreb. Preživnina naj bo takšna, da preživnina primerna glede na same otrokove potrebe, da se mu lahko zagotovi potreben razvoj. Tako se morajo za določitev višine preživnine upoštevati, skladno z 190. člena DZ individualne potrebe otroka, zlasti stroškov prebivanja, hrane,<sup>103</sup> obutve,<sup>104</sup> varstva, izobraževanja,<sup>105</sup> vzgoje, oddiha, razvedrila<sup>106</sup> in drugih posebnih potreb. Velja izpostaviti, da so navedene potrebe, kot ugotavlja sodna praksa **verižno razporejene**, kar pomeni, da se zagotavljajo po vrsti, *»najprej je treba pokriti stroške bivanja, hrane, oblačil in obutve, nato varstva, izobraževanja, in vzgoje, nazadnje še (če zmožnost*

---

<sup>101</sup> Glej VSK sodba Cp 603/2007 (ECLI:SI:VSKP:2007:CP.603.2007), 24.03.2007.

<sup>102</sup> Kako vpliva neplačevanje na otrokovo zdravje in njegovo obnašanje / ravnanje glej več v Andrews S. in dr., *Promotion of Child Maintenance: Research on Instigating Behaviour Change*, Volume 1: Main Report. Child Maintenance and Enforcement Commission, London, 2011.

<sup>103</sup> Glej VSK sodba I Cp 617/2017 (ECLI:SI:VSKP:2017:I.CP.617.2017), 19.12.2017: *»Graja toženca o previsoki oceni stroškov prehrane, ki naj bi bili pokriti z domsko oskrbo, je posplošena in odgovor ni mogoč, posebej, ker je sodišče prve stopnje ocenilo dokaze in pojasnilo, da se hči občasno, na primer med vikendi, prehranjuje tudi doma.«*

<sup>104</sup> Glej VSL sodba IV Cp 869/2016 (ECLI:SI:VSLJ:2016:IV.CP.869.2016), 13.04.2016: *»Sodišče prve stopnje je dokazno ocenilo dopis Košarkarskega kluba X, iz katerega izhaja, da igralci potrebujejo en ali dva para košarkarskih športnih copat letno, kar pa je odvisno od njihovih dodatnih individualnih športnih aktivnosti. Posebej glede na obseg treningov in priprav individualne in skupinske, ki jih ima otrok, je sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo, da otrok potrebuje tri pare športnih copat, še posebej iz razloga, ker so kvalitetni športni copati za aktivnega športnika, posebej najstnika, pomembna predpostavka za zdrav razvoj otroka, ki mu bo omogočala ukvarjanje s športom /.../«*

<sup>105</sup> Glej VSL sodba IV Cp 339/2012 (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.1949.2017), 14.09.2017: *»Za glasbeno izobraževanje mld. D. R. se je na primer na mesec porabilo med 1.500,00 in 2.000,00 EUR, vse tri starejše hčere so se izobraževale v Veliki Britaniji. Vse to pa je odločilno za določitev preživninske obveznosti tožene stranke.«*

<sup>106</sup> Glej VSL sodbe IV Cp 992/2016 (ECLI:SI:VSLJ:2016:IV.CP.992.2016), 17.05.2016: *»Prav tako nikakor ni pretirana ocena stroškov iz naslova razvedrila in prostega časa v višini 20 EUR. Sodišče prve stopnje je namreč v navedenem znesku poleg igrač, knjig, zvezkov in vsega ostalega, kar otroka potrebujeta za učenje in normalen razvoj, upoštevalo tudi darila za rojstni dan, rojstnodnevno torto, zabavo in zabave drugih otrok, kar vse je zagotovo potrebno za normalno socializacijo otroka.«*

staršev to omogočajo) oddiha in razvedrila.«<sup>107</sup> V skladu z zasledovanjem otrokove koristi je, da se preživnina odmeri glede na vse potrebe otroka, ki so potrebni za preživetje, in se individualno razlikujejo, glede na vsakega otroka, kar je tudi temeljni razlog proti uvedbi fiksnih zneskov preživnin.<sup>108</sup>

Potrebe otroka se odmerjajo glede na njegovo **starost, okolje v katerem živi, prav tako pa tudi z njegovimi osebnostnimi značilnostmi**. Otrokove potrebe se tako nekako oblikujejo tudi glede na materialni status staršev. V primeru večjih pridobitnih sposobnosti se staršev lahko pojavi večji obseg preživninskih potreb toženca, katere pa sta dolžna kriti starša.<sup>109</sup> Pri tem je sicer potrebno poudariti, da se lahko v korist otroka nekateri izdatki, ki niso koristni za otrokov razvoj, kot je na primer alkohol, cigareti, omejijo.<sup>110</sup> Poleg že naštetih dejavnikov, ki vplivajo na višino preživnine je potrebno poudariti, da vplivajo tudi razni tečaji, ki jih otrok obiskuje, športne aktivnosti, prosti čas, ter oddih, ki po sodni praksi predstavljajo poleg razvedrila pomemben dejavnik za celostni otrokov razvoj, pri čemer pa je potrebno hkrati upoštevati tudi finančne možnosti obeh staršev, ki v primeru, da so slabe, predstavljajo zmanjšanje možnosti za dodatno preživnino, saj to predstavljajo stvari, ki niso nujne za preživetje. Previsoka preživnina lahko prepreči namen tega, da se otroka nauči nekega samostojnega življenja, ki vključuje tudi to, da se otrok nauči razumnega gospodarjenja z denarjem.<sup>111</sup> Sodišče mora ravnati s pravo mero, saj ima tudi pri bogatih starših širjenje nadstandarnih potreb svoje meje.<sup>112</sup> Glede na določitev obveznega preživninskega bremena je potrebno zajeti tiste potrebe, katere zagotavljajo uspešen telesni in duševni razvoj otroka, pri čemer pa vse, kar to presega, lahko predstavlja zgolj svobodno odločitev in presojo staršev, ki se odločijo, ali bodo otroku nudili več, kot je sicer določeno s sodno odločbo. Posebni izdatki v preživnini pa so lahko izdatki za posebno nego v primeru telesne ali duševne prizadetosti otroka.<sup>113</sup>

<sup>107</sup> Glej VSL sodba IV Cp 1741/2017 (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.1741.2017), 05.10.2017.

<sup>108</sup> Novak B. v: Zupančič K., Novak B., *Predpisi o zakonski zvezi in družinskih razmerij s pojasnili*, Uradni list RS, Ljubljana, 2008, str. 118–119.

<sup>109</sup> VSL sodba IV Cp 2016/2017 (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.2016.2017), 20.09.2017.

<sup>110</sup> VSRS sodba II Ips 322/2015 (ECLI:SI:VSRS:2016:II.IPS.322.2015), 18.02.2016.

<sup>111</sup> Novak B., *Družinsko pravo*, 2. spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list RS, Ljubljana, 2017, str. 230.

<sup>112</sup> VSL sklep IV Cp 234/2011 (ECLI:SI:VSLJ:2011:IV.CP.234.2011), 16.02.2011.

<sup>113</sup> Pavec B., *Določanje višine preživnine otroka*, Pravna praksa, št. 12/2006, str. VI-VIII.

**Zmožnosti preživninskega zavezanca** so druga plat medalje, ki določa višino preživnine. Preživljanje s strani staršev je namreč potrebno oceniti tudi glede na njihove zmožnosti, pri čemer gre predvsem za materialne in pridobitne zmožnosti, pri čemer se najpogosteje ugotavljajo zmožnosti glede na dohodke, redne in izredne, torej gre za prihodke iz delovnega razmerja, poleg tega pa še vsi finančni prihodki zavezanca, ki jih lahko pridobi.<sup>114</sup> Sodna praksa tako narekuje, da v primeru da se plačilna sposobnost preživninskega upravičenca zmanjša je to podlaga za zmanjšanje preživnine (pri tem pa je irelevantno, če je recimo preživninski upravičenec sam, na podlagi lastnih krivdnih dejanj povzročil prenehanje delovnega razmerja).<sup>115</sup> Seveda pa velja poudariti, da znižanje prihodkov ni nujen pogoj za zmanjšanje preživnine, saj je višina preživnine odvisna od premoženjskega in ne dohodkovnega stanja preživninskega zavezanca.<sup>116</sup> V prid dejstvu, da se višina preživnine ne določa glede na dohodke in glede na denarno plačilno sposobnost, temveč glede na premoženjsko stanje preživninskega zavezanca, govori vzpostavljena sodna praksa. Tako je recimo: irelevantna pridobitev posojila in s tem nujnega zmanjšanja premoženja preživninskega upravičenca; »preživninski zavezanec na račun obveznosti plačevanja kreditov ne more znižati svoje preživninske obveznosti«,<sup>117</sup> relevantno gibanje premoženja preživninskega upravičenca in njegovo razpolaganje, »v postopku za ukinitve že pravnomočno prisojene preživnine so lahko predmet presoje le spremenjene okoliščine na strani preživninskega upravičenca, ali zavezanca, ki odločilno vplivajo na pravico preživnine (npr. pridobitev premoženja ali lastnih dohodkov na strani preživninskega upravičenca ali bistveno zmanjšanje premoženjskih zmožnosti na strani preživninskega zavezanca)«,<sup>118</sup> relevantna pridobitev izrednega premoženja »/.../ Če je imel tožnik v času prejšnjega sojenja prihranke

---

<sup>114</sup> Pavec, 2006, str. VI.

<sup>115</sup> Glej VSL sklep IV Cp 1677/2015 (ECLI:SI:VSLJ:2015:IV.CP.1677.2015), 17.06.2015: »Če se torej upošteva zgolj trditvena podlaga toženke v delu, da je tožniku prenehalo delovno razmerje po njegovi krivdi in zato niso izpolnjeni pogoji, ki bi opravičevali obstoj spremenjenih okoliščin za znižanje preživnine iz 132. člena ZZZDR ter se upošteva že opisan razlog, zaradi katerega je tožniku prenehalo delovno razmerje(9), ji pritožbeno sodišče pojasnjuje, da so takšne materialnopravne trditve zmotne, ker gre za spremenjene okoliščine, ki vplivajo na znižanje preživninske obveznosti tožnika/.../«.

<sup>116</sup> Glej VSL sodbo IV Cp 11/2012 (ECLI:SI:VSLJ:2012:IV.CP.11.2012), 09.02.2012: »Okoliščina, da se zaradi upokojitve (kot se to navaja v pritožbi) s pridobitno dejavnostjo ne ukvarja uradno, glede na njeno prej omenjeno izpovedbo ni bistvena. Še enkrat velja poudariti, da je bil v predmetni zadevi glavni razlog znižanja preživnine bistveno zmanjšanje tožničinih dohodkov in posledično njenih preživninskih zmožnosti«.

<sup>117</sup> Glej VSL sodbo IV Cp 4690/2008 (ECLI:SI:VSLJ:2009:IV.CP.4690.2008), 11.02.2009.

<sup>118</sup> Glej VSRS sodba II Ips 556/93 (ECLI:SI:VSRS:1993:II.IPS.556.93), 15.09.1993.

*(po oceni sodišča okoli 30.000,00 EUR) sedaj pa ima še dediščino, se je njegovo premoženje povečalo za dediščino oziroma za 50.000,00 EUR.»<sup>119</sup>*

Glede na navedeno bi veljalo na tem mestu zgolj še dodati, da mora biti preživninski upravičenec, oz. njegov zakoniti zastopnik, ves čas skozi trajanje preživnine (in še pred tem) pozoren na gibanje in stanje premoženja preživninskega zavezanca, saj bo veliko lažje izterjati preživnino v primeru, da je preživninski zavezanec ravnal s svojim premoženjem v nasprotju z interesi preživninskega upravičenca.

Pravici do preživnine se ni mogoče odpovedati, kot določa 188. člen DZ. Izhajajoč iz 184. člena DZ namreč izhaja, da odvzeta starševska skrb ne oprosti obveznosti preživljanja otroka.

V skladu s preživninsko obveznostjo, se po 196. členu DZ preživnina določi za naprej v mesečnem znesku, vse od vložitve tožbe za preživnino. Znesek preživnine se lahko spremeni, skladno s 197. členom DZ, na zahtevo upravičenca ali zavezanca zviša, zniža ali odpravi z izvršilnim naslovom, o čemer odloča sodišče. Za spremembo preživnine pa morajo obstajati tudi spremenjene potrebe na strani upravičenca ali spremenjene zmožnosti zavezanca, od takrat ko je bila preživnina določena. 197. člen DZ v skladu s tem določa, da se lahko starši sporazumejo o zvišanju ali znižanju preživnine z izvršilnim naslovom določene otrokove preživnine, tako da lahko predlagajo sklenitev sodne poravnave, ki se sicer lahko zavrne, če ni v skladu s koristjo otroka. Tudi po sodni praksi<sup>120</sup> je razlog oziroma pogoj za spremembo preživnine, sprememba tistih okoliščin, ki so bile podlaga za njeno določitev. V kolikor pa sodišče ne ugotovi, da bi šlo za spremenjene okoliščine, ne more spremeniti preživnine ne glede na to, da ta morebiti ni ustrezna in ne krije vseh potreb preživninskega upravičenca.

Po 198. členu DZ se z izvršilnim naslovom določena preživnina se uskladi enkrat letno z indeksom rasti cen življenjskih potrebščin v Republiki Sloveniji, v mesecu januarju, glede na kumulativno rast cen življenjskih potrebščin od meseca, od katerega je bila preživnina nazadnje določena ali usklajena. Sodno poravnavo, pravnomočno sodno odločbo ali izvršljivi notarski zapis o preživnini sodišče ali notar posreduje pristojnemu CSD, ki pisno obvesti upravičenca in zavezanca o vsakokratni uskladitvi in novem znesku preživnine.

<sup>119</sup> Glej VSL sklep IV Cp 682/2017 (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.682.2017), 18.05.2017.

<sup>120</sup> VSRS sodba II Ips 333/2015 (ECLI:SI:VSRS:2016:II.IPS.333.2015), 23.06.2016.

Določba 199. člen DZ opredeljuje, da se lahko izdatki zaradi preživljanja osebe, zahtevajo s tožbo od tistega, ki je to osebo sicer dolžan preživljati, če je šlo za potrebne izdatke.

### 13 VPLIV CENTRA ZA SOCIALNE ZADEVE NA IZTERJAVO PREŽIVNIN

Pristojni CSD je po 107. členu DZ pristojen za to, da pisno obvesti upravičenca in zavezanca o vsakokratni uskladitvi in novem znesku preživnine, ki se usklajuje enkrat letno glede na indeks rasti cen življenjskih potrebščin. To obvestilo CSD skupaj s sodno poravnavo, pravnomočno sodno odločbo ali izvršljivim notarskim zapisom tvori potrebni izvršilni naslov.

Četrty odstavek 198. člena DZ določa, da v kolikor preživninski upravičenec po 18. letu starosti v letu, v katerem se opravlja uskladitev preživnine, ne šola redno, CSD ne rabi pisno obvestiti o uskladitvi preživnine upravičenca in zavezanca. Preživninski upravičenec mora po 18. letu starosti na CSD v roku 30 dni po pridobitvi statusa dijaka ali študenta predložiti potrdilo o vpisu ali ga obvestiti, kje se redno šola, v kolikor pa tega ne stori, pa CSD ne uskladi preživnine. CSD mora tudi zavezancu za plačilo preživnine podati informacije o tem, ali se otrok redno šola, saj je to pravica preživninskega zavezanca.

CSD ima tudi nalogo in dolžnost pomoči pri varstvu otrokove koristi v sodnih postopkih. Naloge te kategorije in ki zajemajo plačevanje preživnine so:

- predhodno družinsko posredovanje;
- pomoč staršem pri sklenitvi sporazuma o preživljanju skupnih otrok;
- mnenje sodišču o koristi otroka glede preživljanja skupnih otrok;
- obveščanje o uskladitvi preživnin;
- ugotavljanje preživninske dolžnosti pri odpustu iz državljanstva.

Če se starša sama o višini preživnine ne moreta sporazumeti, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga CSD. Če se starša tudi s pomočjo CSD ne moreta sporazumeti o preživljanju otrok, odloči o tem sodišče na zahtevo (vložene tožbe) enega ali obeh staršev.



## 14 OSEBNI STEČAJ DOLŽNIKA IN VPLIV TEGA NA PROCES IZTERJAVE PREŽIVNINE

ZFPPIPP pozna institut osebnega stečaja, pri čemer se ta postopek vodi, da bi vsi upniki iz premoženja stečajnega dolžnika prejeli plačilo svojih terjatev do stečajnega dolžnika, vsi v enakih deležih. Poseben položaj pa nastane, ko ima poleg upnikov do stečajnega dolžnika, slednji tudi preživitveno obveznost.

Postopek osebnega stečaja predstavlja specialni stroj pravil postopka stečaja, ki je celovito urejen v oddelku 5.11 Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju<sup>121</sup> (ZFPPIPP). Smisel postopka stečaja fizične osebe je v tem, da se izvede finančno ozdravljenje in omogoči fizični osebi (v okviru stečajnega postopka govorimo o »stečajnem dolžniku«), da lahko živi neobremenjena z dolгови naprej.<sup>122</sup> Bistvo te oblike stečajnega postopka je, da se stečajnemu dolžniku omogoči odpust obveznosti, ki so nastale do začetka postopka osebnega stečaja in katerih ni mogoče med postopkom osebnega stečaja poplačati. Gre za izjemno kočljiv postopek, v okviru katerega je stečajni dolžnik, če se izrazimo obarvano, poslan v *vice* za čas trajanja stečajnega postopka, medtem ko se upniki morajo zadovoljiti največ z zgolj delnim poplačilom svoje terjatve.

Osebni stečaj je postopek nad dolžnikovim premoženjem. Glavni cilj postopka je, da se v njem proda vse dolžnikovo premoženje, ki ga je dovoljeno prodati. Prodati se sme premoženje, ki ga ima dolžnik ob začetku postopka kot tudi stečajno maso (premoženje, ki ga dolžnik pridobi v teku postopka). Pridobljena sredstva so namenjena upnikom, katerim je dolžnik bil dolžen denarja. Postopek se vodi nad insolventnim dolžnikom. Insolventnost pomeni, da oseba vsaj dva meseca zamuja s plačilom obveznosti. Če je dolžnik zaposlen mora skupni znesek dolga presegati trikratnik njegove plače. Če je dolžnik brezposeln mora skupni znesek dolga presegati 1000€. Insolventnost nastopi tudi, kadar je vrednost dolžnikovega premoženja manjša od skupnega zneska vseh obveznosti do upnikov.

<sup>121</sup> Uradni list RS, št. 13/14, 10/15, 27/16, 31/16, 38/16, 63/16 in 54/18.

<sup>122</sup> Primerjaj 1. odst. 398. člena in predvsem 1. odst. 399. člena ZFPPIPP: »Namen odpusta obveznosti je poštenemu in vestnemu stečajnemu dolžniku omogočiti, da preneha tisti del njegovih obveznosti, ki jih ni zmožen izpolniti iz premoženja, ki ga ima ob začetku postopka osebnega stečaja ali ki ga lahko pridobi med postopkom osebnega stečaja do poteka preizkusnega obdobja.«



Osební stečaj je torej poseben postopek, ki ima svoja pravila, ki jih določa zakon. Pomembno je, da v osebnem stečaju poznamo prednostne terjatve, katere so med drugimi tudi terjatve na podlagi zakonite preživnine, za katere veljajo posebna pravila v okviru osebnega stečaja. Pogosta situacija je, da se preživninski obroki, ki niso plačani, uveljavljajo v izvršbi, proti dolžniku, ki je stečajni dolžnik. Plačilo preživninskih obveznosti v primeru dolžnika v osebnem stečaju lahko obravnavamo, če gre za primer, ko proti njemu že teče izvršilni postopek za izterjavo preživnine, ko ne plačuje rednih preživninskih obveznosti in ko proti njemu že teče izvršilni postopek za izterjavo preživnine, hkrati pa ne plačuje rednih preživninskih obveznosti.<sup>123</sup> Pri prednostnih terjativah je pomembno, v skladu s 390. členom ZFPPIPP, da zanje ne veljajo določila o posledicah stečajnega postopka na izvršilne postopke, kot je na primer nedovoljenost izdaje sklepa o izvršbi ali zavarovanju. Upnike se obravnava glede na vrsto terjatve. Prednost imajo upniki, ki imajo terjatve zavarovane. Za tem nastopijo upniki s prednostnimi terjativami (med te štejemo preživnino, ki jo na podlagi 390. člena ZFPPIPP uvrščamo med prednostne terjatve). Prav tako se terjatve preživnine, ki v osebnem stečaju niso poplačane dolžniku ne odpustijo (408. člen ZFPPIPP). Postopek teče pred okrožnim sodiščem (glede na dolžnikovo stalno prebivališče). Odpust obveznosti je postopek, ki omogoča odpust nekaterih dolgov. S tem se dolžnik razbremeni teh dolgov, ki jih ne more odplačati in se tako vrne v normalno premoženjsko razmerje, ki ne vključuje teh dolgov. Dolžnik mora sam predlagati odpust obveznosti, o tem pa odloča sodišče. Odpust nekaterih obveznosti (tudi preživnine) ni mogoč.

Oklic oz. začetek (glavnega) stečajnega postopka ima tako procesne kakor materialne posledice,<sup>124</sup> ki pa se razlikujejo glede na vsebino terjatve. Preživnina predstavlja poseben institut, kateremu je, prav zaradi varovanja otrokovih koristi, namenjena posebna pozornost in varovanje tudi izven okvira materialnega družinskega prava in je očitno tako v okviru izvršilnega postopka (glej zgoraj) kakor, in še posebej, v okviru stečajnega postopka. 131. člen ZFPPIPP izrecno določa, da se po začetku postopka zaradi insolventnosti (po oklicu začetka osebnega stečaja), proti insolventnemu dolžniku (stečajnemu dolžniku) ne more izdati sklep o izvršbi ali zavarovanju. Navedeno pomeni, da če zakon ne bi določal drugače, se ne bi mogla vložiti izvršba na podlagi preživnine zoper stečajnemu dolžniku. Ampak, kot že

<sup>123</sup> Orsini-Ursić M., *Plačilo preživninskih obveznosti v postopku osebnega stečaja*, Pravna praksa, št. 47, 2012, str. 6.

<sup>124</sup> Prelič S., v Ivanjko Š., Kocbek M., Prelič S., *Korporacijsko pravo – 2. dopolnjena in predelana izdaja*, GV Založba, Ljubljana, 2009, str. 1177.

nakazano, ZFPPIPP v 2. odst. 390. člena izrecno določa, da se, *inter alia*, za izterjavo zakonite preživnine ne uporablja določba 131. člena ZFPPIPP, kar pomeni, da je možno vložiti izvršbo zoper osebo, nad katerim je uveden postopek osebnega stečaja. Velja zgolj pedagoško izpostaviti, da bi bila odločitev sodišča, ki bi predlog za izvršbo zaradi izterjave zakonite preživnine zavrnilo, nezakonita.<sup>125</sup>

Dodatno velja izpostaviti, da ima skladno s 1. odst. 390. člena ZFPPIPP preživnina status **prednostne terjatve**, ki predstavlja poseben varstveni režim točno določenih kategorij upnikov (terjatev na podlagi preživninske obveznosti je zgolj ena izmed<sup>126</sup> prednostnih terjatev), če je seveda prijavljena v stečajni postopek. Prednostne terjatve so po svoji naravi nezavarovane, kar pomeni, da ne obstaja posebno kritje za njihovo poplačilo (ne morejo se poplačati iz posebne razdelitvene mase), oz. natančneje, to so tiste terjatve, ki niso zavarovane z ločitveno pravico,<sup>127</sup> in, kar je bistveno, se izplačajo iz razdelitvene mase prednostno, pred poplačilom navadnih in podrejenih terjatev. Če navedeno poenostavimo, bi v primeru, da bi se preživninski upravičenec hotel (tudi) poplačati v okviru stečajnega postopka, bi moral terjatev na podlagi zakonite preživnine prijaviti postopek osebnega stečaja. V primeru, da obstaja premoženje stečajnega dolžnika, ki ni krito z ločitveno pravico, bo preživninski upravičenec (skupaj z drugimi morebitnimi imetniki prednostnih terjatev) poplačan bodisi:

- do celote svoje terjatve, če splošna razdelitvena masa to dopušča,
- bodisi do višine celotne splošne razdelitvene mase (če drugih imetnikov prednostnih terjatev ni).

Kot navedeno, je bistvo osebnega stečaja, da se dolžniku na njegov predlog odpusti obveznosti, ki so nastale pred uvedbo stečajnega postopka. Ampak se učinek odpusta obveznosti, skladno z 2. odst. 408. člena ZFPPIPP ne razteza na prednostne terjatve. Navedeno pomeni, da ni mogoče odpustiti obveznosti na podlagi zakonite preživnine, kar pomeni, da preživninska terjatev »preživi« osebni stečaj dolžnika iz preživninske obveznosti.

<sup>125</sup> Smiselno enako glej VSM sklep I Ip 785/2017 (ECLI:SI:VSMB:2017:I.IP.785.2017), 05.12.2017: »Sodišče prve stopnje je prenačlenilo zavrnilo predlog za izvršbo v posledici začetka stečaja dolžnika, ne da bi preučilo naravo terjatve, za katero se je predlagala izvršba. Upnik zatrjuje, da se v obravnavani zadevi izterjujejo stroški kot stranska terjatev v povezavi z glavno terjatvijo zakonite preživnine. Za terjatve do stečajnega dolžnika na podlagi zakonite preživnine se v skladu z določilom drugega odstavka 390. člena ne uporablja določilo prvega odstavka 131. člena ZFPPIPP, na katera je oprlo sodišče prve stopnje sprejeto odločitev. Začetek postopka osebnega stečaja na izvršilni postopek za izterjavo tovrstne terjatve ne vpliva«

<sup>126</sup> Ostale prednostne terjatve so določene v 390. in 21. členu ZFPPIPP.

<sup>127</sup> Glej Prelič V Ivanjko, Kocbek & Prelič: 2009, str. 1202.

Tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije je v zadevi *U-I-21/16-14*, z dne 05.12.2018 presojalo 371. in 390. člen ZFPPIPP, v delu, ki se nanašata na poplačilo terjatev otrok na podlagi zakonite preživnine. S sodbo je opredeljeno, da zakonita preživnina v stečajnem postopku predstavlja prednostno terjatev po 390. člen ZFPPIPP, ki se poplača iz splošne razdelitvene mase, to je torej po tem, ko se plačajo ločitveni upniki iz posebne razdelitvene mase, kot je določeno v 371. členu ZFPPIPP. Predlagatelj postopka je menil, da je taka ureditev v neskladju s 1. odst. 54. člena in 1. odst. 56. člena URS, saj po njegovem prepričanju s tem ni upoštevano, da je za zakonito preživnino podan ustavno varovan javni interes, ki je sicer tudi izrecno izpeljan v 197. členu ZIZ. Ustavno sodišče RS je v konkretnem primeru presodilo, da varstvo preživninskih upravičencev, ki so torej otroci, v ZFPPIPP ni bila spregledana, saj namreč v postopkih osebnega stečaja izpodbijani 391. člen ZFPPIPP daje tem terjatvam prednost pri poplačilu iz splošne stečajne mase, prav tako pa po drugem odstavku 408. člena ZFPPIPP odpust obveznosti na te terjatve ne učinkuje. Sodišče je zato presojalo, ali očitana pomanjkljivost ureditve prizadeva samo jedro pravice otrok do socialne varnosti v položaju, če starši zanje ne skrbijo, kar sproži potrebo po intervenciji države, česar v tem primeru po obrazložitvi sodišča ni mogoče očitati. Pomembno je namreč, da postopek osebnega stečaja ne zasleduje le ciljev, ki jih sicer zasleduje izvršilni postopek, zaradi česar tudi položaj upnika ni varovan do enake mere, kajti poskuša se varovati tudi dolžnika, in sicer s ciljem, da bo terjatve le omejeno poplačal, kar mu bo omogočilo novo možnost finančnega preživetja in s tem tudi zasebnega življenja. Pri izvršilnem postopku pa dolžnik ni nujno insolventen, kot v pomenu ZFPPIPP, temveč lahko na primer le odklanja plačilo zapadle terjatve. Dolžnika se tako ne varuje z enakimi interesi, zaradi česar lahko upniki z več izvršbami posegajo v njegovo premoženje do popolnega poplačila, kar pa v postopku osebnega stečaja ni mogoče. Te razlike v ciljih izvršilnega postopka in postopka osebnega stečaja se zaradi tega sicer odražajo tudi v razlikah med obema zakonskima ureditvama.

## 15 IZTERJAVA PREŽIVNINE V TUJINI

Če se zavezanec za preživnino nahaja v tujini, gre za poseben primer. V takih primerih se je potrebno obrniti na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM), ki je dolžno zagotoviti pomoč pri pošiljanju in sprejemanju zahtev pri začetku postopkov. Gre za izterjavo preživnine v tujini, kjer posebej velja **Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini**. Poseben primer glede izterjave preživnine v tujini je postavil precedenčen primer pred ESČP, in sicer v zadevi **Battista proti Italiji**.<sup>128</sup> V zadevi Battista proti Italiji je pritožnik zatrjeval kršitev EKČP. Zaprošil je za izdajo potnega lista, nacionalno sodišče pa prošnji ni ugodilo, saj je bil pritožnik zavezan plačevati preživnino za svoje otroke, ki so živeli pri materi. Pritožnik se je skliceval na svobodo gibanja v državah članicah, ki je ena izmed temeljnih pravic. Zaradi postopanja nacionalnih organov, ki mu niso hoteli izdati potnega lista, namreč ni imel možnosti iti čez mejo. Poleg tega je pritožnik navajal, da še nikoli ni bil obsojen za kaznivo dejanje neplačevanja preživnine, ki je tudi v Italiji pregonljivo po zakonu. Nobeno domače sodišče mu torej še ni naložilo obveznosti izplačevanja preživnine. Italijanska vlada se je sklicevala na to, da njihova zakonodaja posebej zahteva, da starši izpolnijo dolžnosti do svojih otrok. To je bila prva tovrstna zadeva pred ESČP, ki je nato presodilo, da je temeljna pravica vsakega posameznika, da se svobodno giba. Dejstvo, da so nacionalne oblasti zavrnile izdajo potnega lista, poleg tega pa so naredile neveljavno njegovo osebno izkaznico, je kršitev, saj se je na ta način pritožniku kršila temeljna pravica. ESČP je v obrazložitvi predvsem poudarilo dejstvo, da ni dopustno zanemariti obstoja učinkovitih sredstev za izterjavo pogodbenih in zakonskih obveznosti, ki jih ima vsaka država članica. Ta sredstva so namreč enako učinkovita tudi pri čezmejnem elementu. Pritožnik se torej po mnenju ESČP ne bi mogel izogniti plačevanju in zakonski obveznosti preživljanja otrok, četudi bi bil v tujini, začasno ali trajno. Italiji so naložili plačilo škode ter izdajo potnega lista. Ta sodba je pomembna predvsem z vidika izterjave preživnine v tujini.

---

<sup>128</sup> *Battista proti Italiji* (app. no. 43978/09) z dne 02.12.2014.

## 16 POSTOPEK IZTERJAVE PREŽIVNIN NA HRVAŠKEM

### 16.1 Splošno o preživninah otrok

Na Hrvaškem je področje skrbništva zakonsko opredeljeno v naslednjih dokumentih:

- Ustavi Republike Hrvaške<sup>129</sup> (URH): varstvo otrok je zajeto v 63. in 64. členu, ki se lahko uporabljata tudi za področje skrbništva. Omenjeni 64. člen, ki pravi, da je »dolžnost vseh, da se zaščiti otroke in nemočne starše (hrv. »nemočne roditelje«), lahko razumemo tudi širše in ne velja zgolj za otroke, ampak predstavlja podlago tudi za varstvo odraslih oseb, zlasti starejših oseb, predvsem v smislu zaščite pred nasiljem v družini. V okviru varstva odraslih oseb z motnjami v duševnem zdravju in starostnikov, je potrebno izpostaviti še 14. člen URH, ki določa, da ima vsakdo v Republiki Hrvaški enake pravice, ne glede na raso, barvo kože, spol itd., kot zadnji kriterij URH določa še »druge značilnosti«.
- Ker 14. člen izrecno ne omenja zdravstvenega stanja, invalidnosti ali česa podobnega, velja, da se pojem »druge značilnosti« uporabi za varstvo prej omenjenih oseb.
- Družinski zakonik (hrv. »Obiteljski zakon<sup>130</sup> – HR - ObZ«)<sup>131</sup> je temeljni zakon na področju družinskega prava, ki vsebuje tudi določbe o preživnini otrok.

Na Hrvaškem je preživljanje (hrv. *uzdržavanje*) dolžnost in pravica staršev in otrok, zakonskih in zunajzakonskih partnerjev, sorodnikov v ravni vrsti ter pastorka, mačehe in očima (281. člen HR-ObZ). Ta dolžnost pa je odvisna od potreb vzdrževane osebe in po drugi strani od zmožnosti zavezanca za plačilo preživnine, na način in pod pogoji, ki jih določa HR-ObZ (prim. 282. člen).

HR-ObZ v 283. členu določa zaporedje oseb glede na pravico preživljanja, in sicer:

- preživljanje otrok ima prednost pred preživljanjem zakonskega ali zunajzakonskega partnerja ter starša;
- zakonski in zunajzakonski partnerji se najprej preživljajo medsebojno, potem pa s pomočjo sorodnikov;

---

<sup>129</sup> Narodne novine RH, br. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

<sup>130</sup> Narodne novine RH, br. 103/15.

<sup>131</sup> Stopil v veljavo 1. novembra 2015.

- otroci imajo pravico do preživljanja s strani starih staršev, kar ima prednost pred preživljanjem s strani mačehe in očima;
- če imata mačeha in očim otroke, je dolžnost preživljanja enaka za otroke in pastorki;
- stari starši imajo pravico, da jih preživljajo polnoletni otroci, nato šele sledi dolžnost vnukov.

Starši so dolžni preživljati svojega mladoletnega otroka. Če eden od staršev ne preživlja mladoletnega otroka, so ga dolžni preživljati stari starši tega starša. Mačeha ali očim sta dolžna preživljati mladoletnega pastorka, če otrok ne more doseči preživljanja od drugega starša (288. člen HR-ObZ).

HR-ObZ določa, da je starš, ki ne živi z mladoletnim otrokom in ni plačeval preživnine za svojega mladoletnega otroka, dolžan izplačati odškodnino za odtegnitev preživljanja od nastanka te pravice pa do vložene tožbe (289. člen HR-ObZ).

HR-ObZ v členih 306–317 opredeljuje določanje preživljanja (hrv. *određivanje uzdržavanja*). Sodišče v postopku za določanje preživnine ugotovi skupni znesek sredstev, potrebnih za preživljanje.

Pri ocenjevanju potreb vzdrževane osebe sodišče upošteva njene prihodke, premoženje, sposobnost za delo, možnost zaposlitve, zdravstveno stanje in druge okoliščine, od katerih je odvisna odločitev o preživljanju. Pri ocenjevanju zmožnosti zavezanca za plačilo preživnine se upoštevajo vsi njegovi prihodki, premoženje in dejanska možnost povečanega zaslužka ter njegove lastne potrebe in druge zakonske obveznosti glede preživljanja (307. člen HR-ObZ).

Preživnina za otroka se vedno določi v denarnem znesku (309. člen HR-ObZ). V 314. členu HR-ObZ je določen minimalni denarni znesek preživnine za otroka, ki ga vsako leto določi minister, pristojen za socialne zadeve. Minimalni znesek se določa kot odstotek povprečnega izplačanega mesečnega neto dohodka na zaposlenega pri pravnih osebah v preteklem letu, in sicer:

- za otroka do 6. leta starosti: 17 % povprečnega dohodka,
- za otroka od 7. do 12. leta starosti: 20 % povprečnega dohodka,

- za otroka od 13. do 18. leta starosti 22 % povprečnega dohodka.

Izjemoma je ta znesek lahko nižji (ne manj od polovice tega zneska), če je preživninski dolžnik dolžan preživljati dva ali več otrok oziroma če ima otrok svoje lastne prihodke.

Minimalni znesek denarja, ki predstavlja minimalni znesek celotnih materialnih potreb za mesečno vzdrževanje mladoletnega otroka v Republiki Hrvaški, ki je dolžan plačati neživljenjskega starša, se določi kot odstotek od povprečne mesečne izplačane neto plače na zaposlenega v pravnih osebah Republike Hrvaške za obdobje od januarja do decembra 2018 je po podatkih Državnega statističnega urada št. 9.1.1/12 z dne 20.02.2019 znašal 6.242 HRK, in sicer:

- za otroke do 6. leta starosti 17% povprečne plače 1,061 kn,
- za otroka od 7 do 12 let znaša 20% povprečne plače 1.248 kn,
- za otroka od 13. do 18. leta starosti 22% povprečne plače znaša 1,373 kn.

Ta sklep je začel veljati 01.04.2019.

V Republiki Hrvaški ni instituta indeksacije v sporih v zvezi s preživljanjem.



**Tabela 1: Določanje preživnine na Hrvaškem<sup>132</sup>**

| Platni razredi<br>prihoda obveznika<br>uzdržavanja | Mesečni iznosi uzdržavanja prema dobi djeteta |           |                              | Zajamčeni preostali<br>dio prihoda |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------|------------------------------|------------------------------------|
|                                                    | 0 - 6 g.                                      | 7 - 12 g. | 13 - 18 g.                   |                                    |
| do 2.500                                           | 1.061                                         | 1.248     | 1.373                        | 800                                |
| 2.501 – 3.500                                      | 1.061                                         | 1.248     | 1.373                        | 1.000                              |
| 3.501 – 4.500                                      | 1.061                                         | 1.248     | 1.373                        | 1.350                              |
| 4.501 – 5.500                                      | 1.070                                         | 1.259     | 1.385                        | 1.700                              |
| 5.501 – 6.500                                      | 1.190                                         | 1.392     | 1.525                        | 2.050                              |
| 6.501 – 7.500                                      | 1.310                                         | 1.524     | 1.666                        | 2.400                              |
| 7.501 – 8.500                                      | 1.430                                         | 1.657     | 1.806                        | 2.750                              |
| 8.501 – 9.500                                      | 1.550                                         | 1.789     | 1.947                        | 3.100                              |
| 9.501 – 10.500                                     | 1.680                                         | 1.933     | 2.101                        | 3.450                              |
| 10.501 – 11.500                                    | 1.810                                         | 2.077     | 2.254                        | 3.800                              |
| 11.501 – 13.000                                    | 1.960                                         | 2.245     | 2.454                        | 4.200                              |
| 13.001 – 14.500                                    | 2.131                                         | 2.436     | 2.639                        | 4.700                              |
| 14.501 – 16.000                                    | 2.300                                         | 2.628     | 2.844                        | 5.200                              |
| 16.001 – 18.000                                    | 2.525                                         | 2.884     | 3.121                        | 5.800                              |
| 18.001 – 20.000                                    | 2.775                                         | 3.169     | 3.429                        | 6.500                              |
| <i>*Iznosi u tablici su izraženi u kunama</i>      |                                               |           | <i>Izvor: Narodne novine</i> |                                    |

Hrvaški Kazneni zakon v 172. členu (kršitev dolžnosti preživljanja) določa, da se tisti, ki ne preživlja osebe, ki jo je po zakonu dolžan preživljati, na način, v višini in v rokih, določenih v izvršilnem naslovu (npr. *ovršni ispravi*), kaznuje z zaporom do enega leta.

Če se ta obveza nanaša na preživljanje otroka ali osebe, ki zaradi starosti, bolezni, duševne ali telesne motnje ni sposobna za delo, se kaznuje z zaporom do treh let. Ni kaznivega dejanja, če storilec dokaže, da iz utemeljenih razlogov ni mogel plačevati preživnine.

HR-KZ v 62. členu (posebne obveznosti) tudi določa, da sodišče lahko odredi, da kršitelj v določenem roku:

- popravi škodo, nastalo s kaznivim dejanjem,

<sup>132</sup> Korda Z., *Znate li koliko košta uzdržavanje djeteta i kako se određuje alimentacija?*, 2019, <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/znete-li-koliko-kosta-uzdrzavanje-djeteta-i-kako-se-odredjuje-alimentacija-foto-20190510> (23.7.2019).



- vplača določeno vsoto denarja v korist javne ustanove, v humanitarne ali dobrodelne namene oziroma v sklad za odškodnine žrtvam kaznivih dejanj, če je to primerno glede na storjeno kaznivo dejanje in osebnost storilca.

Poleg teh obveznosti lahko sodišče storilcu, če ga je treba odvrniti od storitve kaznivega dejanja, naloži (med ostalim) tudi naslednjo obveznost:

- da izpolni obveznost preživljanja ali druge obveznosti, če zakon za določeno kaznivo dejanje to predpisuje.

## 16.2 Izterjava preživnine

Preživnina za preživljanje otroka se lahko izterja na podlagi izvršbe (hr. *ovrha*) oziroma v izvršilnem postopku, ki ga opredeljuje HR-ObZ od 526. člena do 528. člena. Izvršilni postopek je vrsta postopka, v katerem izvršitelj, to je oseba, ki predloži predlog za izvršbo (upnik) s pomočjo sodišča ali notarja uveljavlja svoj zahtevek prisilno proti osebi, zoper katero je predlog bil vložen (dolžnik). Pravna podlaga za vložitev predloga za izvršbo so pisni dokumenti, ki so verodostojni in izvršljivi, v našem primeru je to izvršljiva sodna odločba in izvršljiva sodna poravnava. Predmet izvršbe so vsi objekti v lasti dolžnika, kakor tudi njegove pravice, to je plača, denar na bančnem računu, nepremičnine, premičnine, delnice itd., razen tista finančna sredstva, ki so na podlagi zakona izvzeta. Iz izvršbe so izvzeta tista finančna sredstva dolžnika, ki jih le-ta potrebuje za svoje življenje. Prav tako obstaja omejitev glede njegove plače, saj se mu lahko odvzame največ dve tretjini njegove plače, izjema velja za terjatve v zvezi s preživnino, kjer se lahko dolžniku odvzame največ ena polovica njegove plače. Izvršba se ne more opraviti niti na prihodkih iz naslova socialne pomoči, invalidskega zavarovanja, otroškega dodatka, prihodkih zaradi brezposelnosti, itd. Predmet izvršbe ne morejo biti niti hrana za obdobje šestih mesecev, oblačila, gospodinjski pripomočki, delovni stroji, orodje, kadar so potrebni za vzdrževanje gospodarstva oziroma gospodinjstva, medalje in druge nagrade ali drugi predmeti z osebnim pomenom.<sup>133</sup> Prvi odst. 526. člen HR-ObZ govori o krajevni pristojnosti sodišča za opravo izvršbe. Krajevna pristojnost sodišča se določi glede na prebivališče oziroma sedež delodajalca dolžnika. Izvršba se opravi na plačo in druge redne denarne prihodke ter na denarna sredstva na računu dolžnika pred izvršbo in pred

---

<sup>133</sup> Landeka, N., *Vodič kroz ovršni postopak*, 2015, <http://www.hazud.hr/vodic-kroz-ovrsni-postupak/>, 30.06.2019.

uvpeljavitvijo drugih terjatev, ne glede na čas njihovega nastanka.<sup>134</sup> Izvršba za plačilo preživnine se določi, začne in izvaja na predlog otroka, katerega je potrebno preživljati. CSD je dolžan zahtevati izvršbo na podlagi odločbe o preživnini, ki je bila sprejeta v postopku, v katerem je center za socialno delo zastopal otroka.<sup>135</sup>

### 16.3 Določitev višine preživnine

HR-ObZ v členih 306–317 opredeljuje določanje preživljanja (hr. *određivanje uzdržavanja*).<sup>136</sup> Tako v prvi vrsti, 306. člen HR-ObZ določa, da je preživljanje mogoče določiti samo za časovno obdobje po vložitvi zahtevka oziroma zahteve za preživnino, z možnimi izjemami. Po splošnem pravilu glede določanja denarnega zneska preživnine, v sporu glede preživljanja, sodišče določi skupni znesek finančnih sredstev, potrebnih za preživnino. Pri tem sodišče na eni strani upošteva pri upravičeni osebi, ki bo prejemala preživnino njene dohodke, premoženje, delovno sposobnost, zaposlitveni potencial, zdravstveno stanje in druge okoliščine; na strani zavezanca, ki bo dolžan plačevati preživnino, pa sodišče upošteva njegov premoženjski status, dohodke in realne možnosti za zaslužek, lastne potrebe in druge zakonske obveznosti preživljanja.<sup>137</sup> 308. člen HR-ObZ določa specialna pravila za določanje preživnine za otroke. Predvideno je namreč, da lahko otrok, kot bodoči upravičenec do preživnine v nepravdnem poenostavljenem postopku predloži zahtevek in tako zaprosi za preživnino. V primeru spora o potrebah otroka oziroma na drugi strani zmožnostih zavezanca, kakor tudi v primeru postopka zoper babico in dedka ali mačeho in očima glede preživnine, odloča sodišče v pravnem postopku. O preživljanju otroka se odloča tudi v sporu glede zakonske zveze, materinstva ali očetovstva in v sporu o starševski skrbi. Preživnina za otroka se vedno določi v gotovini oziroma denarnem znesku. Pri tem je vsakodnevna skrb za otroka izenačena oziroma enakovredna finančnemu vzdrževanju otroka s preživnino.<sup>138</sup> Pri preživljanju mladoletnega otroka namreč en starš živi z otrokom, zato ta starš del svojih preživninskih obveznosti izpolnjuje skozi vsakodnevno skrb za otroka, drugi

<sup>134</sup> Glej: 526. člen in 3. odst. 527. člena HR-ObZ.

<sup>135</sup> Glej: 1. in 2. odst. 527. člena HR-ObZ.

<sup>136</sup> Blažič, J., Pristavec Đogić, M. & Eror, A., *Neplačevanje preživnin –primerjalni pregled*, Pravna praksa, 2015, str. 20; tudi Gliha D. & Pintarić A., *Pravo djeteta na roditeljsko uzdržavanje – amaliza, kritički osvrt i prijedlog poboljšanja*, Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet, Zagreb, 2014, str. 28 in sl.

<sup>137</sup> Glej: 307. člen HR-ObZ.

<sup>138</sup> Glej: 309. člen HR-ObZ.

starš, ki z otrokom ne prebiva, pa preživninsko obveznost izpolnjuje z izpolnjevanjem materialnih potreb otroka v obliki denarne preživnine.<sup>139</sup> V kolikor obstaja med staršema načrt skupne starševske skrbi za otroka in na njegovi podlagi vsak od staršev preživi vsaj enak čas z otrokom oziroma govorimo o enaki vsakodnevni skrbi za otroka, se preživnina določi sporazumno v skladu s konkretnimi okoliščinami primera, in v skladu z zmožnostmi vseh udeleženih oseb.<sup>140</sup> Preživnina do katere je upravičen mladoletni otrok, se določi v pravnem postopku na podlagi sešteвка in določitve skupnih, celotnih materialnih potreb otroka, kar predstavlja stroške nastanitve, hrane, oblačil, higiene, izobraževanja, zdravstvenega varstva otrok in druge podobne stroške. Te skupne materialne potrebe, ki jih ima otrok, se določijo glede na življenjski standard starša, ki je dolžan plačevati preživnino.<sup>141</sup> Materialne potrebe otroka so lahko tudi povečane, v kolikor potrebuje stalno povečano oskrbo, ki je povezana z zdravstvenim stanjem otroka.<sup>142</sup> Pri določitvi preživnine se upoštevajo hkrati tudi skupne, celotne zmožnosti starša, kot zavezanca za plačevanje preživnine, ki se nanašajo na dohodek in premoženjsko stanje starša. Pri prihodkih se upošteva skupni neto dohodek, v katerega so vključeni vsi trajni in začasni denarni prejemki.<sup>143</sup> Pri presoji zmožnosti staršev se upošteva tudi druge možnosti zaslužka v skladu s starostjo, izobrazbo in delovno zmožnostjo.<sup>144</sup> Če imajo starši še kakšne denarne obveznosti, ki jih morajo poravnati oziroma izpolniti, se le-te vzamejo v obzir le v kolikor obstajajo dolgo in so potrebne za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb.<sup>145</sup> Minister, pristojen za socialne zadeve, z odločbo enkrat na leto in najkasneje do 1. aprila tekočega leta določi minimalne denarne zneske, ki predstavljajo najmanjši denarni znesek celotnih materialnih potreb za mesečno vzdrževanje mladoletnega otroka v Republiki Hrvaški (HR), ki ga plača starš, ki ne živi z otrokom. Ta najmanjši denarni znesek se določi v odstotku od povprečne mesečne izplačane neto plače na zaposlenega v pravnih osebah HR za preteklo leto, in sicer: za otroka do 6 let, 17 odstotkov povprečne plače, za otroka od 7 do 12 let, 20 odstotkov povprečne plače in za otroka od 13 do 18 let, 22 odstotkov povprečne plače.<sup>146</sup> Potrebe mladoletnega otroka se lahko določijo tudi v denarnem

<sup>139</sup> Glej: 1. odst. 310. člena HR-ObZ.

<sup>140</sup> Glej: 3. odst. 310. člena HR-ObZ.

<sup>141</sup> Glej: 311. člen HR-ObZ.

<sup>142</sup> Glej: 312. člen HR-ObZ.

<sup>143</sup> Glej: 1. in 2. odst. 313. člena HR-ObZ.

<sup>144</sup> Glej: 4. odst. 313. člena HR-ObZ.

<sup>145</sup> Glej: 5. odst. 313. člena HR-ObZ.

<sup>146</sup> Glej: 1. in 2. odst. 314. člena HR-ObZ.

znesku, ki je nižji od zakonskega minimuma, za primer ko je zavezanec dolžan podpirati dva ali več otrok ali če otrok prispeva svoj lasten dohodek za svoje preživljanje, vendar ne sme iti za manj kot polovico zakonskega minimuma.<sup>147</sup> Minister, pristojen za socialne zadeve, določi z odločbo enkrat letno, najpozneje do 1. aprila tekočega leta, tabelo o povprečnih potrebah mladoletnega otroka glede na starost otroka, dohodek staršev, ki so dolžni preživljati otroka, glede na plačilne razrede in povprečni življenjski strošek v HR.<sup>148</sup> O posebnih okoliščinah, na podlagi katerih se določi preživnina, govorimo v tem primeru, ko starš ne živi z otrokom, starš pa ima dohodek, ki presega najvišji plačilni razred v skladu s prej omenjeno tabelo o preživljanju. V tem primeru lahko sodišče določi višjo preživnino, ki presega najvišji denarni znesek po tej tabeli zaradi posebej utemeljenih okoliščin, ob tem, da tovrstna preživnina ne sme povečati življenjskega standarda drugega starša, ki z otrokom živi. Enako se skladno s materialnimi potrebami otroka in prihodki vsakega od staršev, slednja dogovorita ali določi sodišče glede na okoliščine konkretnega primera, kakšna bo skrb staršev za otroka, v primeru, da se starša sicer razvežeta, vendar še naprej živita skupaj z otrokom.<sup>149</sup> Če otrok ne živi s staršema, torej noben od njiju ne skrbi vsakodnevno za otroka, sta oba starša, skladno s svojimi zmožnostmi, dolžna plačevati preživnino za otroka. Kadar gre za odraslega oziroma polnoletnega otroka, sta oba starša dolžna plačevati preživnino po svojih zmožnostih, s to razliko, da se staršu, s katerim otrok živi, v preživnino vračunajo stroški prebivanja oziroma stanovanjski stroški.<sup>150</sup> Na samem koncu civilnega oziroma pravnega postopka, po tem, ko se določijo celotne materialne potrebe otroka in opredelijo celotna finančna sredstva, ki jih imajo starši, se s sodno odločbo določi preživnina za otroka. Lahko pride tudi do sklenitve sodne poravnave. Po tem ko sodna odločba postane pravnomočna ali po tem, ko se sklene sodna poravnava, se le-ta posreduje oziroma predloži centru za socialno delo. Pristojen je tisti CSD, kjer je otrokovo stalno prebivališče.<sup>151</sup>

#### 16.4. Kaj storiti, če je izvršba preživnine neuspešna?

Edina možnost za preživninskega upravičenca, temelječ na zakonu o začasnem preživljanju je, da pridobi pravico do začasnega preživljanja. Do tega pride, če starš, s katerim otrok ne

---

<sup>147</sup> Glej: 3. odst. 314. člena HR-ObZ.

<sup>148</sup> Glej: 4. odst. 314. člena HR-ObZ.

<sup>149</sup> Glej: 315. člen HR-ObZ.

<sup>150</sup> Glej: 316. člen HR-ObZ.

<sup>151</sup> Glej: 317. člen HR-ObZ.

živi, ne izpolnjuje preživninske obveznosti v celoti ali delno ter če obstaja verjetnost, da niti stari starši ne bodo mogli pripomoči k preživljanju. Ta pravica otroku pripada, če zavezanec za plačilo preživnine ne izpolnjuje svoje obveznosti neprekinjeno več kot tri mesece od dneva začetka izvršilnega postopka za izterjavo preživnine. Otrok ima pravico do začasnega preživljanja do skupaj treh let. Pravica do začasnega preživljanja traja, dokler zavezanec za plačilo preživnine ne začne izpolnjevati svojih obveznosti vsaj v višini zneska začasnega preživljanja. Začasno preživljanje se določi v višini 50 odstotkov zakonsko določenega minimalnega denarnega zneska preživnine, razen če je ta znesek višji od tistega, ki je ugotovljen v sodni odločbi. Če preživninski zavezanec že plačuje denarni znesek, ki je manjši od minimalno določenega zneska, mora zavezanec doplačevati samo razliko.<sup>152</sup> Vendarle pa velja poudariti, da je takšna rešitev predvidena le, v kolikor preživninski zavezanec preživnine ne plačuje neprekinjeno več kot tri mesece od začetka izvršilnega postopka za izterjavo preživnine. V primeru dokončanega izvršilnega postopka, in kasneje v praksi neuspešne izvršbe, pa imamo le temeljno oziroma splošno pravilo, ki velja v primeru izvršbe. Če izvršba ni bila uspešna, ker se niso našli predmeti, ki bi se lahko zarubili oziroma zasegli, ali pa so bili pri dolžniku takšni predmeti, ki so zanemarljive vrednosti in očitno ne bi zadoščali za poplačilo celotnega dolga, mora dolжник na predlog izvršitelja predložiti sodišču pisni seznam vsega svojega imetja, to je premoženja. Ta pisni seznam mora dolжник predložiti sodišču v roku, ki ga določi sodišče. V kolikor se dolжник tega roka ne drži, mu lahko sodišče izreče denarno kazen.<sup>153</sup> Poudariti pa velja, da je smisel izvršbe uspešna izterjava, ki se lahko izvede večkrat, s čimer naraščajo obresti, stroški in torej celotni znesek, ki ga moramo poravnati.

## 16.5 Vpliv Centra za socialno delo na izterjavo preživnin

Kot je bilo že omenjeno, pravnomočno sodno odločbo ali sodno poravnavo glede določitve preživnine za otroka prejme krajevno pristojen CSD, glede na otrokovo stano prebivališče, zato je ima center za socialno delo tudi določena pooblastila in dolžnosti.<sup>154</sup> Omenjen CSD je dolžan voditi evidenco vseh sodnih odločb in sodnih poravnjav o preživnini mladoletnega otroka. Minister, pristojen za socialne zadeve pa je tisti, ki z odlokom predpiše način vodenja

---

<sup>152</sup> Blažič, Pristavec Dogić & Eror, 2015: str. 22.

<sup>153</sup> Landeka, 2015.

<sup>154</sup> Glej: 317. člen HR-ObZ.

evidenc sodnih odločb in sodnih poravnav o preživnini mladoletnega otroka.<sup>155</sup> Na podlagi prejete pravnomočne sodne odločbe in sodne poravnave o preživljanju otroka, je CSD dolžan staršu, s katerim otrok prebiva in staršu, ki je dolžan plačevati preživnino, ali drugo osebo iz 288. člena HR-ObZ, ki je dolžna plačevati preživnino na podlagi sodne odločbe ali sodne poravnave v pisni obliki obvestiti o njihovih pravicah in dolžnostih, ki jih imajo. V tem pisnem obvestilu je CSD dolžan tistega od staršev, s katerim otrok prebiva opozoriti, da je dolžan obvestiti CSD, če zavezanec za plačevanje preživnine svoje preživninske obveznosti ne izpolnjuje redno in v celoti ter da je dolžan obveščati o pogojih, pod katerimi je otrok upravičen dočasne pomoči v skladu s posebnim predpisom, ki ureja začasno pomoč oziroma preživljanje. V pisnem obvestilu, ki je namenjeno staršu, ki je dolžan plačevati preživnino pa mora CSD starša opozoriti, da lahko CSD vloži kazensko ovadbo proti preživninskemu zavezanec, ki ne izpolni preživninske obveznosti v petnajstih dneh od dneva, ko se ugotovi, da se preživninska obveznost ne plačuje redno in v celoti in da ima HR pravico zahtevati povračilo denarnega zneskačasne pomoči oziroma preživljanja, izplačane v skladu s posebnim predpisom, ki ureja začasno podporo oziroma preživljanje.<sup>156</sup>

## 16.6 Vloga Centra za posebno skrbništvo v procesu izterjave preživnine

V primeru neplačevanja preživnine je na Hrvaškem pristojen **Center za posebno skrbništvo**, ki je financiran iz javnega proračuna. Omenjeni center zastopa otroke na sodiščih v sporih, ki se nanašajo na družinske zadeve. Z **Zakonom o začasnem preživljanju** pa je urejeno tudi začasno preživljanje, ki ureja pridobivanje te pravice in njeno višino in podobno. Začasno preživljanje se zagotovi otroku, katerega starš ne skrbi za njega, pa bi moral.<sup>157</sup>

HR-ObZ opredeljuje tudi delovanje Centra za posebno skrbništvo osnovanega na območju HR, s sklepom ministrstva, pristojnega za socialne zadeve. Gre za javno ustanovo, vpisano v sodni register. Center za posebno skrbništvo ima svoj statut, ki opredeljuje notranjo organiziranost centra, pooblastila oziroma pristojnosti in način odločanja, poleg tega pa tudi druga pomembna vprašanja, ki so bistvena za poslovanje centra za posebno skrbništvo. Poleg tega pa ima center za posebno skrbništvo še druge splošne akte, ki so skladni z zakoni, aktom o

---

<sup>155</sup> Glej: 318. člen HR-ObZ.

<sup>156</sup> Glej: 319. člen HR-ObZ.

<sup>157</sup> Glej Blažič, Pristavec Đogić & Eror, 2015.



ustanovitvi in statutom.<sup>158</sup> Finančna sredstva za njegovo delovanje zagotavlja državni proračun.<sup>159</sup> Dejavnost Centra za posebno skrbništvo se nanaša na zastopanje otrok v postopkih pred sodišči in drugimi organi, zastopa pa tudi osebe iz 241. člena tega zakona.<sup>160</sup> Center za posebno skrbništvo zastopa otroke na sodiščih v sporih o razvezi zakonske zveze in o oporekanju materinstva oziroma očetovstva ter v drugih primerih, v katerih se odloča o starševskem varstvu, uvedbi ukrepov za zaščito individualnih pravic in blaginje otroka, kadar obstaja konflikt interesov med otrokom in njegovimi pravnimi zastopniki v postopku lastnine ali ob sklenitvi določenih pravnih poslov, ali ko je otrok tuj državljan ali je brez državljanstva ter se brez spremstva zakonitega zastopnika nahaja na hrvaškem ozemlju itd.<sup>161</sup> Ustanova ima tudi svoj upravni odbor, ki se imenuje za dobo štirih let in opravlja vse naloge institucije v skladu z njenim statutom in zakoni. Upravni odbor predstavljajo trije člani, od tega sta dva člana predstavnik ustanoviteljev in en član predstavnik zaposlenih v instituciji. Predstavnik ustanoviteljev imenuje minister, pristojen za socialne zadeve, med tem ko predstavnik zaposlenih imenuje svet delavcev. Če je imenovan predstavnik imenovan neutemeljeno, pa lahko svojega predstavnika izberejo zaposleni sami, s tajnim glasovanjem. Član upravnega odbora je lahko razrešen pred iztekom svojega mandata. Odločitev za predčasno razrešitev predstavnika ustanovitelja sprejme minister, pristojen za socialne zadeve. Z odločbo o razrešitvi predstavnika ustanovitelja, se imenuje nov predstavnik, kateremu mandat traja do izteka mandata predčasno razrešenega prejšnjega predstavnika. Člani upravnega odbora so upravičeni do denarnega nadomestila, v kolikor je center za posebno skrbništvo namenil finančna sredstva za takšen namen. Kolikšna je višina denarnega nadomestila se odloči ustanovitelj.<sup>162</sup> Center za posebno skrbništvo vodi direktor, kar lahko postane vsakdo, ki je hrvaški državljan s končanim dodiplomskim in podiplomskim študijem oziroma s končanim enotnim dodiplomskim in podiplomskim študijem, s petimi leti delovnih izkušenj, ima predpisani akademski naziv oziroma stopnjo in opravljen pravosodni izpit. Če želi oseba postati direktor centra za posebno skrbništvo hkrati ne sme biti obsojena za kaznivo dejanje<sup>163</sup>, ne sme ji biti izrečena prekrškovnopravna sankcija zaradi nasilja v družini, zoper to

<sup>158</sup> Glej: od 1. do 5. odst. 544. člena HR-ObZ.

<sup>159</sup> Glej: 545. člen HR-ObZ.

<sup>160</sup> Glej: 547. člen HR-ObZ.

<sup>161</sup> Blažič, Pristavec Dogić & Eror, 2015: str. 22.

<sup>162</sup> Glej: 548. člen HR-ObZ.

<sup>163</sup> Kazniva dejanja proti človeštvu in človeškemu dostojanstvu, kazniva dejanja zoper življenje in telo, kazniva dejanja zoper človekove pravice in temeljne svoboščine, kazniva dejanja zoper čast in ugled, kazniva dejanja



osebo tudi ne sme biti voden postopek pred pristojnim sodiščem zaradi izkoriščanja otroka ali izvajanja nasilja nad otrokom. Direktorja Centra za posebno skrbništvo imenuje upravni odbor na podlagi javnega razpisa, s predhodnim soglasjem ministra, pristojnega za socialne zadeve. Oseba, ki je imenovana za direktorja centra za posebno skrbništvo, sklene z upravnim odborom pogodbo za polni delovni čas, za obdobje štirih let. V kolikor ima direktor sklenjeno pogodbo za nedoločen čas, lahko na zahtevo direktorja njegove pravice in obveznosti iz delovnega razmerja mirujejo do konca mandata, vendar najdlje do konca dveh zaporednih mandatov. Direktor se mora po prenehanju mandata vrniti na delo, ki ga je poprej opravljal v Centru za posebno skrbništvo, razen če je bilo delovno razmerje prekinjeno. Ko se direktorju izteče mandat in v kolikor ni ponovno imenovan za direktorja, se mora z njim v Centru za posebno skrbništvo skleniti pogodba za določeno drugo delovno mesto, ki je zanj ustrezno in za katerega izpolnjuje pogoje. V primeru, da se je direktor odsoten, ga nadomesti strokovni delavec centra, katerega je sam izbral. Strokovni delavec ima tako pravico in dolžnost, da opravlja vse nujne in neodložljive posle. Upravni odbor direktorja iz njegovega mesta razreši predčasno, torej še pred iztekom njegovega mandata, v kolikor: direktor to sam zahteva; nastopijo določeni razlogi, ki po posebnih predpisih vodijo do odpovedi pogodbe o zaposlitvi; je prišlo do ovire oziroma negativnega pogoja iz drugega odstavka tega člena; direktor brez upravičenih razlogov ne izvaja programa dela, ki ga je pripravil oziroma predvidel upravni odbor; direktor pri svojem delu krši predpise in splošne akte centra za posebno skrbništvo, neupravičeno ne izvršuje sprejetih odločitev upravnega odbora ali ravna v nasprotju z njimi; zaradi nepravilnosti ali nepravilnega dela povzroči, da Center za posebno skrbništvo povzroči večjo škodo, zanemari ali malomarno opravlja svoje dolžnosti, tako da se pri izvajanju dejavnosti pojavijo večje motnje; je ob nadzorstvu bila ugotovljena resna kršitev pravnih predpisov in splošnih aktov centra za posebno skrbništvo ali ugotovljene večje nepravilnosti pri delu direktorja.<sup>164</sup> Nadzor nad Centrom za posebno skrbništvo izvaja minister, pristojen za socialne zadeve.<sup>165</sup>

---

zoper spolno svobodo, kazniva dejanja spolne zlorabe in kazniva dejanja spolne nedotakljivosti, kazniva dejanja zoper zdravje ljudi, kazniva dejanja zoper premoženje, kazniva dejanja zoper gospodarstvo, kazniva dejanja zoper uradno dolžnost, kazniva dejanja zoper javni red, kazniva dejanja zoper HR, kazniva dejanja zoper svobodo in pravice človeka in državljana, kazniva dejanja zoper zakonsko zvezo, družino in mladino, kazniva dejanja zoper spolno in reproduktivno zdravje, kazniva dejanja zoper spolno svobodo in spolno zrelost, kazniva dejanja zoper lastnino, kazniva dejanja zoper varnost prometa, kazniva dejanja zoper verodostojnost dokumentov, kazniva dejanja zoper javni red, itd.

<sup>164</sup> Glej: 549. člen HR-ObZ.

<sup>165</sup> Glej: 550. člen HR-ObZ.

## 16.7 Osebni stečaj dolžnika in vpliv tega na proces izterjave preživnine

Skladno s 59.a členom Zakona o stečaju potrošača<sup>166</sup>, se šteje, da se v času trajanja stečajnega postopka zoper dolžnika oziroma zavezanca za preživnino, preživninske obveznosti izpolnjujejo po vrstnem redu kot se izpolnjujejo tudi druge obveznosti iz stečajne mase dolžnika, ne glede na to, kdaj je preživninska obveznost nastala oziroma je bila določena. Preživnina za mladoletnega otroka se tako plačuje mesečno iz nasledstva oziroma iz evidence, ki jo je upravičenec pridobil z začetkom stečajnega postopka, ali iz denarnih prejemkov dolžnika, do denarnega zneska, ki je določen s sodno odločbo ali sodno poravnavo glede določitve preživnine, ampak največ do ene četrtnine povprečne neto plače na Hrvaškem, ki jo je dolžan določiti in javno objaviti državni zavod za statistiko v skladu s določbami zakona, ki ureja izvršilni postopek, če pa govorimo o preživljanju drugih oseb, kot upravičencev, pa je predvideno, da se preživnina izplačuje največ v višini ene šestine povprečne neto plače. Sodišče lahko na predlog upnika terjatve določi tudi višji ali nižji denarni znesek prej omenjene preživnine.<sup>167</sup> Četudi je predvideno, da se v primeru, kadar dolžnik v stečajnem postopku nima delovne sposobnosti, kakor tudi nima premoženja s katerim bi odplačal svoje dolgove, le-ti dolžniku odpustijo oziroma odpišejo, to zakon o odpravi dolga ne predvideva za preživninske obveznosti, kamor sodi preživninska obveznost do otrok, staršev ali drugih oseb, ki jih mora zavezanec oziroma dolžnik po zakonu preživljati.<sup>168169</sup>

---

<sup>166</sup> Narodne novine RH, br. 100/15, 67/18.

<sup>167</sup> Glej: 59.a člen Zakona o stečaju potrošača.

<sup>168</sup> Glej: 77. člen Zakona o stečaju potrošača.

<sup>169</sup> Progreso grupa, *Osobni stečaj – sve što trebate znati*, 2015, <https://www.progreso.hr/blog/osobni-stecaj-osnove/>, 30.06.2019.

## 17 IZTERJAVA PREŽIVNIN V EU - IZBRANE TEME

### 17.1 Namesto uvoda

Težko bi zmogli zaokroženo predstaviti sodno izterjavo preživnine brez, da bi vsaj okvirno predstavili mednarodno ureditev pridobitve preživnine. S pridružitvijo RS Evropski uniji (EU), je slovenski državljani pridobil, med drugim (sicer s časovnim zamikom) pravico prostega gibanja po državah EU, medtem ko so državljani drugih držav članic pridobili možnost prihoda in prebivanja v RS. Vsaj kar se tiče uspešne izterjave preživnine bodo z odselitvijo bodisi preživninskega zavezanca ali preživninskega upravičenca v drugo državo članico nastala vprašanja kako najhitreje in brez postopkovnih mašil izterjati preživnino.

Na nacionalni ravni ureja ta vprašanja Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku<sup>170</sup> (ZMZPP), medtem ko je na ravni EU bilo področje predhodno urejeno z Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah<sup>171</sup> (Uredba 44/2001) je zdaj v celoti urejeno z Uredbo Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah<sup>172</sup> (Uredba 4/2009). Kar se tiče vprašanja uporabe velja, da ima Uredba 4/2009 za vprašanja, ki se nanašajo na izterjavo preživnine v okviru EU prednost pred uporabo določb ZMZPP. Osnovni cilj Uredbe 4/2009, ki izhaja iz njene preambule, je, da se z ambicijo po vzpostavitvi območja svobode, varnosti in pravice, ki omogočajo prost pretok oseb v okviru EU, zagotovi olajšanje čezmejne izterjave preživninskih zahtevkov.<sup>173</sup> Kakor ugotavlja teorija in je potrjeno s stališči sodne prakse Sodišča Evropske unije (SEU), da čeprav se Uredba 4/2009 postavlja v pretežni meri na stran preživninskega upravičenca, je po vsebini sistem še vedno namenjen zagotavljanju ustreznega sodnega varstva, pri katerem morajo biti enako upoštrevane in

---

<sup>170</sup> Uradni list RS, št. 56/99 in 45/08.

<sup>171</sup> Uradni list L 12, 16.01.2001, str. 1 - 23.

<sup>172</sup> Uradni list L 7, 10.01.2009, str. 1 - 79.

<sup>173</sup> Glej tč. 1, 12, 13 in 14 preambule Uredbe 4/2009: »In order to take account of the various ways of resolving maintenance obligation issues in the Member States, this Regulation should apply both to court decisions and to decisions given by administrative authorities /.../ For the reasons set out above, this Regulation should also ensure the recognition and enforcement of court settlements and authentic instruments without affecting the right of either party to such a settlement or instrument to challenge the settlement or instrument before the courts of the Member State of origin.«

izvršene procesne garancije tako preživninskega upravičenca kakor preživninskega zavezanca.<sup>174</sup>

V nadaljevanju bodo predstavljeni posamezni vidiki, ki se nanašajo na izterjavo preživnin v okviru uporabe Uredbe 4/2009, s posebnim ozirom na izterjavo preživnin, ki se nanašajo na izterjavo preživnine, ko je upravičenec mladoletni otrok.

## 17.2 Pogoji uporabe Uredbe 4/2009

Predpogoj za uporabo Uredbe 4/2009 je, da obstaja mednarodni element, ki pa je odvisen od tega glede na katero področje Uredbe se vprašanje nanaša.<sup>175</sup> Za namene tega prispevka pa je primerno, da navedemo, da se mednarodni element načeloma nanaša na primere, ki ima čezmejne posledice (oz. izvira iz čezmejnih razmerij).<sup>176</sup> Pogoj čezmejnega elementa<sup>177</sup> sicer ne izvira neposredno iz Uredbe 4/2009, temveč je razvidna iz 1. odst. 81. člena<sup>178</sup> Pogodbe o delovanju Evropske Unije<sup>179</sup> (odslej PDEU).

Prvi pogoj je vsebinski, ki pojmuje, da se Uredba 4/2009 uporablja za preživninske obveznosti, ki izhajajo iz družinskih razmerij, starševstva, zakonske zveze ali svaštva. Pri opredelitvi pojma »preživninske obveznosti« velja načelo avtonomne razlage.<sup>180</sup>

Izmed navedenih nas zanima zgolj starševska preživninska obveznost, ki je pojmovana kot »preživninske obveznosti, ki izvirajo iz starševstva, se nanašajo na preživninske obveznosti do otroka ne glede na zakonski stran staršev« na podlagi 4. odst. 3. člena Haaške konvencije o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin,<sup>181</sup> ki jo je Svet EU

---

<sup>174</sup> Glej Kraljić S. v Repas M., Rijavec V. (ur), *Mednarodno zasebno pravo EU*, Uradni list RS, Ljubljana, 2018, str. 574.

<sup>175</sup> Kraljić, 2018: str. 575.

<sup>176</sup> Smiselno enako Repas M., v Repas M., Rijavec V. (ur), *Mednarodno zasebno pravo EU*, Uradni list RS, Ljubljana, 2018, str. 574.

<sup>177</sup> Glej tudi *UPRS sodba I U 631/2016* (ECLI:SI:UPRS:2016:I.U.631.2016), 24.05.2016.

<sup>178</sup> »The Union shall develop judicial cooperation in civil matters **having cross-border implications** /.../«.

<sup>179</sup> Uradni list C 326, 26.10.2012, str. 47 - 390.

<sup>180</sup> Glej tudi v združenih zadevah C-400/13, *Sophia Marie Nicole Sanders proti Davidu Verhaegenu*, in C-408/13, *Barbara Huber proti Manfredu Huberju*, točka 3 (ECLI:EU:C:2014:2461), 18.12.2014.

<sup>181</sup> Uradni list L 192, 22.07.2011, str. 51 - 70.

s sklepom prenesel v okvir pravnega sistema EU. Bistveno je torej, da gre za preživninsko obveznost v katerikoli obliki (bodisi periodično ali enkratno), temveč da je dosežen namen preživljanja.<sup>182</sup> Torej, da se zagotovi varnost ali prenos premoženjskih predmetov, ki naj bi zagotovili preživninske storitve.<sup>183</sup> Preživninska obveznost staršev do otrok je praviloma periodična. Uredba 4/2009 se uporablja tudi za preživninske obveznosti, ki so določene s *sodno poravnavo*,<sup>184</sup> saj njena 2. tč. 1. odst. 2. člena določa, da za namene Uredbe 4/2009 sodna poravnava pomeni poravnavo v preživninskih zadevah, ki jo je potrdilo sodišče ali je bila sklenjena med postopkom pred sodiščem. Pri sodni poravnavi je treba izhajati s stališča, da mora biti potrjena oziroma sklenjena pred sodiščem ene od držav članic EU. Pojem »sodna poravnava« je treba prav tako razlagati avtonomno. Pomembno je, da je poravnavo sklenil pred sodiščem sodnik ali drug sodni uslužbenec, saj odvetniške poravnave ali mediacijski sporazumi ne spadajo pod okrilje Uredbe 4/2009. Izjema pa predstavlja mediacijski sporazum, če ga je po nadaljevanju sodnega postopka protokoliral sodnik.<sup>185</sup> Protokol z dne 23. novembra 2007 o pravu, ki se uporablja za preživninske obveznosti (v nadaljevanju: Haaški protokol 2007), na katerega napotuje Preživninska uredba glede kolizijskih pravil, prav tako podaja definicije pojma »preživninska obveznost« in tako se tudi v tem primeru izhaja iz avtonomne razlage tega pojma.

Kot omenjeno, se Uredba 4/2009 nanaša na preživninske obveznosti, ki izhajajo iz družinskih razmerij, starševstva, zakonske zveze ali svaštva (1. člen). Ker je projekt osredotočen na izterjava preživninskih zahtevkov mladoletnih otrok do staršev, ki so preživninski zavezanec<sup>186</sup> za plačevanje te preživninske obveznosti, se bomo osredotočili samo na razmerje starševstva (ne na družinska razmerja, zakonsko zvezo ali svaštvo). Preživninske obveznosti, ki izvirajo iz starševstva, se namreč nanašajo na preživninske obveznosti do otroka ne glede na zakonski stan staršev (4. odst. 3. člena Haaške konvencije o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin<sup>187</sup> (v nadaljevanju: Haaška konvencija 2007)). S tem je zagotovljeno **načelo enake obravnave otrok** ne glede na to, ali so rojeni v

<sup>182</sup> Enako Kraljić, 2018: str. 576.

<sup>183</sup> Leible v Rauscher, 2006: str. 188.

<sup>184</sup> Prim. VSM sklep III Cp 867/2013 (ECLI:SI:VSMB:2013:III.CP.867.2013.), 02.12.2013.

<sup>185</sup> Kraljić v Repas et al., 2018: str. 580.

<sup>186</sup> Preživninska uredba v 11. in 12. tč. 1. odst. 2. člena za lastno uporabo opredeljuje pojma upravičenec in zavezanec. **Upravičenec** pomeni vsako fizično osebo, ki ima pravico do preživnine ali to pravico uveljavlja, **zavezanec** pa vsako fizično osebo, ki mora plačati preživnino ali od katere se zahteva plačilo preživnine.

<sup>187</sup> UL 192/51, 22.07.2011, str. 51–70.

zakonski zvezi ali zunaj nje ali so posvojeni. Haaška konvencija 2007 se uporablja za preživninske obveznosti med starši in otroki, vendar zgolj do otrokovega 21. leta starosti (točka a) prvega odstavka 2. člena). Državam pogodbenicam pa je omogočeno, da starostno mejo spustijo na 18 let. Izhajajoč iz DZ imajo starši obveznost, da preživljati svoje otroke do njihove polnoletnosti (prim. 1. odst. 183. člena DZ) oziroma če se otrok polnoletnosti redno šola in ni zaposlen ter ni vpisan v evidenco brezposelnih oseb (2. odst. 183. člen DZ), vendar najdlje do otrokovega 26. leta starosti

Drugi pogoj je časovni, ki pojmuje, da se Uredba 4/2009 uporablja zgolj za »postopke, začete po datumu začetka uporabe te uredbe (18.06.2011), za sodne poravnave, potrjene ali sklenjene po tem datumu, in za javne listine, ki so bile po tem datumu uradno sestavljene ali evidentirane«.<sup>188</sup>

Tretji pogoj je geografski, ki pojmuje, da se Uredba 4/2009 uporablja v vseh državah članicah EU, razen Kraljevine Danske.

### 17.3 Pristojnost

Kadar bosta imela preživninski zavezanec in upravičenec običajno prebivališče v isti državi članici EU, se bodo za določanje pristojnosti uporabili nacionalni predpisi te države, sicer pa Preživninska uredba, ki pa ne podaja definicije **običajnega prebivališča**. Zaradi tega je v primeru spora to predmet avtonomne razlage. Pri tem lahko nacionalna sodišča upoštevajo npr. sledeče okoliščine: dolžino, rednost, razmere bivanja (na primer nakup stanovanja); razloge za bivanje na ozemlju države članice (na primer redna zaposlitev starša); razloge za preselitev družine v to državo članico; državljanstvo otrok; kraj in razmere šolanja; znanje jezikov; družinske in socialne vezi otroka v navedeni državi (na primer starost otroka – življenjsko okolje otroka, mlajšega od dveh let, je predvsem družinsko okolje, na katerega odločilno vpliva oseba ali osebe, s katerimi otrok živi, ki ga dejansko varujejo in vzgajajo ter zanj skrbijo).<sup>189</sup> Vsaka oseba ima lahko samo eno običajno prebivališče.<sup>190</sup>

<sup>188</sup> 75. in 76. člen Uredbe 4/2009.

<sup>189</sup> Gl. tudi C-523/07-A, C-497/10-Mercredi, C-195/08-Inga Rinau; VSL sklep IV Cp 793/2017.

<sup>190</sup> Stališče generalnega pravobranilca Pedra Cruza Villalóna, predstavljeno 6. decembra 2010 v zadevi C-497/10 PPU Barbara Mercredi proti Richardu Chaffu (ECLI:EU:C:2010:829, točka 71).



Člen 3 Uredbe 4/2009 določa splošno pristojnost (*forum generalis*), v 4. do 6. členu pa so urejena posebna pravila, ki dajejo prednost določenim upnikom (*in favorem alimenti*).<sup>191</sup> V 3. členu so urejene štiri možne alternativne splošne pristojnosti v mednarodnih preživninskih zadevah. Slednje omogoča v določenih primerih *forum shopping*, s čimer lahko stranka vpliva tudi na merodajno pravo in s tem na izid postopka.<sup>192</sup> Štiri alternativne pristojnosti glede splošne mednarodne pristojnosti v preživninskih zadevah:

- sodišče kraja, kjer ima tožena stranka običajno prebivališče (*lex habitationis*) (točka a) 3. člena Uredbe 4/2009). Gre za odraz splošne pristojnosti, kjer tožnik sledi tožencu (*actor sequitor forum rei*). V našem primeru to pomeni, da bo to običajno prebivališče staršev;
- sodišče kraja, kjer ima upravičenec (torej otrok) običajno prebivališče (točka b) 3. člena Uredbe 4/2009);
- sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s statusom osebe, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom (npr. pri sodnem ugotavljanju očetovstva), razen če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene od strank (točka c) 3. člena Uredbe 4/2009). Ključnega pomena pri tej alternativni možnosti je lahko otrokova korist;
- splošna sodna pristojnost je podana tudi, kadar je sodišče po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom (npr. v primeru dodelitve otroka v varstvo in vzgojo), razen če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene od strank (točka d) 3. člena Uredbe 4/2009).<sup>193</sup>

Zahtevek glede preživninskih obveznosti za mladoletne otroke torej ni nujno povezan s tožbo za razvezo ali prenehanje življenjske skupnosti. Prav tako posledica takšnega postopka ni nujno določitev preživninskih obveznosti za mladoletnega otroka. Kadar je podana pristojnost sodišča za odločanje o tožbah v zvezi s starševsko odgovornostjo, pa je sodišče pristojno tudi presoditi podrobnosti zahtevka glede preživninske obveznosti za mladoletnega otroka, da določi znesek te obveznosti, ki naj bi pomagal kriti stroške preživljanja in izobraževanja otroka, pri tem pa prilagodi znesek glede na skupno ali samostojno skrbništvo, pravico do

---

<sup>191</sup> Mansel, Thorn & Wagner, 2013: str. 28.

<sup>192</sup> Andrae v Rauscher, 2015: str. 508.

<sup>193</sup> Kraljić v Repas et al., 2018: str. 591.



stikov z otrokom, trajanje te pravice in druge dejanske elemente v zvezi z izvrševanjem starševske pravice. Tako je zagotovljen interes preživninskega upravičenca, da lahko mladoletni otrok na enostaven način pridobi odločbo v zvezi z njegovim preživninskim zahtevkom od sodišča, ki je najbolj seznanjeno z bistvenimi elementi za presojo njegovega preživninskega zahtevka.<sup>194</sup> Ključno vlogo imata pri tem torej presoja in upoštevanje načela največje otrokove koristi.

Pristojnost pojmuje državo sodišča, ki naj o preživninski zadevi odloča. Preživninski upravičenec (oz. obratno preživninski zavezanec) torej lahko začne spor o določitvi preživnine bodisi 1) pred sodiščem kraja, kjer ima preživninski zavezanec običajno prebivališče, ali 2) pred sodiščem kraja, kjer ima preživninski upravičenec običajno prebivališče, ali 3) pred sodiščem, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s statusom osebe, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom, rane če ta pristojnost temelji izključno na državljanstvu ene izmed strank ali 4) pred sodišče, ki je po svojem pravu pristojno za postopke v zvezi s starševsko odgovornostjo, če je zahtevek glede preživnine povezan s tem postopkom, razen če ta pristojnost temelji, enako kot pri 3. možnosti, izključno na državljanstvu ene izmed strank. Navedene možnosti veljajo za ti. splošne pristojnosti, ki veljajo če ni bodisi sporazuma o pristojnosti ali tihe privolitve. Splošne pristojnosti so alternativno podane, kar pomeni, da lahko preživninski upravičenec sproži postopek pred kateremkoli sodišču, ki mu je kot možnost podana. Na tem mestu velja izpostaviti, da je potrebno dobro razmisliti pred katerim sodiščem je sprožitev postopka najugodnejša tako iz vidika hitrosti in izvedbe postopka (ki se bo izvajal po pravilih sodišča, ki bo pristojno) in glede na pravna pravila, ki bodo uporabljena za rešitev spora, saj obstaja možnost da bo tako prvi kakor drugi vidik močno variiral.

Dodatna alternativa splošni pristojnosti je dogovor o pristojnosti, ki pa skladno s 3. odst. 4. člena Uredbe 4/2009, kadar gre za preživninsko obveznost starša do svojega mladoletnega otroka, ni mogoč.

Druga alternativa splošnim pristojnostim pa je tiha pristojnost, ki je mogoča, kadar se nasprotna stranka spusti v obravnavanje zadeve. Posledično bo sodišče v okviru katerega se je

---

<sup>194</sup> Zadeva C-184/14, *A proti B* (ECLI:EU:C:2015:479, točke 42–44).

nasprotni udeleženec spustil v obravnavanje pristojno za glavni spor mimo pravil o splošni pristojnosti.

#### 17.4 Kolizijska pravila

Uredba 4/2009 se sicer nanaša na pravo, ki naj se uporablja v preživninskih zadevah, vendar sama ne vsebuje kolizijskih pravil. Tudi Haaška konvencija 2007 ne vsebuje kolizijskih pravil. Obe namreč napotujeta glede kolizijskih pravil, ki se uporabljajo za preživninske obveznosti, na Haaški protokol 2007, ki ga je sprejela Haaška konferenca o mednarodnem zasebnem pravu in predstavlja prvi mednarodnopravni akt, ki ga je EU z učinkom za večino držav članic EU prevzela v pravo EU.<sup>195</sup>

Osnovni namen Haaškega protokola 2007 je določitev prava, ki naj se uporabi za preživninske obveznosti, ki izvirajo (v našem primeru) iz starševstva. Haaški protokol 2007 ima **univerzalno uporabo**, saj se uporabi tudi, kadar je pravo, ki naj se uporabi, pravo države nepogodbenice (2. člen Haaškega protokola 2007). Temeljno načelo je, da se za preživninske obveznosti uporabi pravo države, kjer ima upnik svoje običajno prebivališče, razen če Haaški protokol 2007 ne določa drugače (1. odst. 3. člena). Če pa upnik spremeni svoje običajno prebivališče, se v skladu z 2. odst. 3. člena spremeni tudi pravo, ki naj se uporabi za preživninske obveznosti.

#### 17.5 Priznanje in izvršljivost in izvrševanje sodnih odločb

Bistven vidik Uredbe 4/2009 je odprava postopka eksekviture, kar pomeni, da je sodna odločba o preživnini, ki je izdana s strani ene države članice veljavna v vseh drugih državah članicah EU. Gre za institut absolutnega medsebojnega pravnega sodelovanja, ki izraža načelo medsebojnega zaupanja, kot ga predvideva 81. člen PDEU, do njegovih absolutnih mej.

Sodne odločbe o preživnini, ki jih izda ena država članica, je treba priznati v drugi državi članici brez posebnega postopka (tako imenovano *ipso iure* priznanje). Vendar pa imata, izhajajoč iz Uredbe 4/2009, priznanje in izvrševanje sodnih odločb dvojni učinek. Sodna odločba, izdana v državi članici, ki jo zavezuje Haaški protokol 2007, se prizna tudi v drugi

---

<sup>195</sup> Unger, 2013: str. 1943.

državi članici, ne da bi bilo treba začeti poseben postopek, in brez možnosti ugovora njenemu priznanju. Prav tako je sodna odločba, če je v tej državi izvršljiva, izvršljiva tudi v drugi državi članici, ne da bi jo bilo treba razglasiti za izvršljivo (17. člen Uredbe 4/2009).<sup>196</sup> Če pa sodno odločbo sprejme država članica, ki je ne zavezuje Haaški protokol 2007, pa obstaja tradicionalni mehanizem, ki vsebuje seznam razlogov za njeno nepriznanje.<sup>197</sup> Ti razlogi so:

- očitno nasprotje z javnim redom v državi članici, v kateri se zahteva priznanje. Pri tem se preizkus javnega reda ne sme uporabiti glede pravil o pristojnosti;
- če toženi stranki, ki se ni spustila v postopek, ni bilo vročeno pisanje o začetku postopka ali enakovredno pisanje pravočasno in na tak način, da bi lahko pripravila obrambo, razen če tožena stranka ni začela postopka za izpodbijanje sodne odločbe, čeprav je imela to možnost;
- če je sodna odločba nezdružljiva s sodno odločbo, izdano v sporu med istima strankama v državi članici, v kateri se zahteva priznanje;
- če je sodna odločba nezdružljiva s predhodno sodno odločbo, izdano v drugi državi članici ali v tretji državi glede istega zahtevka med istima strankama, pod pogojem, da predhodna sodna odločba izpolnjuje pogoje za priznanje v državi članici, v kateri se zahteva priznanje (1. odst. 24. člena Uredbe 4/2009).

Uredba 4/2009 je četrta uredba po vrsti, ki je odpravila eksekutura. Tako se sodna odločba, izdana v državi članici EU, ki jo zavezuje Haaški protokol 2007, prizna tudi v drugi državi članici EU, ne da bi bilo treba začeti poseben postopek in brez možnosti ugovora njenemu priznanju. Prav tako pa je sodna odločba, izdana v državi članici EU, ki jo zavezuje Haaški protokol 2007, in izvršljiva v tej državi, izvršljiva tudi v drugi državi članici, ne da bi jo bilo treba razglasiti za izvršljivo. Odprava eksekviture zagotavlja, da je sodna odločba, sprejeta v eni od držav članic, priznana in izvršena tudi v drugih državah članicah, ne da bi bila potrebna izjava o izvršljivosti in brez kakršnekoli možnosti nasprotovanja njenemu priznanju. Zavrnitev priznanja in izvršitve torej ni mogoča (uveljavitev načela vzajemnega priznavanja sodnih odločb), saj odprava eksekviture glede tega odpravlja diskrecijsko pravico nacionalnih

<sup>196</sup> Glej tudi *VSL sklep II Ip 410/2016* (ECLI:SI:VSLJ:2016:II.IP.410.2016), 24.02.2016.

<sup>197</sup> Tako Župan M. & Ledić S., *Cross-border family matters – Croatian experience prior to EU accession and future expectations*. *Pravni vjesnik*, vol. 30, št. 3–4/2014, str. 53.

sodišč.<sup>198</sup> V preteklosti je bil pogosto kot razlog za zavrnitev uporabljen razlog nasprotovanja javnemu redu države, v kateri se je zahtevala izvršitev.

Pristojni organ v državi članici izvršitve lahko na zahtevo zavezanca v celoti ali delno prekrine izvršitev odločbe sodišča izvora:

- če je pristojno sodišče države članice izvora začelo postopek na podlagi zahteve za ponovno preučitev odločbe sodišča izvora v skladu z 19. členom Uredbe 4/2009,
- če se izvršljivost te odločbe začasno razveljavi v državi članici izvora (3. in 4. odst. 20. člena Uredbe 4/2009).

## 17.6 Osrednji organ

Ureditev institucije osrednjega organa je ena izmed ključnih pravnih dobrot, ki je namenjena varstvu interesov mladoletnih preživninskih upravičencev. Čeprav Uredba 4/2009 še zdaleč ni prva, ki bi uvedla takšno institucijo,<sup>199</sup> je prva v tem, da nudi tako široko varstvo v dobro mladoletnim otrokom, kot najšibkejšim udeležencem pravnega prometa.

Uredba 4/2009 določa, da mora vsaka država članica, skladno s 46. členom Uredbe 4/2009, nuditi brezplačno pravno pomoč preživninskega upravičenca do dopolnjenega 21. leta starosti, pri vseh zahtevah iz 56. člena Uredbe 4/2009. Takšna brezplačna pravna pomoč bo skladno s prej navedenim 56. členom uredbe 4/2009 zaobsegala možnost, da se upravičenec seznani s svojimi pravicami in način njihovega uveljavljanja. Za dosego slednjega mora osrednji organ zagotavljati, da se vloge preživninskih upravičencev obravnavane učinkovito in v celoti. Skladno z nadaljnjo konkretizacijo mora osrednji organ v ta namen podajati 1) pred pravne nasvete z namenom doseči poravnavo, 2) pravno pomoč pri vložitvi zahteve pri organi ali sodišču in zastopanje 3) oprostitev sodnih stroškov in honorarjev oseb, ki so določene za opravljanje nalog med postopkom 4) pravna pomoč pri plačevanju izgubljene zadeve 5) tolmačenje 6) prevajanje dokumentov, ki so nujni za izvedbo postopka (oz. jih sodišče zahteva) 7) kritje potnih stroškov, če sodišče države članice zahteva fizično

<sup>198</sup> Hazelhorst M., The ECtHR's Decision in Povse: Guidance for the Future of the Abolition of Exequatur for Civil Judgments in the European Union. European Court of Human Rights 18 June 2013, Decision on Admissibility, Appl. No. 3890/11 (Povse v. Austria). *Nederlands Internationaal Privaatrecht* 2014 (1), str. 27.

<sup>199</sup> Glej Župan M. & Drventić M., Sustav Središnjih tijela kroz europski model naplate prekograničnog uzdržavanja, *Zbornik radova s trećeg međunarodnog skupa Dani porodičnog prava - "Pravna sredstva za smanjenje siromaštva djece"*, Pravni fakultet univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, 2015, str. 152-154.

navzočnost upravičenca in alternativa ni mogoča. V RS ima pooblastitev za opravljanje teh dejanj Preživninski sklad.

## 18 PRIMERJALNOPRAVNI VIDIKI

V Nemčiji je preživnina pomemben element družinskega prava, temelje ima v načelu družinske solidarnosti in vzajemne pomoči med družinskimi člani, in predstavlja prispevek za preživljanje s strani zavezanca upravičencu. V Nemčiji je zakonsko določen minimalni znesek preživnine, pri tem pa je potrebno poudariti, da je pomemben vidik preživnin tudi dejstvo, ali se otrok redno in vztrajno šola, prav tako pa tudi njegove zmožnosti za zaslužek preko počitniškega dela. Starša se o preživnini sporazumeta, pri čemer mora biti tak sporazum overjen pri notarju, lahko pa po razvezi skleneta dogovor o preživnini, pri čemer ni potrebe po notarski overitvi. V kolikor se o preživnini ne sporazumeta je za to pristojno posebno družinsko sodišče. Nalog za preživnino v Nemčiji je običajno izvršilni nalog za denarno terjatev, pri čemer se mora ravnati v skladu s standardnimi pravili o izvršbi, saj v kolikor zavezanec ne plača preživnine, se mora ta prisilno izvršiti. Prav tako pa se kršitev neplačevanja preživnine sankcionira z zaporno kaznijo. Nadalje je v primeru, če preživninski zavezanec ne plačuje preživnine, naloga upravičenca, da pisno pozove zavezanca k plačevanju, in v kolikor se ne odzove, lahko upravičenec zahteva izplačevanje predujma preživnine pri pristojnem uradu za mladino.<sup>200</sup>

Ureditev v Sloveniji in na Hrvaškem je podobna iz vidika, da se povsod presojaajo zmožnosti zavezanca in potrebe upravičenca, ter da se tako določi nek primeren znesek, pri čemer pa je za razliko v Nemčiji določen minimalni znesek preživnine, prav tako kot tudi na Hrvaškem.

Vrstni red preživljanja oseb, ki jih je nekdo po zakonu dolžan preživljati, je na Hrvaškem določen bolj podrobno kot v Sloveniji, kjer je sicer tudi prednost pred preživljanjem otrok, pred starši zavezanca za plačilo preživnine.

Nemčija pozna institut predujma preživnine, medtem ko je v Sloveniji nekako podoben institut v skladu z ZIZ, ki omogoča neko zavarovanje terjatve za 2 leti vnaprej.

---

<sup>200</sup> Črnak Meglič A., Narat M. & Boljka U., *Ureditev preživnin v mednarodni perspektivi: primerjalna analiza modelov preživnin v različnih sistemih blaginje*, <https://www.irssv.si/upload2/Ureditev%20prezivnin%20v%20mednarodni%20perspektivi.pdf> (24.06.2019).

V Sloveniji in na Hrvaškem je zagotovljeno preživljanje za otroke, katerih starši svojih dolžnosti ne izpolnjujejo v skladu z zakonom in izvršljivimi zapisi, pri čemer plača država določen odstotek preživnine takšnemu otroku.

Kot je v Sloveniji opredeljeno kot kaznivo dejanje neplačevanje preživnin, je tudi v Nemčiji to dejanje podobno sankcionirano v skladu z njihovim kazenskim zakonikom, enako pa tudi na Hrvaškem (172. člen Kaznenog zakona). Na Hrvaškem je za razliko od teh dveh držav mogoče zahtevati tudi izplačilo odškodnine, zaradi neplačevanja preživnine do časa vložitve tožbe.



## 19 ZBRANI PODATKI IZ PRAKSE

### 19.1 Podatki iz prakse v Sloveniji

Iz teorije je znano, da je do preživnine upravičena tudi polnoletna oseba, če se še naprej redno šola, izjemoma tudi če oseba zaradi opravičenih razlogov ni mogla redno izpolniti svojih študijskih obveznosti. V sodni praksi lahko vidimo, da to konkretno pomeni, da ima zato na primer študent na voljo še eno leto, da uspeh preteklega leta popravi. Če tudi v naslednjem letu ne opravi študijskih obveznosti, to povzroči ne učinkovanje izvršilnega naslova za naprej in ko izvršilni naslov enkrat ugasne, na tej podlagi upnik ni več upravičen terjati preživnine, kljub nadaljnjemu uspešnemu študiju.<sup>201</sup> Sodna praksa navaja tudi, da ne glede na to kakšna je vsebina izvršilnega naslova, sta se starša lahko glede preživljanja oziroma njegovega varstva in vzgoje dogovorila tudi drugače. Če bi namreč upnik, torej starš s katerim otrok živi, takšen dogovor potrdil oziroma z njim soglašal, bi to pomenilo, da je dolжник, to je starš, ki z otrokom ne živi, s varstvom otroka svojo preživninsko obveznost izpolnil. To pomeni prenehanje terjatve na eni strani in prenehanje preživninske obveznosti na drugi strani.<sup>202</sup> Šteje se, da v kolikor oba starša otroka vsakodnevno varujeta in zanj skrbita, potem plačilo preživnine oziroma preživninska obveznost odpade.<sup>203</sup> Če preživninski zavezanec upravičencu ne izplačuje preživnine, ima upravičenec pravico do nadomestila preživnine, kar izhaja tudi iz konkretnega primera, kjer je s preходом terjatve na sklad vstopil sklad v razmerju do preživninskega zavezanca v položaj otroka kot upnika do višine sredstev, izplačanih na podlagi odločbe o nadomestilu preživnine, povečanih za pripadajoče obresti in stroške postopka. Gre torej za zakonito subrogacijo.<sup>204</sup> Največ slovenske sodne prakse se nanaša na to, kako se določi višina preživnine, konkretno upoštevajoč razmerje med potrebami otroka in zmožnostmi zavezanca.<sup>205</sup>

---

<sup>201</sup> VSL sklep III Ip 1479/2015 (ECLI:SI:VSLJ:2015:III.IP.1479.2015), 22.04.2015.

<sup>202</sup> VSK sklep II Cp 1435/2006 (ECLI:SI:VSKP:2006:II.CP.1435.2006), 25.10.2010.

<sup>203</sup> VSK sklep I Ip 6/2016 (ECLI:SI:VSKP:2016:I.IP.6.2016), 12.01.2016.

<sup>204</sup> VSL sklep III Ip 396/2016 (ECLI:SI:VSLJ:2016:III.IP.396.2016), 10.03.2016.

<sup>205</sup> VSC sodba Cp 682/2016 (ECLI:SI:VSCE:2017:CP.682.2016), 19.01.2017.

To so podatki iz leta 2019 (26.04.2019)

**Tabela 2: Število in višina preživnin glede na akt o določitvi preživnine**

| AKT, S KATERIM JE DOLOČENA PREŽIVNINA | ŠTEVILO PREŽIVNIN | Najvišja                | Povprečna     |
|---------------------------------------|-------------------|-------------------------|---------------|
| dogovor na centru za socialno delo    | 7.029             | 834,41                  | 114,68        |
| sodna poravnava                       | 46.798            | 1.713,60                | 144,16        |
| sodba o določitvi preživnine          | 11.606            | 1.355,77                | 153,71        |
| izvršljivi notarski zapis             | 4.513             | 1.110,49                | 31,90         |
| <b>SKUPAJ</b>                         | <b>69.946</b>     | <b>POVPREČNA VIŠINA</b> | <b>135,53</b> |

Vir: MDDSZEM<sup>206</sup>

**Tabela 3: Število preživnin po razredih, glede na višino preživnine**

| VIŠINA PREŽIVNINE (v EUR) | ŠTEVILO PREŽIVNIN |
|---------------------------|-------------------|
| do 20                     | 3.225             |
| od 20 do 40               | 1.845             |
| od 40 do 60               | 3.429             |
| od 60 do 80               | 4.222             |
| od 80 do 120              | 20.194            |
| od 120 do 200             | 26.145            |
| od 200 do 400             | 10.127            |
| nad 400                   | 724               |

Vir: MDDSZEM<sup>207</sup>

**Tabela 4: Število preživnin glede na starost otrok<sup>208</sup>**

| STAROST OTROKA          | ŠTEVILO PREŽIVNIN |
|-------------------------|-------------------|
| do 6 let                | 5.127             |
| od 6 do 14 let          | 27.296            |
| od 14 do 18 let         | 16.053            |
| nad 18 let (če se šola) | 17.063            |

Vir: MDDSZEM<sup>209</sup>

<sup>206</sup> Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, *Preživnine*, [http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje\\_pravic/statistika/prezivnine/](http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje_pravic/statistika/prezivnine/) (30.06.2019).

<sup>207</sup> Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, *Preživnine*, [http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje\\_pravic/statistika/prezivnine/](http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje_pravic/statistika/prezivnine/) (30.06.2019).

<sup>208</sup> Statistika se nanaša samo na otroke oz. šolajoče osebe, ostale odrasle osebe niso upoštevane.

<sup>209</sup> Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, *Preživnine*, [http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje\\_pravic/statistika/prezivnine/](http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje_pravic/statistika/prezivnine/) (30.06.2019).

**Tabela 5: Število preživnin glede na prejemnika preživnine in zavezanca za plačilo preživnine**

| PREJEMNIK<br>(zakoniti zastopnik) | ŠTEVILO<br>PREŽIVNIN | ZAVEZANEC                | ŠTEVILO<br>PREŽIVNIN | Od tega v sostarševstvu |
|-----------------------------------|----------------------|--------------------------|----------------------|-------------------------|
| <b>upravičenec</b>                | 21.441               | mati upravičenca         | 8.020                | <b>3.669</b>            |
| <b>mati upravičenca</b>           | 42.528               | oče upravičenca          | 57.452               | <b>4.208</b>            |
| <b>oče upravičenca</b>            | 5.391                | druga oseba              | 40                   | <b>4</b>                |
| <b>rejni upravičenca</b>          | 111                  | mož upravičenke          | 674                  | <b>19</b>               |
| <b>skrbnik upravičenca</b>        | 157                  | žena upravičenca         | 13                   | <b>0</b>                |
| <b>skrbnik CSD</b>                | 171                  | zunajzakonski partner    | 22                   | <b>0</b>                |
| <b>druga oseba</b>                | 110                  | zunajzakonski partnerica | 6                    | <b>0</b>                |
| <b>ni vpisano v IS</b>            | 37                   | otrok upravičenca        | 3.719                | <b>0</b>                |
| <b>SKUPAJ</b>                     | <b>69.946</b>        | <b>SKUPAJ</b>            | <b>69.946</b>        | <b>7.900</b>            |

Vir: MDDSZEM<sup>210</sup>

Inštituta Republike Slovenije za socialno varstvo je na podlagi podatkov Ministrstva za notranje zadeve (iz leta 2014) izdal statistiko neplačevanja preživnine v Republiki Sloveniji. Opaža se, da je število neplačevanja preživnin (obravnavanih kot kaznivo dejanje) vse od leta 2000 naraščalo. Število teh dejanj je leta 2000 znašalo 24, leta 2013 pa kar 150. Med ključne vzroke za neplačevanje preživnine se prišteva:

- finančne stiske dolžnikov;
- malomarnost dolžnikov;
- zaporne kazni;
- zdravljenje v komuni;
- odselitev v tujino.

V letu 2014 je nadomestilo prejelo 3176 otrok v povprečni višini 101,9€. V razmerju z vsemi otroki, ki prejema preživnino, predstavlja to število 7,1% vseh primerov prejemanja preživnine.

Podatki so uradni in zajemajo zgolj uradno prijavljene primere. Zakoniti zastopniki otrok se namreč, ko gre za neplačevanje preživnine poslužujejo dveh možnosti:

<sup>210</sup> Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, *Preživnine*, [http://www.mddsz.gov.si/si/ujeljavljanje\\_pravic/statistika/prezivnine/](http://www.mddsz.gov.si/si/ujeljavljanje_pravic/statistika/prezivnine/) (30.06.2019).

- Počakajo določen čas, ker razumejo, da je bivši partner v določenem trenutku nezmožen plačevati preživnino (to velja predvsem, kadar sta bivša partnerja v dobrih odnosih).
- Se odločijo za izvršbo.
- 

## 19.2 Podatki iz prakse na Hrvaškem in v tujini

Osredotočili smo se na nemško sodno prakso. V prvem sodnem primeru smo zasledili, da je zavezanec bil dolžan plačevati preživnino mladoletnemu otroku, ki se ni več redno šolal, je pa opravljal prostovoljno dejavnost, in pridobival znanja, izkušnje ter kompetence za kasnejšo zaposlitev.<sup>211</sup> V naslednjem primeru je bilo opredeljeno, da je povečano preživljanje predvideno za mladoletne otroke, ki sami sebe niso zmožni preživljati, povečano preživljanje vsaj v določeni meri, pa je prevideno tudi pri polnoletnih otrocih, ki se redno izobražujejo. Pri Nemcih velja, da je zgornja starostna meja polnoletnega otroka 21 let, živeti mora z vsaj enim od staršev v istem gospodinjstvu in se še vedno redno šolati. Kot je bilo razvidno iz konkretnega primera, se poklicno usposabljanje za kasnejše delo ne šteje za izobraževanje, ki naj bi bilo namenjeno le učenju.<sup>212</sup> Veliko sodne prakse v Nemčiji se nanaša tudi na dohodke na strani zavezanca, kakor tudi na fiktivne prihodke. V nemški ureditvi, so v prvi vrsti starši tisti, ki morajo poskrbeti za preživljanje svojih mladoletnih otrok, le v kolikor niti eden od staršev tega ni zmožen, potem to odgovornost prevzamejo stari starši.<sup>213</sup>

Ministrstvo za notranje zadeve republike Hrvaške je objavilo statistični pregled za lansko leto (2018), in sicer glede števila prijavljenih primerov neizpolnjevanja plačevanja preživnine ter števila rešenih primerov iz te kategorije. Podana je tudi primerjava med letoma 2017 in 2018. Leta 2017 je bilo prijavljenih 579 primerov neplačevanja preživnine. Od teh jih je bilo uradno razrešenih 578. Leta 2018 je bilo prijavljenih 492 primerov neplačevanja preživnine. Od teh jih je bilo uradno razrešenih vseh 492.

<sup>211</sup> Višje deželno sodišče Frankfurt na Mainu, z dne 04.04.2018 - 2 UF 135/17, <https://www.rechtsindex.de/familienrecht/6103-freiwilliges-soziales-jahr-fsj-und-kindesunterhalt>, 30.06.2019.

<sup>212</sup> Višje deželno sodišče Hamm, sklep z dne 03.12.2014 - 2 WF 144/14, <https://www.rechtsindex.de/familienrecht/6103-freiwilliges-soziales-jahr-fsj-und-kindesunterhalt>, 30.06.2019.

<sup>213</sup> Višje deželno sodišče Hamm, sklep z dne 26.10.2012 - II-6 WF 232/12, <https://www.rechtsindex.de/familienrecht/3029-grosseltern-koennen-ihren-enkeln-unterhalt-schulden>, 30.06.2019.

Prikazana je tudi kvantitativna razlika med predstavniki spolov, ki so bili odgovorni za kaznivo dejanje glede neplačevanja preživnin. Izmed 492 primerov iz leta 2018 so za 260 primerov odgovorni moški (očetje), za 56 primerov pa ženske (matere).

V statistiki je tudi prikazano zabeleženo število povzročiteljev glede na njihovo starost. Izmed 312 obravnavanih primerov (257 moških in 55 ženskih kaznjencev) jih je:

- 15 starih med 21-25 let;
- 20 starih med 25-29 let;
- 141 starih med 29-39 let;
- 99 starih med 39-49 let;
- 34 starih med 49-59 let;
- in 3 starejši od 59 let.

V kontrastu s to statistiko je podana tudi statistika zabeleženega števila poravnanih dolgov (500) in njihovih upravičencev:

- 333 starih do 14 let;
- 57 starih od 14-16 let;
- 52 starih 16-18 let;
- 45 starih 18-22 let;
- 7 starih 22-26 let;
- 3 stari 26-30 let;
- 1 med 30-40 let.

### 19.3 Analiza in primerjava zbranih podatkov iz prakse

Upoštevajoč slovensko sodno prakso, lahko vidimo, da se največ konkretnih primerov nanaša ravno na višino preživnine in konkretno razmerje med potrebami otroka na eni strani in zmožnostmi staršev na drugi strani. V nemški sodni praksi je veliko bolj natančna opredelitev glede šolanja oziroma izobraževanja otrok, kot upravičencev do preživnine. Razlika je v tem, da v Republiki Sloveniji drugače opredeljujemo skupino polnoletnih otrok, saj zgornjo mejo opredeljujemo višje, pri 26 letih, medtem ko je meja pri Nemcih nižja, to je pri 21 letih. V Sloveniji in Nemčiji je predvideno preživljanje s strani starih staršev, v kolikor preživnine

niso zmožni zagotavljati starši. Hrvaška pravna ureditev je s tega vidika zelo podobna naši, saj imamo enako opredelitev upravičencev, kakor tudi zavezanecv. Tako pri nas, kot tudi na Hrvaškem poznajo institut nadomestne preživnine, v kolikor otroku le-te ne zagotavljajo starši. Naletela sem tudi na problem pri preučevanju sodne prakse in to je, da v veliki večini primerov iz sodne prakse na Hrvaškem ne najdemo konkretnih odgovorov pomembnih za našo temo proučevanja, saj v veliki večini primerov govorimo o problemu višine preživnine, o tem kdo bo pridobil in kdo izgubil stike z otrokom (mati ali oče) saj poudarjajo, da je pomembno, da se otroku zagotovi predvsem ustrezna skrb in vzgoja pri staršu pri katerem živi<sup>214</sup>, veliko pa je tudi sodne prakse na temo preživnine med zakoncema oziroma zunajzakonskima partnerjema. Ker imajo svojo sodno prakso »nedostopno« na spletnih mestih in je s tem nemogoče lažje in enostavnejše prevajanje iz hrvaškega jezika v slovenski, bo na tem področju potrebno še veliko časa za proučevanje in primerno analizo, zato je tudi ne vključenost le-te v poročilo, ampak zgolj njen oris.

Inštitut RS za socialno varstvo<sup>215</sup> primerja različne preživninske modele med naslednjimi državami.

- a) **Slovenija** - zagotovljena minimalna preživnina lahko v primeru izjemno slabe finančne situacije zavezanca znaša tudi 0 EUR; po informacijah podanimi s strani strokovnih delavcev CSD, pa se v praksi pogosto dogaja, da je višina preživnine določena na podlagi lestvice, ki jo uporablja preživninski sklad in v skladu s tem morajo tudi tisti starši, ki prejemajo denarno socialno pomoč, plačevati preživnino (običajno je znesek preživnine določen v višini 80 EUR, vendar pri tem ne gre za poenoteno sodniško prakso, temveč se odločanje v tovrstnih primerih razlikuje glede na območje);
- b) **Nemčija** - izračun višine preživnine znaša dvakratni znesek davčne olajšave za otroka v deležu, ki zagotavlja eksistenčni minimum, rangiranje višine preživnine glede na starost otroka, so vgrajena v düsseldorfsko lestvico. Ta temelji na neto dohodku zavezanca za plačilo dohodnine. Višina preživnine se povečuje v skladu z višino dohodkov zavezanca. Lestvica vsebuje 10 stopenj. Če ima zavezanec višje neto dohodke kot je določeno v lestvici, se preživnina določa glede na okoliščine. Nemška ureditev določa minimalni znesek preživnine,

<sup>214</sup> Na primer: Vrhovni sud Hrvatske, Zagreb, broj: Rev 1612/1990-2, <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/decisionText?id=090216ba8021f3fa&q=uzdr%C5%BEavanje%2C+djec,30.06.2019>.

<sup>215</sup> Glej Črnak Meglič, Narat & Boljka, *Ureditev preživnin v mednarodni perspektivi: primerjalna analiza modelov preživnin v različnih sistemih blaginje*, <https://www.irssv.si/upload2/Ureditev%20prezivnin%20v%20mednarodni%20perspektivi.pdf> (30.06.2019).

ki je opredeljen v Civilnem zakoniku, v katerem je zapisano, da je minimalna preživnina določena v deležu od dvakratnika davčne olajšave za otroka (in sicer v deležu, ki zagotavlja eksistenčni minimum). Višina minimalne preživnine se razlikuje glede na starost otroka. Znaša: 87 % tega zneska za otroka do šestega leta starosti, 100 % v starosti od 7 do 12 let in 117 % za otroka od 13 do polnoletnosti;

- c) **Združeno kraljestvo** - kalkulator, ki se uporablja za izračun preživnine upošteva različne okoliščine (dohodek zavezanca za plačilo preživnine - progresivno upoštevanja dohodka, število otrok, za katere mora ta plačevati preživnino, deljeno skrbništvo, pridržani dohodek zavezanca; ne upošteva pa dohodka starša, ki je upravičen do preživnine, starosti otrok in potreb oz. življenjskih stroškov otroka). V angleškem sistemu ureditve preživnin zagotovljena minimalna preživnina ne obstaja, obstaja pa fiksno določena najnižja preživnina, ki jo otrok oz. starš upravičenec lahko dobi, in sicer v znesku 7 funtov na teden.
- d) **Švedska** - kalkulator za izračun preživnine upošteva različne okoliščine (otrokove potrebe - stroške življenja, otroško varstvo, druge stroške, otroški dodatek, štipendije; finančno sposobnost zavezanca - dohodek iz dela, davki na delo, stroški dela, premoženje, davek na premoženje, lastni stroški življenja, posebni stroški; finančna sposobnost upravičenca - dohodek iz dela, davki na delo, stroški dela, premoženje, davek na premoženje, lastni stroški življenja, posebni stroški). Pri nadomestilu preživnine je najpomembnejše izpostaviti, da je omejena navzgor. Najvišji izplačani znesek znaša 1273 švedskih kron (135,90 EUR).<sup>216</sup>

<sup>216</sup> Glej Črnak Meglič, Narat & Boljka, *Ureditev preživnin v mednarodni perspektivi: primerjalna analiza modelov preživnin v različnih sistemih blaginje*, <https://www.irssv.si/upload2/Ureditev%20prezivnin%20v%20mednarodni%20perspektivi.pdf> (30.06.2019); Blažič, Pristavec Đogić & Eror, 2015: str. 27-31 in 35-37.



## BIBLIOGRAFIJA

### 1. MONOGRAFIJE in ČLANKI

- \*Andrews S. in dr., *Promotion of Child Maintenance: Research on Instigating Behaviour Change*, Volume 1: Main Report. Child Maintenance and Enforcement Commission, London, 2011.
- \*Beaumont K. & Mason P., *Child Maintenance systems in EU Member states from a gender perspective*. Brussels. European Union, 2014.
- \*Blažič J., Pristavec Đogić M. & Eror A., *Neplačevanje preživnin*. (Primerjalni pregled). Ljubljana: Državni zbor, 2015.
- \*Bubnov Škoberne A. & Strban G., *Pravo socialne varnosti*, GV Založba, Ljubljana, 2010
- \*Cigoj S., *Veliki komentar zakona o obligacijskih razmerjih*, ČZ Uradni list SRS, Ljubljana, 1984.
- \*Drev A., Spremembe v zvezi z izterjavo preživninskih terjatev po noveli ZIZ-J, *Pravna praksa*, št. 35/2014, str. 6.
- \*Gams, A. & Đurović, L., *Bračno i porodično imovinsko pravo*, Savremena administracija, Beograd, 1985.
- \*Geč-Korošec M. & Kraljić S., *Družinsko pravo*, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Maribor, 1999.
- \*Gliha D. & Pintarić A., *Pravo djeteta na roditeljsko uzdržavanje – analiza, kritički osvrt i prijedlog poboljšanja*, Sveučilište u Zagrebu – Pravni fakultet, Zagreb, 2014.
- \*Hazelhorst M., The ECtHR's Decision in Povse: Guidance for the Future of the Abolition of Exequatur for Civil Judgments in the European Union. European Court of Human Rights 18 June 2013, Decision on Admissibility, Appl. No. 3890/11 (Povse v. Austria). *Nederlands Internationaal Privaatrecht* 2014 (1), str. 27–33.
- \*Ivanjko Š., Kocbek M., Prelič S., *Korporacijsko pravo*, 2. dopolnjena in predelana izdaja, GV Založba, Ljubljana, 2009.
- \*Kraljić S., *Družinski zakonik s komentarjem*, Poslovna založba MB, Maribor, 2019.
- \*Leible S. v Rauscher T., *Europäisches Zivilprozeßrecht, Kommentar, 2. Auflage*. München: Sellier. European Law Publishers, 2006.
- \*Mansel H. P., Thorn K. & Wagner R., Europäisches Kollisionsrecht 2012: Voranschreiten des Kodifikationsprozesses – Flickenteppich des Einheitsrechts. *IPrax*, 2013, str. 1–36.
- \*Novak B. (ur.), *Družinski zakonik s komentarjem*, Uradni list RS, Ljubljana, 2019.
- \*Novak B. v: Zupančič K., Novak B., *Predpisi o zakonski zvezi in družinskih razmerjih s pojasnili*, Uradni list RS, Ljubljana, 2008.
- \*Novak B., *Družinsko pravo*, Uradni list, Ljubljana, 2015.
- \*Novak, B., *Družinsko pravo*, 2. spremenjena in dopolnjena izdaja, Uradni list RS, Ljubljana, 2017.
- \*Orsini-Ursić M., Plačilo preživninskih obveznosti v postopku osebnega stečaja, *Pravna praksa*, št. 47, 2012.
- \*Pavec B., Določanje višine preživnine otroka, *Pravna praksa*, št. 12/2006, str. VI-VIII.

\*Plavšak N., Juhart M. & Vrenčur R., *Obligacijsko pravo – splošni del*, GV Založba, Ljubljana, 2009.

\*Plevnik, S., *Preživljanje otrok – primerjava med slovensko in nemško pravno ureditvijo*, 2014, <https://dk.um.si/Dokument.php?id=68806> (30.06.2019).

\*Rauscher T., *Europäisches Zivilprozeßrecht – Kommentar Band I*, 2. Auflage. München: European Law Publishers, 2006.

\*Rauscher T. (ur.), *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht. EuZPR/EuIPR – Kommentar Band IV*, 4. Auflage. Köln: Verlag Otto Schmidt, 2005.

\*Repas, M. in drugi, *Mednarodno zasebno pravo Evropske unije*, Uradni list, Ljubljana, 2018.

\*Rijavec V., *Civilno izvršilno pravo*, GV Založba, Ljubljana, 2003.

\*Savski S. (ur.), *Zakon o detektivski dejavnosti s komentarjem in Zakon o zasebnem varovanju s komentarjem*, GV Založba, Ljubljana, 2012.

\*Ude L., *Civilno procesno pravo*, Uradni list RS, Ljubljana, 2002.

\*Unger, E. (2013): Internationale Unterhaltsrealisierung in der EU und weltweit. *FamRZ*, str. 1941–1946.

\*Župan M. & Drventić M., Sustav Središnjih tijela kroz europski model naplate prekograničnog uzdržavanja, *Zbornik radova s trećeg međunarodnog skupa Dani porodičnog prava - "Pravna sredstva za smanjenje siromaštva djece"*, Pravni fakultet univerziteta "Džemal Bijedić" u Mostaru, 2015, str. 151 – 161.

\*Župan, M., Ledić, S. (2014): Cross-border family matters – Croatian experience prior to EU accession and future expectations. *Pravni vjesnik*, vol. 30, št. 3–4, str. 49–76.

## 2. SPLETNI VIRI

\*Črnak Meglič A., Narat M. & Boljka U., *Ureditev preživnin v mednarodni perspektivi: primerjalna analiza modelov preživnin v različnih sistemih blaginje*, <https://www.irssv.si/upload2/Ureditev%20prezivnin%20v%20mednarodni%20perspektivi.pdf>

\*Dubey S. N., A Study of Reasons for Non-Payment of Child Support by Non-Custodial Parents, *The Journal of Sociology & Social Welfare*: Vol. 22 : Iss. 4 , 1995, <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol22/iss4/8> (29.7.2019).

\*E-justice. (b. d. ) Dostopno prek: <https://e-justice.europa.eu/home.do>

\*[http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user\\_upload/pdf/2015\\_-\\_Otrok\\_v\\_druzinskem\\_sporu/Kline.pdf](http://www.varuh-rs.si/fileadmin/user_upload/pdf/2015_-_Otrok_v_druzinskem_sporu/Kline.pdf).

\*Informiran.si, *Kako izterjati preživnino*, 2019, <https://www.informiran.si/portal.aspx?content=izterjava-prezivnine&showMenu=1&showRightFrame=1>

\*Korda Z., Znete li koliko košta uzdržavanje djeteta i kako se određuje alimentacija?, 2019, <https://www.tportal.hr/biznis/clanak/znete-li-koliko-kosta-uzdrzavanje-djeteta-i-kako-se-odredjuje-alimentacija-foto-20190510>

\*Landeka, N., Vodič kroz ovršni postupak, 2015, <http://www.hazud.hr/vodic-kroz-ovrsni-postupak/>, 30.06.2019.

\*Ministrstvo Republike Slovenije za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, *Preživnine*, 2019, [http://www.mddsz.gov.si/si/delovna\\_podrocja/druzina/prezivnine](http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/prezivnine)

\*Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, *Preživnine*, [http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje\\_pravic/statistika/prezivnine/](http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje_pravic/statistika/prezivnine/)

\*Ministrstvo za pravosodje, *Izterjava preživin*, [http://www.mp.gov.si/si/obrazci\\_evidence\\_mnenja\\_storitve/izterjava\\_prezivnin/](http://www.mp.gov.si/si/obrazci_evidence_mnenja_storitve/izterjava_prezivnin/).

\*Mlakar P., *Vse o neplačevanju preživnin: Zapor je le grožnja, ne kazen*, <https://www.dnevnik.si/1042342709> (24.05.2019).

\*Progreso grupa, *Osobni stečaj – sve što trebate znati*, 2015, <https://www.progreso.hr/blog/osobni-stecaj-osnove/>

\*Varuh človekovih pravic, *Težave pri uveljavljanju nadomestila za preživnine*, <http://www.varuh-rs.si/o-instituciji/podrocja-dela-varuha/varstvo-otrokovih-pravic/novice/detajl/tezave-pri-uveljavljanju-pravice-do-nadomestila-prezivnine/?cHash=10e5b54000dda30ef18970ef7ba715cc>.

### 3. PRAVNA PRAKSA

*Battista proti Italiji* (app. no. 43978/09), 02.12.2014.

*C-184/14-A proti B* (ECLI:EU:C:2015:479), 16.07.2015.

*C-195/08-Inga Rinau* (ECLI:EU:C:2008:406), 11.07.2008.

*C-497/10-Mercredi* (ECLI:EU:C:2010:829), 22.12.2010.

*C-523/07-A* (ECLI:EU:C:2009:225), 02.04.2009.

*U-I-21/16-14*, 05.12.2018.

*UPRS sodba I U 631/2016* (ECLI:SI:UPRS:2016:I.U.631.2016), 24.05.2016.

Višje deželno sodišče Frankfurt na Mainu, z dne 04.04.2018 - 2 UF 135/17.

Višje deželno sodišče Hamm, sklep z dne 26.10.2012 - II-6 WF 232/12.

Višje deželno sodišče Hamm, sklep z dne 3.12.2014 - 2 WF 144/14.

Vrhovni sud Hrvatske, Zagreb, broj: Rev 1612/1990-2.

*VSC sodba Cp 682/2016* (ECLI:SI:VSCE:2017:CP.682.2016), 19.01.2017.

*VSK I Cp 617/2017* (ECLI:SI:VSKP:2017:I.CP.617.2017), 19.12.2017.

*VSK sklep I Ip 6/2016* (ECLI:SI:VSKP:2016:I.IP.6.2016), 12.01.2016.

*VSK sklep II Cp 1435/2006* (ECLI:SI:VSKP:2006:II.CP.1435.2006), 25.10.2010.

*VSK sodba Cp 603/2007* (ECLI:SI:VSKP:2007:CP.603.2007), 24.03.2007.

*VSK sodba I Cp 617/2017* (ECLI:SI:VSKP:2017:I.CP.617.2017), 19.12.2017.

*VSL sklep II Ip 410/2016* (ECLI:SI:VSLJ:2016:II.IP.410.2016), 24.02.2016.

*VSL sklep III Ip 1479/2015* (ECLI:SI:VSLJ:2015:III.IP.1479.2015), 22.04.2015.

*VSL sklep III Ip 396/2016* (ECLI:SI:VSLJ:2016:III.IP.396.2016), 10.03.2016.

*VSL sklep IV Cp 1677/2015* (ECLI:SI:VSLJ:2015:IV.CP.1677.2015), 17.06.2015.

*VSL sklep IV Cp 234/2011* (ECLI:SI:VSLJ:2011:IV.CP.234.2011), 16.02.2011.

*VSL sklep IV Cp 234/2011* (ECLI:SI:VSLJ:2011:IV.CP.234.2011), 16.02.2011.

*VSL sklep IV Cp 682/2017* (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.682.2017), 18.05.2017.

*VSL sklep IV Cp 793/2017* (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.793.2017), 06.04.2017.

*VSL sodba in sklep I Cpg 257/2013* (ECLI:SI:VSLJ:2013:I.CPG.257.2013), 25.09.2013.

*VSL sodba in sklep IV Cp 2262/2016* (ECLI:SI:VSLJ:2016:IV.CP.2262.2016), 16.11.2016.

*VSL sodba IV Cp 1081/2018* (ECLI:SI:VSLJ:2018:IV.CP.1081.2018), 12.09.2018.

*VSL sodba IV Cp 11/2012* (ECLI:SI:VSLJ:2012:IV.CP.11.2012), 09.02.2012.

*VSL sodba IV Cp 1129/2012* (ECLI:SI:VSLJ:2013:IV.CP.1129.2013), 08.05.2013.

*VSL sodba IV Cp 1741/2017* (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.1741.2017), 05.10.2017.

*VSL sodba IV Cp 1886/2018* (ECLI:SI:VSLJ:2018:IV.CP.1886.2018), 10.10.2018.

*VSL sodba IV Cp 2016/2017* (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.2016.2017), 20.09.2017.

VSL sodba IV Cp 2279/2015 (ECLI:SI:VSLJ:2015:IV.CP.2279.2015), 13.10.2015.  
VSL sodba IV Cp 339/2012 (ECLI:SI:VSLJ:2017:IV.CP.1949.2017), 14.09.2017.  
VSL sodba IV Cp 4690/2008 (ECLI:SI:VSLJ:2009:IV.CP.4690.2008), 11.02.2009.  
VSL sodba IV Cp 869/2016 (ECLI:SI:VSLJ:2016:IV.CP.869.2016), 13.04.2016.  
VSL sodba IV Cp 992/2016 (ECLI:SI:VSLJ:2016:IV.CP.992.2016), 17.05.2016.  
VSL sodba VII Kp 39812/2015 (ECLI:SI:VSLJ:2017:VII.KP.39812.2015), 15.03.2017.  
VSL sodba VII Kp 39812/2015 (ECLI:SI:VSLJ:2017:VII.KP.39812.2015), 15.03.2017.  
VSM sklep I Ip 785/2017 (ECLI:SI:VSMB:2017:I.IP.785.2017), 05.12.2017.  
VSM sklep III Cp 867/2013 (ECLI:SI:VSMB:2013:III.CP.867.2013.), 02.12.2013.  
VSM sodba III Cp 1087/2015 (ECLI:SI:VSMB:2015:III.CP.1087.2015), 26.10.2015.  
VSM sodba IV Kp 34117/2015 (ECLI:SI:VSMB:2017:IV.KP.34117.2015), 16.03.2017.  
VSM sodba IV Kp 34117/2015 (ECLI:SI:VSMB:2017:IV.KP.34117.2015.1), 21.06.2015.  
VSRs II Ips 170/2010 (ECLI:SI:VSRS:2010:II.IPS.170.2010), 16.12.2010.  
VSRs Ips 810/2006 (ECLI:SI:VSRS:2006:II.IPS.810.2006), 21.12.2006.  
VSRs sklep II Ips 1/2018 (ECLI:SI:VSRS:2018:II.IPS.1.2018), 05.04.2018.  
VSRs sklep II Ips 554/2002 (ECLI:SI:VSRS:2003:II.IPS.554.2002), 05.03.2002.  
VSRs sodba I Ips 34339/2011-125 (ECLI:SI:VSRS:2016:I.IPS.34339.2011.125), 03.03.2016.  
VSRs sodba II Ips 114/2018 (ECLI:SI:VSRS:2018:II.IPS.114.2018), 21.06.2018.  
VSRs sodba II Ips 114/2018 (ECLI:SI:VSRS:2018:II.IPS.114.2018), 21.06.2018.  
VSRs sodba II Ips 134/2002 (ECLI:SI:VSRS:2002:II.IPS.134.2002), 16.05.2002.  
VSRs sodba II Ips 27/2004 (ECLI:SI:VSRS:2004:II.IPS.27.2004), 15.04.2004.  
VSRs sodba II Ips 322/2015 (ECLI:SI:VSRS:2016:II.IPS.322.2015), 18.02.2016.  
VSRs sodba II Ips 333/2015 (ECLI:SI:VSRS:2016:II.IPS.333.2015), 23.06.2013.  
VSRs sodba II Ips 556/93 (ECLI:SI:VSRS:1993:II.IPS.556.93), 15.09.1993.  
Zadeva C-497/10 PPU *Barbara Mercredi proti Richardu Chaffu* (ECLI:EU:C:2010:829), 22.12.2010.  
*Združene zadeve C-400/13, Sophia Marie Nicole Sanders proti Davidu Verhaegenu*, in C-408/13, *Barbara Huber proti Manfredu Huberju*, točka 3 (ECLI:EU:C:2014:2461), 18.12.2014.

## 4. PRAVNI VIRI

### 4.1. Pravni viri na ravni EU

Pogodba o Evropski uniji in Pogodba delovanju Evropske unije, Uradni list C 326, 26. 10. 2012, str. 1 – 390.

Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah, Uradni list L 12, 16. 1. 2001, str. 1 – 23.

Uredba Sveta (ES) št. 4/2009 z dne 18. decembra 2008 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju sodnih odločb ter sodelovanju v preživninskih zadevah, Uradni list L 7, 10. 1. 2009, str. 1 - 79.

### 4.2. Nacionalni pravni viri: Slovenija

Družinski zakonik (DZ): Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 in 22/19.

Kazenski zakonik (KZ-1): Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17.

Obligacijski zakonik (OZ): Uradni list RS, št. 97/07 – UPB, 64/16 – odl. US in 20/18.

Ustava Republike Slovenije (URS): Uradni list RS, št. 33/1991-I; 42/1997 – UZS68; 66/2000 – UZ80; 24/2003 – UZ3a, 47, 68; 69/2004 – UZ14; 69/2004 – UZ43; 69/2004 – UZ50; 68/2006 – UZ121,140,143; 47/2013 – UZ148; 47/2013 – UZ90,97,99; 75/2016 – UZ70a.

Zakon o detektivski dejavnosti (ZDD-1), Uradni list RS, št. 17/11.

\*Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP): Uradni list RS, št. 13/14 – UPB, 10/15 – popr., 27/16, 31/16 – odl. US, 38/16 – odl. US, 63/16 – ZD-C in 54/18 – odl. US.

Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti (ZIRD): Uradni list RS, št. 110/2002; 56/2006 – odl. US; 114/2006 – ZUTPG; 96/2012 – ZPIZ-2; 109/2012; 22/2019.

Zakon o izvršbi in zavarovanju (ZIZ): Uradni list RS, št. 3/2007 – uradno prečiščeno besedilo; 93/2007; 37/2008 – ZST-1; 45/2008 – ZArbit; 28/2009; 51/10; 26/2011; 17/2013 – odl. US; 45/2014 – odl. US; 53/2014; 58/2014 – odl. US; 54/15; 76/15 – odl. US; 11/2018.

Zakon o Javnem, štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (ZJSRS): Uradni list RS, št. 78/2006 – uradno prečiščeno besedilo; 106/2012; 39/2016; 11/2018 – ZIZ-L.

Zakon o kazenskem postopku (ZKP): Uradni list RS, št. 32/12 - UPB, 47/13, 87/14, 8/16, 64/16, 65/16, 66/17 in 22/19.

Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku (ZMZPP), Uradni list RS, št. 56/99 in 45/08

Zakon o nepravdnem postopku (ZNP-1): Uradni list RS, št. 16/19.

Zakon o notariatu (ZN): Uradni list RS, št. 2/2007 – uradno prečiščeno besedilo; 33/2007 – ZSReg-B; 45/2008; 91/2013.



Zakon o pravdnem postopku (ZPP): Uradni list RS, št. 73/07 – UPB, 45/08 – ZArbit, 45/08, 111/08 – odl. US, 57/09 – odl. US, 12/10 – odl. US, 50/10 – odl. US, 107/10 – odl. US, 75/12 – odl. US, 40/13 – odl. US, 92/13 – odl. US, 10/14 – odl. US, 48/15 – odl. US, 6/17 – odl. US, 10/17 in 16/19 – ZNP-1.

Zakon o sodnih taksah (ZST-1): Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/18 – ZIZ-L in 35/18 – odl. US.

Zakon o visokem šolstvu (ZVis): Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17.

Zakon o zakonski zvezi in družinski razmerjih (ZZZDR): Uradni list RS, št. 69/04 - UPB, 101/07, 90/11, 84/12, 82/15.

#### **4.3. Nacionalni pravni viri: Hrvaška**

Kazneni zakon (HR-KZ): Narodne novine RH, br. 125/2011; 144/2012; 56/2015; 61/2015; 101/2017; 118/2018.

Obiteljski zakonik (HR-OZ): Narodne novine RH, br. 103/2015.

Ovršni zakon (HR-OvZ): Narodne novine RH, br. 112/2012; 25/2013; 93/2014; 55/2016; 73/2017.

Ustav Republike Hrvatske (URH): Narodne novine 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14.

Zakon o javnom bilježništvu (HR-ZJB): Narodne novine RH, br. 78/1993; 29/1994; 162/98; 16/2007; 75/2009; 120/2016.

Zakon o parničnom postopku (v nadaljevanju: HR-ZPP): Narodne novine RH, br. 53/1991; 91/1992; 58/21993; 112/1999; 88/2001; 117/2003; 88/2005; 2/2007; 84/2008; 96/2008; 123/2008; 57/2011; 148/2011; 25/2013; 89/2014.

Zakon o privremenom uzdržavanju (HR-ZPU): Narodne novine RH, br. 92/2014.

Zakona o stečaju potrošača: Narodne novine RH, br. 100/15, 67/18.